

ครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564

ครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

กลุ่มวิเคราะห์และพัฒนาสารสนเทศด้านเศรษฐกิจ

กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

โทรศัพท์ 0 2141 7498

โทรสาร 0 2143 8132

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : forecast.eco@nso.go.th

หน่วยงานที่เผยแพร่

กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2 ถนนแจ้งวัฒนะ

เขตหลักสี่ กทม 10210

โทรศัพท์ 0 2141 7489

โทรสาร 0 2143 8132

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : binfopub@nso.go.th

คำนำ

ครัวเรือนฐานราก หรือครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด ร้อยละ 20 เผชิญปัญหาความไม่เท่าเทียมมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่ได้เพิกเฉยกับปัญหาดังกล่าว ดังเห็นได้จากรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และฉบับที่ 13 และกรอบเป้าหมายอนาคตของประเทศไทยปี 2579 (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ร่วมกับ มูลนิธินโยบายสุขภาวะ ในการจัดทำบทความการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ฐานราก* ที่จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2558 และเศรษฐกิจครัวเรือนฐานราก** ที่จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2560 ซึ่งเล็งเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้จัดทำการวิเคราะห์เป็นรายงานครัวเรือนฐานรากขึ้น โดยจัดทำครั้งแรก พ.ศ. 2560 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 และฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 ได้นำเสนอข้อมูลลักษณะทั่วไปและลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก และเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญบางประการ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียม โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาของกลุ่มครัวเรือนฐานราก เพื่อให้ทุกคนสามารถเดินไปด้วยกันได้ และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

*บทความเรื่อง การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ฐานราก.2558. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.npithailand.com/sites/default/files/GAB.pdf>

**บทความเรื่อง เศรษฐกิจครัวเรือนฐานราก.2560. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.npithailand.com/sites/default/files/เศรษฐกิจฐานราก.pdf>

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการศึกษา	4
นิยามที่สำคัญ	5
แนวคิด และทฤษฎี	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
ครีวเรือนประเทศไทย	19
การกระจายของครีวเรือน	21
โครงสร้างทั่วไปของครีวเรือน	23
ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครีวเรือน	25
ลักษณะการทำงานของหัวหน้าครีวเรือน	28
ลักษณะทางเศรษฐกิจของครีวเรือน	30
การเปลี่ยนแปลงของครีวเรือนฐานรากในประเทศไทย	41
คุณลักษณะครีวเรือนฐานรากของประเทศไทย	65
การเลือกตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์	67
วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์	71
การแปลผลการวิเคราะห์	71
ผลการวิเคราะห์	72
ภาคผนวก	115
บรรณานุกรม	131

สารบัญเพนงูมิ

	หน้า
แผนงูมิ 1 สั้ดส่วนคนจน จั้นวนคนจน และเส้นความยากจน พ.ศ. 2553 - 2563	2
แผนงูมิ 2 สั้ดส่วนการถือครองรายได้จ้ําแนกตามระดับรายได้ พ.ศ. 2552 - 2564	3

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพ 1	ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้และระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ	13
ภาพ 2	รายได้ตลอดช่วงอายุของบุคคลและเส้นการใช้จ่ายในการบริโภค	14
ภาพ 3	การแบ่งครัวเรือนตามกลุ่มควินไทล์เรียงตามรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน	21
ภาพ 4	การกระจายตัวของครัวเรือนไทยในกลุ่มควินไทล์ต่าง ๆ พ.ศ. 2564	22
ภาพ 5	ลักษณะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ต่าง ๆ พ.ศ. 2564	23
ภาพ 6	โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564	24
ภาพ 7	ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ อายุเฉลี่ย สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2564	26
ภาพ 8	การทำงานของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564	28
ภาพ 9	ส่วนแบ่งรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564	30
ภาพ 10	ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564	32
ภาพ 11	มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564	34
ภาพ 12	หนี้สินของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564	36
ภาพ 13	ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายกับรายได้ และหนี้สินกับรายได้ในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564	39
ภาพ 14	ค่าใช้จ่ายและรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือนทั่วประเทศ พ.ศ. 2564	44
ภาพ 15	รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุด พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564	44

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพ 16	รายได้ การเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ และสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของการกระจายรายได้ พ.ศ. 2554 - 2564	45
ภาพ 17	ค่าใช้จ่ายและรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือนกลุ่มต่าง ๆ พ.ศ. 2564	46
ภาพ 18	สัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ทั้งสิ้น พ.ศ. 2554 - 2564	46
ภาพ 19	ค่าใช้จ่ายแต่ละหมวดของกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พ.ศ. 2564	47
ภาพ 20	ค่าใช้จ่ายแต่ละหมวดของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564	48
ภาพ 21	แหล่งที่มาของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564	49
ภาพ 22	อัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก	50
ภาพ 23	สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ และการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของหนี้เทียบกับรายได้ทั้งสิ้น พ.ศ. 2554 - 2564	51
ภาพ 24	สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ และการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของหนี้ในระบบ พ.ศ. 2554 - 2564	52
ภาพ 25	วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินของกลุ่มครัวเรือนฐานราก และกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พ.ศ. 2564	53
ภาพ 26	แหล่งเงินกู้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564	54
ภาพ 27	อาชีพของผู้ที่ทำงานในกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564	55
ภาพ 28	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยของกลุ่มครัวเรือนฐานราก และอัตราพึ่งพิง พ.ศ. 2564	56

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพ 29	เปรียบเทียบการเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือจากภาครัฐในโครงการต่าง ๆ พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564	57
ภาพ 30	การเข้าถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พ.ศ. 2564	58
ภาพ 31	การกระจายตัวของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564	58
ภาพ 32	เปรียบเทียบสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก และกลุ่มครัวเรือนทั่วประเทศ ในแต่ละภาค พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564	59
ภาพ 33	TOP 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนกลุ่มครัวเรือนฐานรากมากที่สุด และน้อยที่สุด	61
ภาพ 34	สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้านทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2564	77
ภาพ 35	สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ของกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) พ.ศ. 2564	83
ภาพ 36	สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้านของภาคกลาง พ.ศ. 2564	89
ภาพ 37	สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้านภาคเหนือ พ.ศ. 2564	95
ภาพ 38	สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2564	101
ภาพ 39	สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้านภาคใต้ พ.ศ. 2564	107
ภาพ 40	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ตามคุณลักษณะครัวเรือนที่สำคัญ	110

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2564	22
ตาราง 2	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564	24
ตาราง 3	กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามโครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน พ.ศ. 2564	25
ตาราง 4	ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอายุเฉลี่ย พ.ศ. 2564	27
ตาราง 5	ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการมีงานทำ สถานภาพการทำงาน และลักษณะการทำงาน พ.ศ. 2564	29
ตาราง 6	กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้ พ.ศ. 2564	31
ตาราง 7	กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ. 2564	33
ตาราง 8	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามทรัพย์สิน พ.ศ. 2564	35
ตาราง 9	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามหนี้สิน พ.ศ. 2564	37
ตาราง 10	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายกับรายได้ และหนี้สินกับรายได้ พ.ศ. 2564	39
ตาราง 11	ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย	67
ตาราง 12	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานรากทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2564	72
ตาราง 13	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด พ.ศ. 2564	78
ตาราง 14	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคกลาง พ.ศ. 2564	84
ตาราง 15	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคเหนือ พ.ศ. 2564	90
ตาราง 16	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2564	96
ตาราง 17	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคใต้ พ.ศ. 2564	102
ตาราง 18	ค่าเฉลี่ยหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 จำแนกตามภาค และคุณลักษณะสำคัญ	108

สารบัญภาคผนวก

		หน้า
ตาราง ผ1	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และพื้นที่ พ.ศ. 2554 - 2564	117
ตาราง ผ2	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564	118
ตาราง ผ3	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และโครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564	119
ตาราง ผ4	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564	120
ตาราง ผ5	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564	121
ตาราง ผ6	ร้อยละของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของรายได้ พ.ศ. 2554 - 2564	122
ตาราง ผ7	ร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของค่าใช้จ่าย พ.ศ. 2554 - 2564	123
ตาราง ผ8	ทรัพย์สินทั้งหมดของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของทรัพย์สิน พ.ศ. 2554 - 2564	124
ตาราง ผ9	ร้อยละของหนี้สินของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของหนี้สิน พ.ศ. 2554 - 2564	125
ตาราง ผ10	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของสวัสดิการภาครัฐ พ.ศ. 2554 - 2564	126
ตาราง ผ11	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และจังหวัด พ.ศ. 2554 - 2564	127

กรอบการพัฒนาของประเทศไทย ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ฉบับที่ 12 และ ฉบับที่ 13 มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น โดยความเหลื่อมล้ำและความยากจน เป็นประเด็นสำคัญที่ถูกบรรจุไว้ในเป้าหมายที่ 1 จัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และถูกนำมาพิจารณาไว้ในแผนงานของประเทศในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีวิสัยทัศน์ด้านความมั่นคง ที่ว่า ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น มีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ยังคงยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำเช่นกัน ดังปรากฏในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมถึงในแผนพัฒนา ฉบับที่ 13 หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

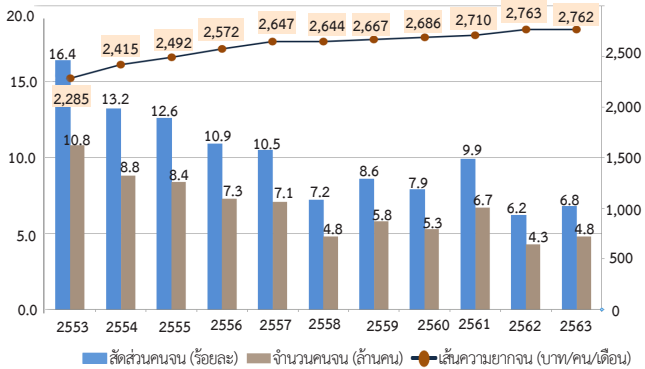
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดความผันผวนของระบบเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ เป็นช่วงเวลาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยอยู่ในสภาวะที่ต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งภายในและภายนอกประเทศ สำหรับประเทศไทยภาครัฐได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มคนเปราะบาง รวมถึงแรงงานนอกระบบ อย่างต่อเนื่อง การแพร่ระบาดใหญ่ส่งผลให้ความยากจนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มแรงงานฐานรากอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่ในกลุ่มครัวเรือนฐานราก หรือ ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ของประเทศ นั่นเอง จึงเป็นครัวเรือนที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะทางเศรษฐกิจสูงกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่นในประเทศ

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น (แผนภูมิ 1) โดยในปี 2553 มีจำนวนคนจนผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่าเส้นความยากจนอยู่ 10.8 ล้านคน และลดลงเหลือเพียง 4.8 ล้านคนในปี 2563 หรือสัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 16.4 ในปี 2553 เหลือเพียงร้อยละ 6.8 ในปี 2563

^{1/} Thailand Economic Monitor: The Road to Recovery, World Bank Group. 2021. Thailand Economic Monitor, World Bank, Bangkok.

^{2/} Elbehri, A., Temel, T., Burcu Ceylan, F., Mittal, S., Kularatne, D. and Dawe, D. 2022. COVID-19 pandemic impacts on Asia and the Pacific: A regional review of socioeconomic, agrifood and nutrition impacts and policy responses. Bangkok, FAO. <https://doi.org/10.4060/cb8594en>.

แผนภูมิ 1 สัดส่วนคนจน จำนวนคนจน และเส้นความยากจน พ.ศ. 2553 – 2563

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และแม้ว่าสถานการณ์ความความยากจนจะบรรเทาลงอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ของประเทศไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 - 2563) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.34 ถึง 0.4 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับประเทศในกลุ่ม ASEAN อย่างอินโดนีเซีย^{3/} แต่เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วยังพบว่าประเทศเหล่านั้นมีค่าดัชนีอยู่เพียงระหว่าง 0.25 ถึง 0.30 เท่านั้น^{4/}

เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มครัวเรือนในประเทศ (แผนภูมิ 2) พบว่า ตลอด 12 ปี (พ.ศ. 2552 - 2564) ครัวเรือนฐานรากหรือครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 มีส่วนแบ่งรายได้ที่แตกต่างจากครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุดร้อยละ 20 อย่างมาก ซึ่งสะท้อนปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ยังคงมีอยู่ และจัดอยู่ในระดับที่สูง กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 6.1 ในปี 2552 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 8.0 ในปี 2564 ในขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุดร้อยละ 20 กลับมีการถือครองรายได้สูงกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ โดยแม้จะมีการถือครองรายได้ที่ลดลงจากร้อยละ 48.7 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 42.2 ในปี 2564 ก็ตาม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีการถือครองรายได้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งประเทศ

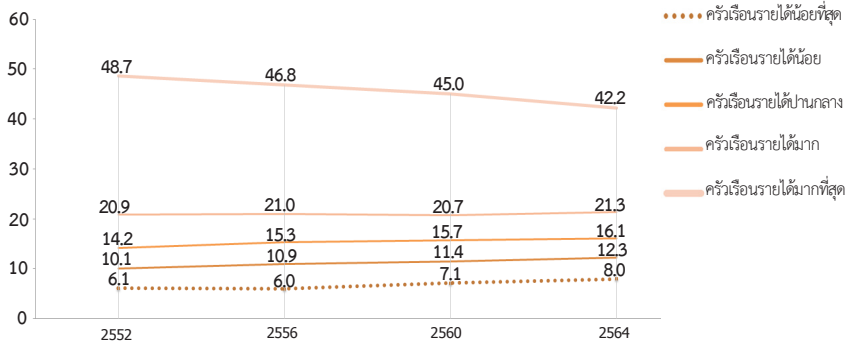
^{3/} Gini index – Thailand, World Bank, Poverty and Inequality Platform, from <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?contextual=min&locations=TH>.

^{4/} กอบศักดิ์ ภูตระกูล. 2556. บทความเรื่อง คุณภาพของการเจริญเติบโตจากมิติของการกระจายรายได้ : ปัญหาและทางออก.ธนาคารแห่งประเทศไทย. จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/SymposiumDocument/Paper4_2556.pdf

แผนภูมิ 2 สัดส่วนการถือครองรายได้จำแนกตามระดับรายได้ พ.ศ. 2552 - 2564

ส่วนแบ่งรายได้ (%)

หมายเหตุ : ส่วนแบ่งรายได้ คำนวณจากรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาลักษณะทั่วไป ลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนฐานราก และเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญบางประการ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ในประเทศ เพื่อให้เห็นสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของครัวเรือนกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับใช้ในการวางแผน รวมถึงใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจ กำหนดนโยบายที่จะช่วยประคับประคองและยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนฐานรากให้สามารถยืนหยัดและร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้ประเทศพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปและลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานรากประเทศไทย
- 3) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่สำคัญ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือน

กลุ่มอื่น ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษารั้่งนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนประเทศไทย และทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก รวมถึงคุณลักษณะที่ต่างกันระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการวางนโยบายและวางแผนแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมในสังคม เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนฐานราก

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนประเทศไทย ปี 2564 ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน ลักษณะของครัวเรือนและลักษณะทางเศรษฐกิจ
- 2) การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก ปี 2554 - 2564
- 3) การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่สำคัญ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

โครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2554 2556 2558 2560 2562 และ 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ข้อสังเกตสำหรับผู้ใช้อข้อมูล

1) ข้อมูลสถิติที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ ได้จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทั่วประเทศ โดยในตารางสถิติบางตารางผลรวมของแต่ละเรื่องอาจไม่เท่ากับยอดรวม และข้อมูลในแต่ละตารางอาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจากข้อมูลแต่ละเรื่องได้มีการปิดเศษโดยอิสระจากกัน

2) ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ในส่วนของครัวเรือนประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก เป็นข้อมูลที่มีการถ่วงน้ำหนักจำนวนครัวเรือน สำหรับข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ในส่วนของคุณลักษณะครัวเรือนฐานราก เป็นข้อมูลที่ไม่มีการถ่วงน้ำหนักจำนวนครัวเรือน

นิยามที่สำคัญ

คำนิยามที่สำคัญของข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ มีดังนี้

ครัวเรือนส่วนบุคคล

ครัวเรือนส่วนบุคคล หมายถึง ครัวเรือนของบุคคลทั่วไปซึ่งประกอบด้วยบุคคลคนเดียว หรือหลายคน อาศัยอยู่ในบ้านหรือที่อยู่อาศัยเดียวกัน หรือในบริเวณเดียวกัน จัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน โดยบุคคลเหล่านั้นอาจเป็นญาติ หรือไม่เป็นญาติกันก็ได้ เช่น ครัวเรือนที่อาศัยอยู่คนเดียว หรือครัวเรือนที่มีพ่อแม่ ลูก อาศัยอยู่ร่วมกัน หรืออาจมีญาติ คนรับใช้ คนงานหรือเพื่อน ๆ มาอยู่ด้วย เป็นต้น

หมายเหตุ 1) ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหอพักทั่วไป อพาร์ทเมนต์ แฟลต คอนโดมิเนียม แมนชั่น ห้องชุดอื่น ๆ ให้นับแต่ละห้อง เป็นครัวเรือนส่วนบุคคล 1 ครัวเรือน

2) ครัวเรือนที่มีบ้านพัก ห้องพักส่วนตัวในสถาบัน โรงงาน เช่น บ้านพัก/ห้องพักแพทย์หรือพยาบาลในโรงพยาบาล บ้านพักอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียน บ้านพักภารโรงในโรงเรียน บ้านพักผู้จัดการในโรงงาน บ้านพักมัคทายกในวัด บ้านพักนายทหารในกรม กอง ให้นับแต่ละหลัง/ห้อง เป็นครัวเรือนส่วนบุคคล 1 ครัวเรือน

สมาชิกของครัวเรือน

สมาชิกของครัวเรือน หมายถึง บุคคลซึ่งอาศัยอยู่เป็นประจำในครัวเรือนส่วนบุคคล รวมทั้งคนที่เคยอยู่ในครัวเรือน แต่ได้จากไปอื่นชั่วคราว โดยไม่มีวัตถุประสงค์จะไปอยู่ประจำที่อื่นและมีลักษณะอย่างไรก็ตามหนึ่ง ดังนี้

1) จากไปที่อื่นชั่วคราวไม่ถึง 3 เดือน เช่น ไปเยี่ยมญาติ ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ผู้ที่ไปบวช หรือผู้ไปทำงานเรียนหนังสือ เป็นต้น (ไม่รวม ผู้ที่จากไปเพื่อเรียนหนังสือหรือประกอบอาชีพซึ่งมีที่อยู่ประจำที่อื่น ผู้ต้องโทษ ผู้ถูกเกณฑ์ทหาร และคนไข้ในโรงพยาบาลจิตเวช ซึ่งต้องอยู่เกิน 3 เดือน)

2) จากไป 3 เดือนขึ้นไป แต่ไม่มีที่อยู่อาศัยประจำที่อื่น เช่น ไปทำงานในเรือ 4 เดือน เซลส์แมน ไปฝึกภาคซ้อมรบ เป็นต้น

3) จากไปเพื่อศึกษา อบรม ดูงานต่างประเทศไม่ถึง 6 เดือนรวม ผู้ที่มาพักอาศัยอยู่ชั่วคราวเกินกว่า 3 เดือน

หัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือน หมายถึง บุคคลซึ่งสมาชิกในครัวเรือนให้การยอมรับนับถืออาจจะเป็นผู้รับผิดชอบทางการเงินและสวัสดิการของครัวเรือนหรือไม่ก็ได้ หัวหน้าครัวเรือนไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของบ้าน หรือบิดามารดาของคนในครัวเรือน อาจจะเป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งก็ได้

กรณีที่ครัวเรือนประกอบด้วยบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันญาติมาอยู่ด้วยกัน หัวหน้าครัวเรือนอาจจะเป็นผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้รับการยกย่องจากกลุ่มบุคคลเหล่านั้นให้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

รายได้ของครัวเรือน

หมายถึง “**เงินหรือสิ่งของ**” ที่ครัวเรือนได้รับมาจากการทำงานหรือผลิตเอง หรือจากทรัพย์สินหรือได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น

รายได้ของครัวเรือน หรือ รายได้ทั้งสิ้น สามารถจำแนกตามแหล่งที่มาได้ ดังต่อไปนี้

1) รายได้ที่เป็นตัวเงิน ประกอบด้วยรายได้จาก 5 ประเภท ดังนี้

(1) ค่าจ้างและเงินเดือน หมายถึง รายได้จากค่าจ้างและเงินเดือนก่อนหักภาษี/เงินสทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/เงินประกันสังคม รวมไปถึงค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการทำงาน เช่น ค่าเปอร์เซ็นต์จากการขาย ค่าล่วงเวลา โบนัส ทิป ค่าครองชีพ ค่าช่วยเหลือบุตร เป็นต้น และรวมถึงสวัสดิการต่างๆจากการทำงานที่ได้รับ (ประเมินมูลค่า) เช่น อาหารและเครื่องดื่ม ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าพาหนะรับส่ง/ค่าน้ำมันรถ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน เป็นต้น

(2) กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ หมายถึง กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรม หรือวิชาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร ซึ่งคำนวณมาจาก รายรับเบื้องต้น **ลบ** มูลค่าสินค้า/บริการของธุรกิจที่นำมาอุปโภคบริโภคในครัวเรือน **ลบ** ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

(3) กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร คำนวณมาจาก มูลค่าผลผลิตการเกษตรทั้งหมด **ลบ** ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

(4) เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ หมายถึง รายได้จากบำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ต่าง ๆ เงินชดเชยและ/หรือเงินทดแทนจากการออกจากงาน เงินช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลนอกครัวเรือน เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมทั้งเงินช่วยเหลืออื่น ๆ จากรัฐและองค์กรต่าง ๆ

(5) รายได้จากทรัพย์สิน หมายถึง รายได้จากการให้เช่าห้อง/เช่าที่ดิน หรือสินทรัพย์อื่นๆ ค่าลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรต่าง ๆ รายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก พันธบัตร เงินปันผลจากหุ้น และการลงทุนอื่น ๆ รวมไปถึง รายได้จากดอกเบี้ยแชร์ และการให้กู้ยืมเงินแก่เอกชน

2) รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน ประกอบด้วยรายได้จาก 3 ประเภท ดังนี้

(1) ค่าประเมินค่าเช่าบ้าน หมายถึง รายได้จากค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนอยู่อาศัยโดยไม่เสียค่าเช่า รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านของตนเอง

(2) การประเมินมูลค่าสินค้าและบริการ หมายถึง รายได้จากการประเมินมูลค่าสินค้าและบริการ (รวมยาสูบ) ที่ครัวเรือนได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ

(3) การประเมินมูลค่าอาหารและเครื่องดื่ม หมายถึง รายได้จากการประเมินมูลค่าอาหารและเครื่องดื่มที่ครัวเรือนได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ

3) รายรับอื่น ๆ หมายถึง รายรับจากเงินทุนการศึกษา รายรับจากมรดก พินัยกรรมของขวิญ เงินชอง รายรับจากการประกันสุขภาพ ประกันภัย ประกันชีวิต/ประกันสังคม รวมไปถึง รายรับอื่นๆ เช่น เงินถูกลาก เงินรางวัล ค่านายหน้าและเงินที่ได้จากการพนัน

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

หมายถึง การใช้จ่ายเกี่ยวกับ “ สิ่งของหรือการบริการด้านต่าง ๆ ” ที่จำเป็นต่อการครองชีพที่ครัวเรือนต้องซื้อ/จ่ายด้วยเงิน หรือได้มาโดยไม่ได้ซื้อ/จ่าย (ผลิตเอง ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น รัฐเป็นสวัสดิการจากการทำงาน หรือเบิกได้จากนายจ้าง)

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน หรือ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย ค่าใช้จ่าย 11 ประเภท ดังนี้

(1) อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ อาหารสด อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป (ข้าว แป้ง อาหารที่ทำจากแป้ง เนื้อสัตว์และสัตว์ปีกทุกชนิด ปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ นม เนย เนยแข็งและไข่ น้ำมันและไขมัน ผลไม้และถั่วเปลือกแข็ง ผัก น้ำตาลและขนมหวาน) เครื่องปรุงรสและเครื่องเทศ และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ทั้งที่บริโภคในบ้านและบริโภคนอกบ้าน

(2) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ เบียร์ ไวน์ สุรา และอื่น ๆ ทั้งที่บริโภคในบ้านและบริโภคนอกบ้าน

(3) ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่น ๆ ได้แก่ บุหรี่ ชิการ์ ยาเส้น ยาตั้ง ยานัตถ์ หมากพลู ยาฉุน ยาจัด และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ประเภทเดียวกัน

(ด) ที่อยู่อาศัย (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านของตนเอง) ประกอบด้วย

(ก) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าหรือค่าประเมินค่าเช่าบ้าน และที่ดิน การติดตั้ง/ซ่อมแซมบ้าน ระบบประปา ระบบไฟฟ้า และเครื่องมือหรืออุปกรณ์สำหรับซ่อมแซมบ้าน

(ข) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งบ้าน เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด และการดำเนินการในครัวเรือน ได้แก่ เครื่องเรือนและเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนสิ่งทอ สำหรับใช้ในบ้าน เครื่องครัว เครื่องใช้สอยเบ็ดเตล็ด ค่าเชื้อเพลิง/แสงสว่าง/การใช้น้ำ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำความสะอาด

(ค) ค่าจ้างบุคคลที่บริการแก่ครัวเรือน ได้แก่ ค่าจ้างคนรับใช้และคนงาน ทั้งที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนและไม่ได้เป็นสมาชิกในครัวเรือน รวมค่าอาหาร และสิ่งของที่ซื้อให้

(5) เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ได้แก่ เสื้อ กระโปรง กางเกงทุกประเภท ผ้านุ่ง โสร่ง ผ้าขาวม้า ชุดชั้นใน เครื่องแต่งกายอื่น ๆ รวมถึง ค่าจ้างตัดเย็บ/ซ่อมแซม ค่าเช่าเสื้อผ้า ค่าซักรีด/ซักแห้ง รองเท้าทุกประเภท (ยกเว้นรองเท้ากีฬา) และค่าซ่อม/บริการทำความสะอาด รองเท้า

(6) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ของใช้ส่วนบุคคล และค่าบริการส่วนบุคคล (เสริมสวย จัดฟัน นวด ลดความอ้วน ฯลฯ)

(7) เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล ได้แก่ ค่ายาและเวชภัณฑ์ที่ซื้อมารักษาเอง (ยาแผนปัจจุบัน/แผนโบราณ ยาสมุนไพร ยาคุมกำเนิดและถุงยางอนามัย วิตามินอาหารเสริมต่าง ๆ อุปกรณ์ปฐมพยาบาล) ค่ารักษาพยาบาลที่สถานอนามัย/โรงพยาบาลของรัฐ/โรงพยาบาลเอกชน/คลินิกแพทย์ ทั้งกรณีที่เป็นคนไข้นอกและเป็นคนไข้ใน

(8) การเดินทาง ได้แก่ ค่าซื้อยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการบำรุงรักษาอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางตามปกติ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวทั้งใน และต่างประเทศ

(9) การสื่อสาร ได้แก่ ค่าซื้อเครื่องโทรศัพท์ทุกประเภท ค่าใช้บริการและค่าโทร ค่าสมาชิกและบริการอินเทอร์เน็ต ค่าส่งพัสดุ ฯลฯ

(10) การศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียม/ค่าบำรุงการศึกษาในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของรัฐ/เอกชน ค่าหนังสือ เครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียน ค่าเรียนพิเศษ/เรียนวิชาชีพ/เรียนดนตรี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(11) การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ ค่าซื้ออุปกรณ์การบันเทิง และกีฬา รวมรองเท้ากีฬา ค่าซื้อเครื่องเล่น สัตว์เลี้ยง ไม้ประดับ ค่าผ่านประตูภาพยนตร์ กีฬา การแสดง สวนสนุก พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ ค่าเรียนและเล่นกีฬา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอ่าน ยกเว้นหนังสือเรียน และค่าอาหาร/ของถวายพระ/ไหว้เจ้า

(12) การจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ ได้แก่ ค่าจัดงานแต่งงาน งานวันเกิด งานบวช งานศพและอื่น ๆ

2) ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ได้แก่

(1) ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าบริการทางการเงิน ค่าธรรมเนียม/ค่าปรับทางกฎหมาย/ค่าทนายความ

(2) ค่าสมาชิกกลุ่มอาชีพ เช่น สหภาพแรงงาน กลุ่มเกษตรกรฯ

(3) เงิน/สิ่งของ ที่ส่งให้บุคคลนอกครัวเรือน

(4) เงินบริจาค/ซื้อสิ่งของให้แก่องค์กรและมูลนิธิต่าง ๆ

(5) เงินทำบุญ เงินช่วยงานอื่นๆ เช่น งานบวช งานแต่ง ของขวัญ ฯลฯ

(6) ค่าเบี้ยประกันภัย/ทรัพย์สิน/ประกันชีวิต (ไม่รวมประเภทสะสมทรัพย์) เงินฌาปนกิจศพ และเงินสมทบประกันสังคม

(7) เงินซื้อสลากกินแบ่ง/หวย เล่นม้าแข่งและการพนันอื่น ๆ

(8) ดอกเบี้ยจ่าย ดอกเบี้ยแชร์

(9) อื่น ๆ เช่น เงินชดเชยค่าเสียหาย เงินตกหาย/สูญ/สูญหาย ค่านายหน้า ค่าขนย้ายบ้าน เป็นต้น

สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดจำแนกครัวเรือนออกเป็นกลุ่มตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคม โดยการจำแนก จะพิจารณาจากแหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือน สถานภาพการทำงาน อาชีพหลัก และประเภทกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจของอาชีพหลัก ซึ่งสามารถแบ่งครัวเรือนออกมาได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้ถือครองทำการเกษตร (รวมการทำประมงทะเล)

2) ผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร

3) ลูกจ้าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

- ก) ผู้จัดการ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ เสมียน พนักงานขายและผู้ให้บริการ
- ข) ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่ คนงานเกษตร ป่าไม้และประมง

4) ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ หมายถึง บุคคลต่อไปนี้

- ก) แม่บ้านหรือผู้ที่ทำงานบ้าน
- ข) นักเรียน
- ค) ผู้เกษียณอายุ และคนชรา
- ง) ผู้ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากพิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือเนื่องจากเจ็บป่วยเรื้อรัง คนขอทาน เป็นต้น

กลุ่มควินไทล์ของครัวเรือนเรียงลำดับตามรายได้ประจำเดือน

หมายถึง การจัดจำแนกครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยจัดเรียงครัวเรือนตามรายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนจากน้อยไปหามาก โดยกลุ่มครัวเรือน 20% แรกของครัวเรือนทั้งสิ้น ซึ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 กลุ่มครัวเรือน 20% ที่มีรายได้ในลำดับถัดไป เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 4 ตามลำดับ จนไปถึง กลุ่มครัวเรือน 20% สุดท้ายของครัวเรือนทั้งสิ้น ซึ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5

สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายได้

หมายถึง ค่าที่บ่งชี้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ครัวเรือน ซึ่งกำหนดให้มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยถ้าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคเป็น 0 แสดงว่า ไม่มีความแตกต่างของรายได้ครัวเรือนเลย กล่าวคือ ทุกครัวเรือนมีรายได้เท่ากัน หากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคมีค่าสูงขึ้น การกระจายรายได้ก็จะเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น และถ้าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคมีค่าเท่ากับ 1 หมายความว่า มีความเหลื่อมล้ำอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ มีคนที่มียาได้เพียงคนเดียว ส่วนคนที่เหลือไม่มีรายได้เลย

สูตรการคำนวณสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มควินไทล์ 5 กลุ่ม คือ

$$\begin{aligned} \text{สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค} \\ \text{ของกลุ่มควินไทล์ 5 กลุ่ม} &= \frac{1}{5} (4S_5 + 2S_4 - 2S_2 - 4S_1) \end{aligned}$$

โดยที่ S_i คือ ส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มควินไทล์ที่ i และ $S_1 < S_2 < S_3 < S_4 < S_5$

หนี้สินของครัวเรือน

หมายถึง เงินกู้ยืมที่ค้างชำระทั้งจากสถาบันการเงินและบุคคลอื่นนอกครัวเรือน รวมหนี้สินที่เกิดจากการเช่าซื้อ การซื้อสินค้าเงินผ่อน การซื้อเชื่อสินค้าจากร้านค้า การจำนำ การจำนอง และเช่าที่เปียแล้วด้วย

หนี้ในระบบ

หมายถึง หนี้สินที่กู้ยืมจากธนาคาร สถาบันการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสวัสดิการของสำนักงาน หรือดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น กองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเมือง โดยมีอัตราดอกเบี้ยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

หนี้นอกระบบ

หมายถึง หนี้สินที่กู้ยืมจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน นายทุนเงินกู้ พ่อค้าคนกลาง เป็นต้น โดยมีอัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งอาจจะเกินหรือไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดก็ได้ ทั้งนี้ หมายรวมถึงเช่าที่เปียแล้วด้วย

แนวคิด และทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายรายได้

การกระจายรายได้ (Income Distribution) หมายถึง การพิจารณาลักษณะการกระจายตัวของประชากรในระดับชั้นต่าง ๆ ของรายได้ ซึ่งมีเกณฑ์การแบ่งการกระจายรายได้ 2 ประเภท คือ

1. การกระจายรายได้ตามปัจจัยการผลิตหรือหน้าที่ในการผลิต (Functional or Factor Share Distribution Income) หมายถึง การกระจายรายได้ไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิต ได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ รายได้จะถูกจัดสรรไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่รายได้จะตกอยู่กับเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภททุน แต่ตามความหมายนี้ไม่นิยมนำมาใช้เนื่องจากไม่สามารถชี้ให้เห็นเด่นชัดถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

2. การกระจายรายได้ตามชั้นของรายได้หรือตามขนาดของรายได้ (Personal or Size Distribution Income) หมายถึง การกระจายรายได้ระหว่างบุคคลหรือครัวเรือนต่าง ๆ โดยการแบ่งตามชั้นของรายได้ (เรียงลำดับตามขนาดของรายได้จากกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดไปยังกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด) โดยไม่คำนึงว่าบุคคลหรือครัวเรือนเหล่านั้นเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทใด

แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

แนวคิดการวัดความยากจนโดยทั่วไปมี 2 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดการวัดความยากจนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Poverty Concept)

เป็นการคำนวณความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพออกมาเป็นตัวเงิน ซึ่งกำหนดปริมาณเงินหรือรายได้ขั้นต่ำที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยใช้เส้นความยากจน (Poverty Line) เป็นเครื่องชี้วัดความยากจน เป็นเกณฑ์สะท้อนระดับค่าครองชีพขั้นต่ำที่สุดที่มนุษย์จะยังชีพอยู่ได้ หากบุคคลใดมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจน ถือว่าเป็นคนยากจน

2. แนวคิดการวัดความยากจนเชิงสัมพัทธ์หรือเชิงเปรียบเทียบ (Relative Poverty Concept)

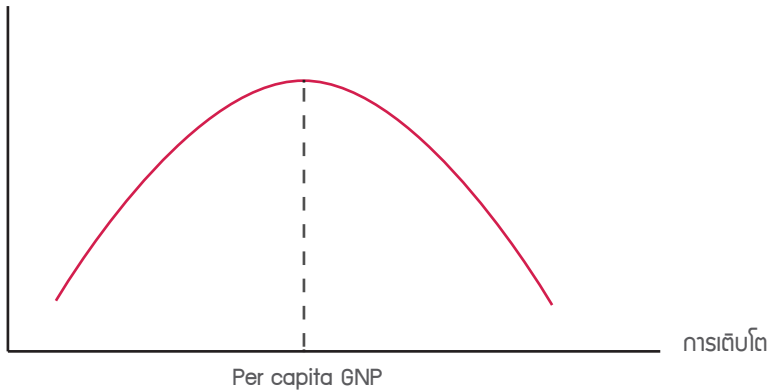
เป็นการพิจารณาความยากจนโดยการเปรียบเทียบระดับรายได้ต่างๆ ของประชากรแต่ละกลุ่ม ซึ่งสามารถแสดงถึงความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การพิจารณาสถานะการกระจายรายได้นั้นเอง โดยกำหนดเป็นร้อยละ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ช่วงระดับรายได้ต่ำสุด เป็นครัวเรือนยากจนที่สุด หรือในที่นี้เรียกว่า ครัวเรือนฐานราก กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้ที่สูงขึ้นมา ถือว่ายากจนน้อยกว่า กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้ที่สูงขึ้นมา ถือว่าฐานะปานกลาง กลุ่มที่ 4 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้ที่สูงขึ้นมา ถือว่าฐานะดี และกลุ่มที่ 5 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้สูงสุด ถือว่า ฐานะดีที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการกระจายรายได้

Kuznets (1955) ได้ตั้งสมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้ และระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยตีความไว้ว่าในช่วงที่การเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ระหว่างรายได้ต่ำถึงรายได้ปานกลาง การกระจายรายได้จะมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้น แต่เมื่อมาถึงช่วงการเติบโตระหว่างรายได้ปานกลางถึงรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำจะลดลง ทั้งนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแรกจะเน้นการสะสมทุนเป็นหลัก ผู้มีรายได้สูงจะมีอัตราการออมสูง จึงมีการสะสมทุนได้มากและรายได้ก็จะตกอยู่กับผู้ลงทุนเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงหลังจะเน้นทุนมนุษย์เป็นสำคัญ ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากทุนมนุษย์จะมีการกระจายที่กว้างขวางกว่า จึงทำให้ความเหลื่อมล้ำลดลงจากสมมติฐานนี้สามารถอธิบายได้ (ดังภาพ 1)

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้และระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ

การกระจายรายได้

ที่มา : “Economic Growth and Development,” by Van den Berg, 2001, New York: McGraw Hill Irwin International Book Company.

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้

สำหรับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับรายได้ที่จะกล่าวถึงในที่นี่ ประกอบด้วย สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) และสมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Income Hypothesis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สมมติฐานการบริโภคแบบรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

ทฤษฎีตามแนวคิดของ John Maynard Keynes พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของบุคคลในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง คือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงหรือรายได้สุทธิส่วนบุคคล (disposable personal income) ในเวลานั้น โดยการใช้จ่ายในการบริโภคจะมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิส่วนบุคคลโดยตรง กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีระดับรายได้เพิ่มขึ้น บุคคลจะมีการใช้จ่ายที่สูงขึ้น แต่สัดส่วนการบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นจะน้อยกว่าสัดส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าระดับรายได้ต่ำลง บุคคลจะมีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่มีต่อรายได้สูงขึ้น

2) ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)

ทฤษฎีตามแนวคิดของ Milton Friedman พบว่า ผู้บริโภคจะวางแผนการบริโภค โดยพิจารณาจากรายได้ตลอดชีวิตของตน (รายได้ปัจจุบันและรายได้ในอนาคต) โดยมีรากฐานสำคัญ 4 ประการ คือ

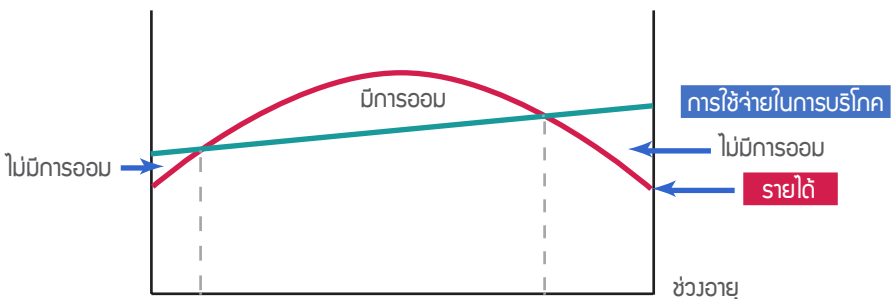
- (1) รายได้ที่เกิดขึ้นจริงทั้งสิ้น ประกอบด้วยรายได้ 2 ส่วน คือ รายได้ถาวร และรายได้ชั่วคราว
- (2) การบริโภคมี 2 ส่วน คือ การบริโภคถาวร และ การบริโภคชั่วคราว
- (3) การบริโภคถาวรกับรายได้ถาวรมีความสัมพันธ์กัน
- (4) ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคชั่วคราวกับรายได้ชั่วคราว

นอกจากนี้ Friedman ศึกษาโดยใช้ข้อมูล time-series พบว่า ในระยะยาว รายได้ที่เพิ่มขึ้นมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ถาวร ดังนั้นการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจึงขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร และสรุปว่า ในระยะยาวบุคคลจะมีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่มีต่อรายได้คงที่

3) สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Income Hypothesis)

ทฤษฎีตามแนวคิดของ Ando และ Modigliani พบว่า การใช้จ่ายในการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิต ผู้บริโภคจะวางแผนใช้จ่ายบริโภค โดยดูจากรายได้ที่ได้รับตลอดชีวิตของตน ซึ่งแบบแผนรายได้ตลอดชีวิตของบุคคลเป็นไปในลักษณะที่ในช่วงชีวิตของบุคคล ขณะที่อายุน้อย จะมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ และจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น จนสูงสุดในตอนกลางของชีวิต เนื่องจากมีประสิทธิภาพการทำงานสูง และหลังจากนั้น รายได้จะค่อย ๆ ลดลง จนเกือบเท่าตอนต้นของชีวิต เพราะประสิทธิภาพการทำงานเมื่ออายุมากจะต่ำลงอีกครั้ง ดังนั้นระยะตอนต้นของชีวิต ผู้บริโภคจะต้องกั้มเงินมาใช้จ่ายในการบริโภคก่อน หลังจากนั้นในระยะกลางของชีวิต ผู้บริโภคจะออมมากขึ้นเพื่อนำเงินไปใช้หนี้ตอนต้นชีวิตและเก็บเงินไว้ใช้ตอนปลายชีวิต พอช่วงปลายชีวิต รายได้จะลดลง แต่การบริโภคนั้นยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งในระยะนี้ผู้บริโภคจะเริ่มนำเงินออมออกมาใช้จ่าย ดังนั้น บุคคลที่มีรายได้ต่ำจะมีสัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้มากกว่าบุคคลที่มีรายได้สูง (ดังภาพ 2)

ภาพ 2 รายได้ตลอดช่วงอายุของบุคคลและเส้นการใช้จ่ายในการบริโภค

ที่มา : "3 Important Theories of consumption (with diagram)," by Supriya Guru, สืบค้นจาก <http://www.yourarticlibrary.com/economics/consumption-function/3-important-theories-of-consumption-with-diagram/37756>.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นครัวเรือนฐานรากครั้งนี้ ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) ศึกษาดัชนีความยากจนหลายมิติของประเทศไทยปี 2560 โดยศึกษาจาก 4 มิติ 12 ตัวชี้วัด ได้แก่ มิติการศึกษา มิติการใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ มิติความเป็นอยู่ และมิติความมั่นคงทางการเงิน พบว่า มิติที่ส่งผลต่อความยากจนหลายมิติมากที่สุด ได้แก่ มิติด้านความเป็นอยู่ รองลงมาได้แก่ มิติการใช้ชีวิตในแบบที่ดีต่อสุขภาพ และมิติความมั่นคงทางการเงิน เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อคนยากจนหลายมิติ พบว่า การไม่มีบำนาญ/บำนาญเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ครัวเรือนเป็นครัวเรือนยากจน รองลงมาคือ การกำจัดขยะ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และการศึกษา สำหรับภาคที่มีค่าดัชนีความยากจนหลายมิติสูงสุด คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ แนวโน้มความยากจนหลายมิติของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง (ในปี 2560 อยู่ที่ 0.068 ปรับตัวลดลงจาก 0.109 และระดับ 0.078 ในปี 2556 และปี 2558 ตามลำดับ)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้และความต้องการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน รายได้เงินสดจากกิจกรรมของครัวเรือน เนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิง ภูมิภาคของครัวเรือน การได้รับการอบรมของหัวหน้าครัวเรือน และรายได้เงินสดจากเงินโอนของครัวเรือน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร รายได้เงินสดของครัวเรือน ความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินสุทธิ มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภูมิภาคของครัวเรือน และการปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ศึกษาภาวะความยากจน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของครัวเรือนเกษตรกร เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของความยากจนกับตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่มีภาวะความยากจนหรือความรุนแรงของความยากจนมากที่สุด คือ ครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ครัวเรือนภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของครัวเรือนเกษตรกร ได้แก่ ภาค เขตชลประทาน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อัตราการเป็นภาระ พื้นที่ทำการเกษตร ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน และจำนวนหนี้สินของครัวเรือน

นิตยา ปะอินทร์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนเปรียบเทียบกับครัวเรือนรวย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทางปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน อัตราส่วนการเป็นภาระ สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน และภาค ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนรวย มีเฉพาะปัจจัยด้านสังคมเท่านั้น ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน และภาค

ฉวีวรรณ กาบขาว และ ธีรศักดิ์ ทรัพย์โรบล (2561) ศึกษาปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้ภาคครัวเรือน พบว่า ตัวแปรทางด้านสถานภาพ รายได้ ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และการครอบครองรถยนต์มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในทางบวกทุกปีที่ทำการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้ในทางลบของทุกปีที่ทำการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรเพศและตัวแปรเงินช่วยเหลือยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ชัดเจน

วราจิต รุ่งพรหมประทาน (2561) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนฐานะทางเศรษฐกิจในประเทศไทย พบว่า ครัวเรือนมีการปรับเปลี่ยนฐานะค่อนข้างดี ซึ่งในเขตชนบทจะมีการปรับเปลี่ยนฐานะดีกว่าในเขตเมือง อีกทั้งการปรับเปลี่ยนฐานะทางด้านรายจ่ายมากกว่าด้านรายได้ นอกจากนี้ ยังพบปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนฐานะทางรายได้ของครัวเรือนให้ดีขึ้น เช่น จำนวนปีการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนผู้ที่มิ่งานทำ การทำงานนอกภาคการเกษตร จำนวนที่ดินที่ทำเกษตร ส่วนปัจจัยที่ทำให้รายได้ลดลง เช่น สัดส่วนผู้สูงอายุและสัดส่วนเด็ก เป็นการใช้ให้เห็นว่าครัวเรือนที่มีภาวะการพึ่งพิงที่สูงจะทำให้ครัวเรือนมีรายได้ลดลง ดังนั้นหากเป็นครัวเรือนใหญ่ที่มีเด็กและผู้สูงอายุมากก็จะทำให้ครัวเรือนนั้นมีรายได้ที่ลดลงมาก

องอาจ รุกขพัฒน์กุล (2558) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ของประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของหนองคาย มุกดาหาร และแม่สอด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ ของประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของหนองคาย มุกดาหาร และแม่สอด คือ จำนวนสมาชิกของครัวเรือน อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงานของสมาชิก และปีประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษ

นอกจากนี้ ในการทบทวนงานวิจัยของต่างประเทศโดยภาพรวมแล้ว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับรายได้ของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนห้องในครัวเรือน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร ขนาดของครัวเรือน อัตราการพึ่งพิง การทำงานนอกภาคการเกษตรของครัวเรือน และการทำงานที่ได้รับค่าจ้างของครัวเรือน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยากจนของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน การได้รับเงินที่ส่งกลับมาให้ครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย สถานการณ์ทางด้าน การเกษตรของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน การเป็นเจ้าของที่พักอาศัย สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน สัดส่วนของผู้ใหญ่เพศหญิง อัตราการพึ่งพิง การเป็นผู้มีงานทำของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้

งานวิจัยต่างประเทศ

Elbehri, A., Temel, T., Burcu Ceylan, F., Mittal, S., Kularatne, D. and Dawe, D. (2022)

COVID-19 pandemic impacts on Asia and the Pacific - A regional review of socioeconomic, agrifood and nutrition impacts and policy responses. Bangkok, FAO. <https://doi.org/10.4060/cb8594en>.

Gini index – Thailand, World Bank, Poverty and Inequality Platform (2022)

from <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?contextual=min&locations=TH>.

Thailand Economic Monitor (2021)

The Road to Recovery, World Bank Group. 2021. Thailand Economic Monitor, World Bank, Bangkok.

Teka, A.M., Woldu, G.T., & Fre, Z. (2019)

Status and determinants of poverty and income inequality in pastoral and agro-pastoral communities: Household-based evidence from Afar Regional State, Ethiopia

Kallestall, C., & Zelaya, E.B. (2019)

Predicting poverty. Data mining approaches to the health and demographic surveillance system in Cuatro Santos, Nicaragua

Asrol, A., & Ahmad, H. (2018)

Analysis of factors that affect poverty in Indonesia

Biyase, M., & Zwane, T.t. (2018)

An Empirical Analysis of the Determinants of Poverty and Household Welfare in South Africa

Maloma, I. (2016)

The Socioeconomic Determinants of Household Poverty Status in a Low-Income Settlement in South Africa

Ranathunga, S.P.B., & Gibson, J. (2015)

The Factors Determine Household-Poverty in the Estate Sector in Sri Lanka

Tuyen, T.Q. (2015)

Socio-Economic Determinants of Household Income among Ethnic Minorities in the North-West Mountains, Vietnam

A. E. A. Fadipe, A. H. Adenuga, & A. Lawal (2014)

Analysis of Income Determinants among Rural Households in Kwara State, Nigeria

Majeed, M.T., & Malik, M.N. (2014)

Determinants of Household Poverty: Empirical Evidence from Pakistan

ครัวเรือน ประเทศไทย

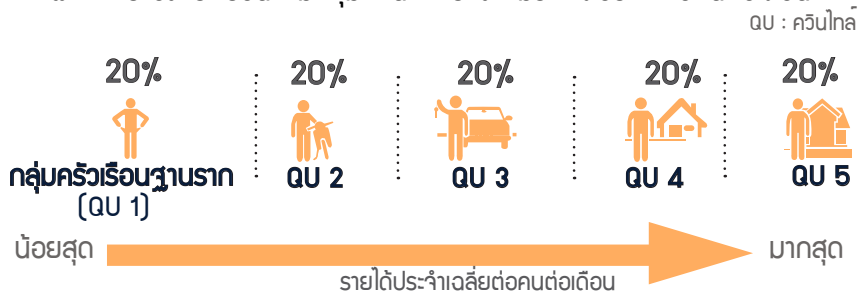

ครัวเรือนประเทศไทย

จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2564 ประเทศไทย มีครัวเรือน ทั้งหมด 22.6 ล้านครัวเรือน โดยในการศึกษานี้ทำการแบ่งครัวเรือนตามลำดับของ รายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนจากน้อยไปมาก ออกเป็น 5 กลุ่ม เท่า ๆ กัน โดยแต่ละกลุ่ม จะมีจำนวนครัวเรือนเป็นร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า การแบ่ง กลุ่มควินไทล์ตามรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน โดยกลุ่มครัวเรือน 20% แรกของครัวเรือน ในระบบเศรษฐกิจ เป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 (QU1) หรือ ต่อไปนี้จะเรียกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก สำหรับกลุ่มครัวเรือน 20% ที่มีรายได้ในลำดับถัดไป เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 (QU2) ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 (QU3) ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 4 (QU4) ตามลำดับ จนไปถึง กลุ่มครัวเรือน 20% สุดท้าย ซึ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 (QU5) (สำหรับข้อมูลที่ใช้ในส่วนนี้เป็นข้อมูลที่มีการถ่วงค่าน้ำหนักจำนวนครัวเรือน)

ภาพ 3 การแบ่งครัวเรือนตามกลุ่มควินไทล์เรียงตามรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน

การกระจายตัวของครัวเรือน

หากพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือนไทยในกลุ่มควินไทล์ต่าง ๆ ในปี 2564 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก ควินไทล์ที่ 2 และ ควินไทล์ที่ 3 กระจายอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 42.4 32.7 และ 25.7 ตามลำดับ ขณะที่ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และควินไทล์ที่ 5 กระจายตัวในกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.6 และ 43.1 ตามลำดับ นอกจากนี้ ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก ควินไทล์ที่ 2 และควินไทล์ที่ 3 ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นอกเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 73.2 65.7 และ 55.4 ตามลำดับ ขณะที่ ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และควินไทล์ที่ 5 ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 60.4 และ 66.9 ตามลำดับ

ภาพ 4 การกระจายตัวของครัวเรือนไทยในกลุ่มควินไทล์ต่าง ๆ พ.ศ. 2564

ดู : ควินไทล์

กลุ่มครัวเรือนฐานรากส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มครัวเรือน
ฐานราก

QU 2

QU 3

QU 4

QU 5

กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด

หมายเหตุ : 3 จังหวัด คือ ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 1 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2564

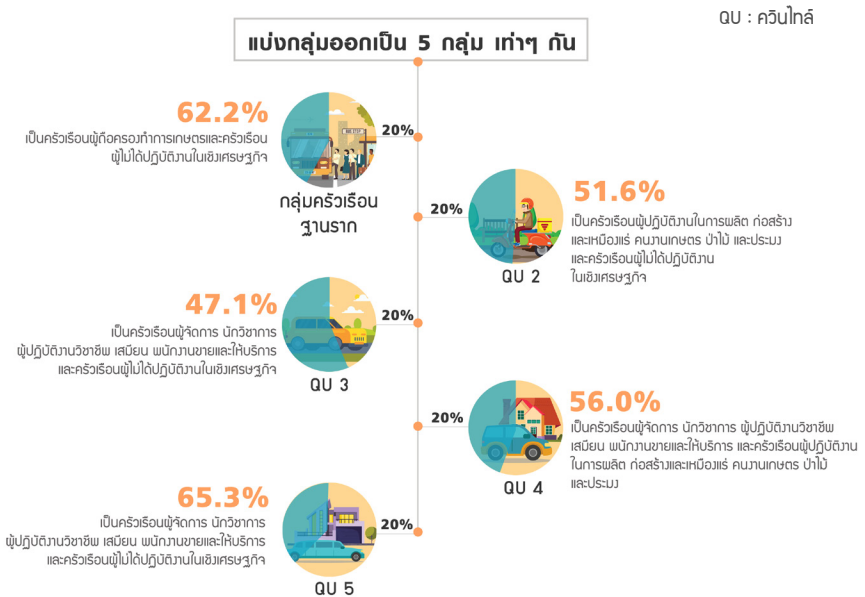
หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วประเทศ	4,525,530	4,524,314	4,525,406	4,524,911	4,524,190	22,624,352
ภาค						
กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด	143,022 (3.2)	367,984 (8.1)	822,768 (18.2)	1,566,433 (34.6)	1,951,276 (43.1)	4,851,483 (21.4)
ภาคกลาง	659,023 (14.6)	950,300 (21.0)	1,144,518 (25.3)	1,234,859 (27.3)	1,103,600 (24.4)	5,092,301 (22.5)
ภาคเหนือ	1,126,343 (24.9)	1,089,642 (24.1)	791,091 (17.5)	512,257 (11.3)	432,694 (9.6)	3,952,027 (17.5)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,920,819 (42.4)	1,478,943 (32.7)	1,163,163 (25.7)	690,347 (15.3)	584,326 (12.9)	5,837,598 (25.8)
ภาคใต้	676,323 (14.9)	637,445 (14.1)	603,866 (13.3)	521,015 (11.5)	452,294 (10.0)	2,890,943 (12.8)
เขตการปกครอง						
ในเขตเทศบาล	1,212,421 (26.8)	1,553,573 (34.3)	2,016,488 (44.6)	2,732,133 (60.4)	3,026,620 (66.9)	10,541,234 (46.6)
นอกเขตเทศบาล	3,313,109 (73.2)	2,970,741 (65.7)	2,508,919 (55.4)	1,792,778 (39.6)	1,497,571 (33.1)	12,083,118 (53.4)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาข้อมูลทั่วไปของแต่ละกลุ่มควินไทล์ จากลักษณะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน (พิจารณาจากแหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือน สถานภาพการทำงาน อาชีพหลัก และประเภทกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจของอาชีพหลัก) พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรและครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ (ร้อยละ 62.2) และประมาณครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 2 เป็นครัวเรือนผู้ปฏิบัติงานในการผลิต ก่อสร้างและเหมืองแร่ คนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง และครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ (ร้อยละ 51.6) ขณะที่เกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 3 เป็นครัวเรือนผู้จัดการ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ เสมียน พนักงานขายและให้บริการ และครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ (ร้อยละ 47.1) สำหรับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นครัวเรือนผู้จัดการ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ เสมียน พนักงานขายและให้บริการ และครัวเรือนผู้ปฏิบัติงานในการผลิต ก่อสร้างและเหมืองแร่ คนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง (ร้อยละ 56.0) และครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นครัวเรือนผู้จัดการ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ เสมียน พนักงานขายและให้บริการ และครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ (ร้อยละ 65.3) หรือสรุปอีกทางหนึ่งได้ว่า ครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มควินไทล์ที่ 1 2 และ 3 ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่ไม่ได้ปฏิบัติในเชิงเศรษฐกิจ ส่วนครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และ 5 ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่เป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ/บริหาร เสมียน พนักงาน

ภาพ 5 ลักษณะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ต่าง ๆ พ.ศ. 2564

หมายเหตุ : ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ หมายถึง แม่บ้าน หรือผู้ที่ทำงานบ้าน นักเรียน ผู้เกษียณอายุ คนชรา ผู้ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากพิการทางร่างกาย/จิตใจ

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 2 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,525,530	4,524,314	4,525,406	4,524,911	4,524,191	22,624,352
ผู้ถือครองทำการเกษตร	937,272 (20.7)	751,809 (16.6)	591,027 (13.1)	379,438 (8.4)	288,278 (6.4)	2,947,823 (13.0)
ผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่ ทำการเกษตร	451,505 (10.0)	686,672 (15.2)	888,859 (19.6)	884,754 (19.5)	708,182 (15.6)	3,619,971 (16.0)
ผู้จัดการ นักวิชาการผู้ปฏิบัติงาน วิชาชีพ เสมียน พนักงานขายและ ให้บริการ	366,466 (8.1)	751,432 (16.6)	1,066,558 (23.6)	1,578,734 (34.9)	2,228,665 (49.3)	5,991,855 (26.5)
ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่ คนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง	890,542 (19.7)	957,554 (21.2)	914,027 (20.2)	953,850 (21.1)	576,170 (12.7)	4,292,143 (19.0)
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	1,879,745 (41.5)	1,376,849 (30.4)	1,064,936 (23.5)	728,136 (16.1)	722,896 (16.0)	5,772,561 (25.5)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของครัวเรือนแต่ละกลุ่มควินไทล์ พบว่า ครัวเรือนฐานราก มีขนาดครัวเรือนเฉลี่ยใหญ่ที่สุด (อยู่ที่ 3.5 คนต่อครัวเรือน) เมื่อเทียบกับครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าครัวเรือนฐานราก โดยเฉลี่ยแล้วมีวัยเด็ก 1 คน วัยแรงงาน 2 คน วัยสูงอายุ 1 คน สมาชิกที่ทำงานหารายได้ 2 คน และสมาชิกที่กำลังเรียนหนังสือ 1 คน

ภาพ 6 โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 3 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามโครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน พ.ศ. 2564

หน่วย: คน	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ตัวராชาอาณาจักร
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	3.53	3.05	2.72	2.38	2.08	2.75
จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย	0.82	0.54	0.37	0.24	0.15	0.43
จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงานเฉลี่ย	1.81	1.69	1.68	1.66	1.49	1.67
จำนวนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ย	0.90	0.82	0.67	0.47	0.45	0.66
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้โดยเฉลี่ย	1.66	1.64	1.62	1.57	1.43	1.59
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงานหารายได้โดยเฉลี่ย	1.86	1.41	1.09	0.81	0.65	1.17
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนกำลังเรียนหนังสือเฉลี่ย	0.86	0.60	0.45	0.32	0.21	0.49

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน

ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ทุกกลุ่มควินไทล์ หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ประมาณ 1.5 เท่า และยังพบว่า ทุกกลุ่มควินไทล์ หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรส คือสมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณาอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีอายุมากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ โดยคิดเป็น 59.5 ปี และเมื่อพิจารณาการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าเกือบทุกกลุ่มควินไทล์ ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา/ ต่ำกว่าประถมศึกษา มีเพียงในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ที่หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับอุดมศึกษา

ภาพ 7 ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ อายุเฉลี่ย สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2564

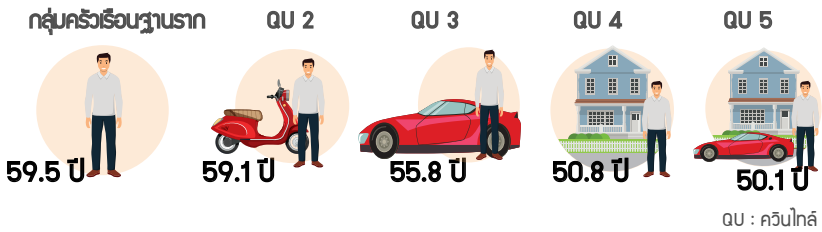
เพศ

หน่วย : ร้อยละ

กลุ่มครัวเรือนฐานราก	QU 2	QU 3	QU 4	QU 5
ผู้ชาย 	59.4	57.5	57.2	60.3
ผู้หญิง 	40.6	42.5	42.8	39.7

QU : ควินไทล์

อายุเฉลี่ย

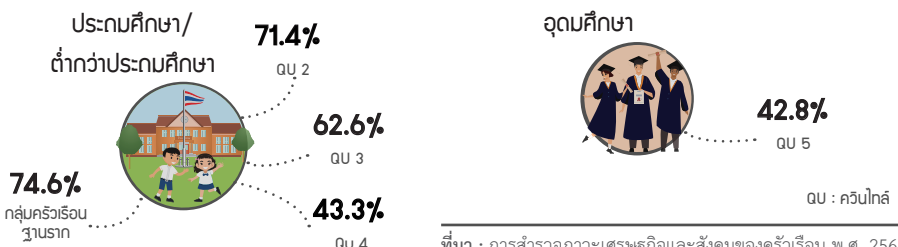
สถานภาพสมรส

หน่วย : ร้อยละ

กลุ่มครัวเรือนฐานราก	QU 2	QU 3	QU 4	QU 5
โสด 	4.3	5.5	9.5	18.5
สมรส 	68.9	63.6	60.6	57.4
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ 	26.8	30.9	29.9	17.4

QU : ควินไทล์

ระดับการศึกษาสูงสุด

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 4 ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอายุเฉลี่ย พ.ศ. 2564

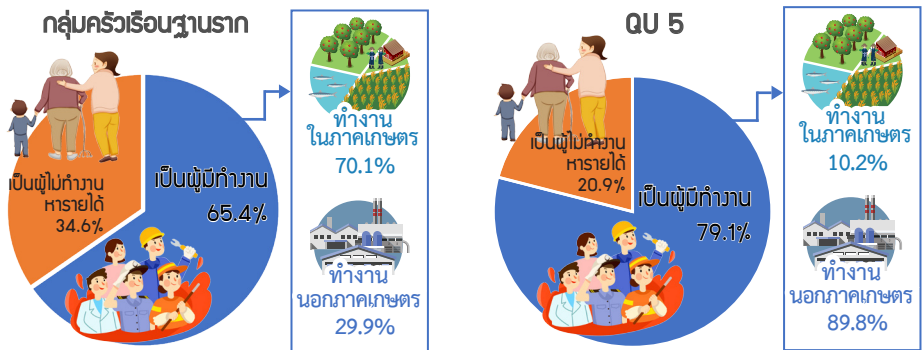
หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,525,530	4,524,314	4,525,406	4,524,911	4,524,191	22,624,352
เพศของหัวหน้าครัวเรือน						
ชาย	2,687,539 (59.4)	2,599,726 (57.5)	2,588,649 (57.2)	2,727,778 (60.3)	2,728,482 (60.3)	13,332,173 (58.9)
หญิง	1,837,991 (40.6)	1,924,588 (42.5)	1,936,757 (42.8)	1,797,133 (39.7)	1,795,709 (39.7)	9,292,179 (41.1)
สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน						
โสด	195,967 (4.3)	249,857 (5.5)	427,613 (9.5)	839,067 (18.5)	1,141,511 (25.2)	2,854,015 (12.6)
สมรส	3,115,958 (68.9)	2,878,044 (63.6)	2,741,746 (60.6)	2,592,633 (57.3)	2,595,508 (57.4)	13,923,889 (61.5)
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	1,213,085 (26.8)	1,396,204 (30.9)	1,355,099 (29.9)	1,092,676 (24.2)	787,172 (17.4)	5,844,236 (25.8)
ไม่ทราบ/ไม่ระบุ	520 (0.0)	209 (0.0)	948 (0.0)	535 (0.0)	-	2,213 (0.0)
ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน						
ประถมศึกษา/ ต่ำกว่าประถมศึกษา	3,374,769 (74.6)	3,228,536 (71.4)	2,833,995 (62.6)	1,960,989 (43.3)	843,616 (18.6)	12,241,905 (54.1)
มัธยมศึกษาตอนต้น	354,033 (7.8)	429,933 (9.5)	521,939 (11.5)	732,784 (16.2)	467,562 (10.3)	2,506,250 (11.1)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	247,910 (5.5)	343,107 (7.6)	447,273 (9.9)	620,619 (13.7)	612,791 (13.5)	2,271,701 (10.0)
อนุปริญญา	87,356 (1.9)	172,650 (3.8)	268,049 (5.9)	454,511 (10.0)	632,450 (14.0)	1,615,016 (7.1)
อุดมศึกษา	50,375 (1.1)	91,304 (2.0)	231,367 (5.1)	599,610 (13.3)	1,937,652 (42.8)	2,910,308 (12.9)
อื่นๆ	5,831 (0.1)	9,686 (0.2)	23,297 (0.5)	23,118 (0.5)	2,697 (0.1)	64,629 (0.3)
ไม่ทราบ/ไม่ระบุ	405,256 (9.0)	249,097 (5.5)	199,489 (4.5)	133,279 (3.0)	27,423 (0.7)	1,014,544 (4.5)
อายุเฉลี่ย	59.5	59.1	55.8	50.8	50.1	55.1

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน

สำหรับการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าทุกกลุ่มควินไทล์หัวหน้าครัวเรือน เป็นผู้มีงานทำมากกว่าเป็นผู้ไม่ทำงานหารายได้ ประมาณ 2 - 4 เท่า กล่าวคือ สัดส่วนผู้มีงานทำเพิ่มสูงขึ้นตามกลุ่มควินไทล์ โดยกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนผู้มีงานทำน้อยที่สุด (ร้อยละ 65.4) และกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีสัดส่วนผู้มีงานทำมากที่สุด (ร้อยละ 79.1) และเมื่อพิจารณาสถานภาพการทำงานหรือการทำงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือนที่มีงานทำ พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก ควินไทล์ที่ 2 และ ควินไทล์ที่ 3 ส่วนใหญ่ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง¹ คิดเป็นร้อยละ 69.7 59.9 และ 51.4 ตามลำดับ ขณะที่ควินไทล์ที่ 4 และควินไทล์ที่ 5 ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือน เป็นลูกจ้างเอกชน/รัฐวิสาหกิจ โดยคิดเป็นร้อยละ 50.2 และ 50.3 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนตามกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีงานทำซึ่งอยู่ในกลุ่มครัวเรือนฐานราก และควินไทล์ที่ 2 ส่วนใหญ่ทำงานในภาคการเกษตร (ร้อยละ 70.1 และ 52.4 ตามลำดับ) ขณะที่หัวหน้าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 4 และ 5 ส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคการเกษตร โดยคิดเป็นร้อยละ 63.5 82.2 และ 89.8 ตามลำดับ

ภาพ 8 การทำงานของหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564

สถานภาพการทำงาน

QU : ควินไทล์

หัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก 69.7% กลุ่มครัวเรือน QU2 59.9% และกลุ่มครัวเรือน QU3 51.4% ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง

หัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือน QU4 50.2% และกลุ่มครัวเรือน QU5 50.3% เป็นลูกจ้างเอกชน/ รัฐวิสาหกิจ

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

¹อาจมีสมาชิกในครัวเรือนหรือผู้ฝึกงานมาช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนในลักษณะการจ้างทำงาน

ตาราง 5 ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการมีงานทำ สถานภาพการทำงาน และลักษณะการทำงาน พ.ศ. 2564

หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,525,530	4,524,314	4,525,406	4,524,911	4,524,191	22,624,352
การมีงานทำของหัวหน้าครัวเรือน						
เป็นผู้มีงานทำ	2,959,068 (65.4)	2,995,936 (66.2)	3,217,191 (71.1)	3,552,812 (78.5)	3,578,605 (79.1)	16,303,612 (72.1)
เป็นผู้ไม่ทำงานหารายได้	1,566,462 (34.6)	1,528,378 (33.8)	1,308,215 (28.9)	972,099 (21.5)	945,586 (20.9)	6,320,740 (27.9)
สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนที่มีงานทำ						
นายจ้างและการรวมกลุ่ม	59,875 (2.0)	70,956 (2.4)	104,017 (3.2)	134,598 (3.8)	257,524 (7.2)	626,970 (3.8)
ทำธุรกิจส่วนตัว โดยไม่มีลูกจ้าง	2,062,112 (69.7)	1,794,556 (59.9)	1,652,637 (51.4)	1,285,813 (36.2)	812,670 (22.7)	7,607,788 (46.7)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง	142,006 (4.8)	118,086 (3.9)	95,996 (3.0)	64,059 (1.8)	30,626 (0.9)	450,773 (2.8)
ลูกจ้างรัฐบาล	51,666 (1.7)	132,058 (4.4)	198,143 (6.2)	285,534 (8.0)	678,316 (19.0)	1,345,717 (8.3)
ลูกจ้างเอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	643,409 (21.7)	880,280 (29.4)	1,166,398 (36.3)	1,782,808 (50.2)	1,799,469 (50.3)	6,272,364 (38.5)
ลักษณะการทำงาน						
ทำงานนอกภาคเกษตร	885,060 (29.9)	1,426,180 (47.6)	2,043,084 (63.5)	2,918,687 (82.2)	3,212,181 (89.8)	10,485,192 (64.3)
ทำงานในภาคเกษตร	2,074,008 (70.1)	1,569,756 (52.4)	1,174,107 (36.5)	634,125 (17.8)	366,424 (10.2)	5,818,420 (35.7)

หมายเหตุ : ผู้ไม่ทำงานหารายได้ หมายถึง แม่บ้าน เรียนหนังสือ เด็ก คนชรา คนป่วย คนพิการ กำลังหางานทำ เกษียณอายุ และไม่สมัครใจทำงาน

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

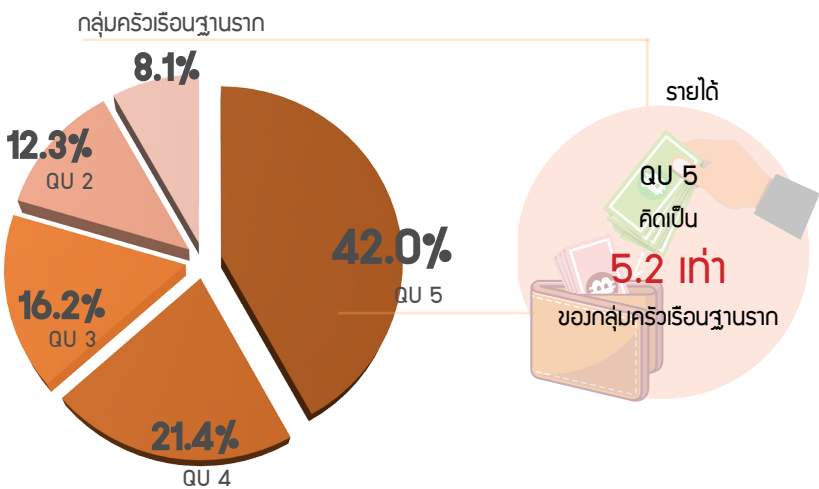
การนำเสนอลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ในรายงานฉบับนี้ได้พิจารณาผ่านมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ซึ่งได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สิน และหนี้สินของครัวเรือน รวมถึงพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับรายได้ และความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินกับรายได้ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของครัวเรือนด้วยเช่นกัน

รายได้ของครัวเรือน

เมื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของรายได้ตามกลุ่มควินไทล์ โดยพิจารณาจากส่วนแบ่งของรายได้ พบว่า ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีส่วนแบ่งรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือน เกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งประเทศ หรือร้อยละ 42.0 และเมื่อพิจารณา รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีรายได้ทั้งสิ้นต่อเดือน (57,461 บาทต่อเดือน) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (11,135 บาทต่อเดือน) ถึง 5.2 เท่า หากพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ที่เป็นตัวเงินของกลุ่มครัวเรือน พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีเพียงร้อยละ 40.2 ที่มีรายได้จากการทำงาน ขณะที่กลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 73.8) มีรายได้จากการทำงาน ยิ่งไปกว่านั้น พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก ได้รับเงินจากการช่วยเหลือในสัดส่วนมากกว่าครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์อื่น ๆ และ มากกว่าครัวเรือนทั่วประเทศ

ภาพ 9 ส่วนแบ่งรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564

QU : ควินไทล์

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 6 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้ พ.ศ. 2564

	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั่วราชอาณาจักร
ส่วนแบ่งของรายได้ทั้งสิ้น เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (%)	8.1	12.3	16.2	21.4	42.0	100.0
รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของ ครัวเรือน (บาท)	11,135	16,852	22,106	29,211	57,461	27,352
▲ รายได้ประจำ	10,804 (97.0)	16,576 (98.4)	21,807 (98.6)	28,826 (98.7)	57,080 (99.3)	27,018 (98.8)
• รายได้ที่เป็นตัวเงิน	7,261 (65.2)	12,585 (74.7)	17,523 (79.2)	24,228 (82.9)	50,244 (87.4)	22,367 (81.8)
- รายได้จากการทำงาน	4,470 (40.2)	9,410 (55.8)	14,247 (64.3)	20,757 (71.0)	42,397 (73.8)	18,255 (66.7)
ค่าจ้างและเงินเดือน	2,632 (23.6)	5,426 (32.2)	8,374 (37.8)	13,425 (46.0)	28,339 (49.3)	11,639 (42.6)
กำไรสุทธิจากการทำ ธุรกิจ	675 (6.2)	2,109 (12.5)	3,689 (16.7)	5,303 (18.2)	9,822 (17.1)	4,319 (15.8)
กำไรสุทธิจากการทำ เกษตร	1,162 (10.4)	1,875 (11.1)	2,184 (9.8)	2,029 (6.8)	4,235 (7.4)	2,297 (7.4)
- เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ	2,764 (24.8)	3,126 (18.6)	3,151 (14.3)	3,310 (11.3)	6,993 (12.1)	3,869 (14.1)
- รายได้จากทรัพย์สิน	27 (0.2)	49 (0.3)	125 (0.6)	161 (0.6)	855 (1.5)	243 (1.0)
• รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน	3,543 (31.8)	3,991 (23.7)	4,284 (19.4)	4,598 (15.8)	6,836 (11.9)	4,650 (17.0)
▲ รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน)	330 (3.0)	276 (1.6)	299 (1.4)	385 (1.3)	381 (0.7)	334 (1.2)

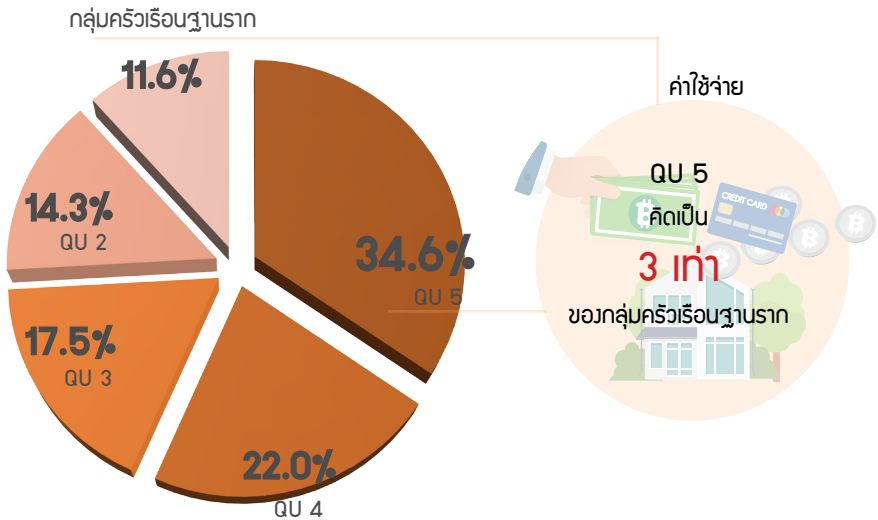
หมายเหตุ : เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ เช่น บำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือจากบุคคลนอกครัวเรือน เงินช่วยเหลือจากรัฐ เป็นต้น
รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ไม่เสียเงิน สินค้า บริการ อาหารและเครื่องดื่มที่ได้มาโดยไม่ได้อาศัย เป็นต้น
รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน) เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก พินัยกรรม เงินจากการทำประกันต่างๆ เงินรางวัล เป็นต้น
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

เมื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของค่าใช้จ่ายตามกลุ่มควินไทล์ โดยพิจารณาจากส่วนแบ่งของค่าใช้จ่าย พบว่า ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.6 ขณะที่ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.6 และเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อเดือน (37,383 บาทต่อเดือน) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (12,536 บาทต่อเดือน) ถึง 3 เท่า หากพิจารณาประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่าครัวเรือนเกือบทุกกลุ่มควินไทล์ ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร ตามลำดับ

ภาพ 10 ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564

QU : ควินไทล์

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 7 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน
พ.ศ. 2564

	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั่วราชอาณาจักร
ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(%)	11.6	14.3	17.5	22.0	34.6	100.0
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)	12,536	15,480	18,868	23,818	37,383	21,616
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)	11,642	14,156	16,952	20,697	30,568	18,802
อาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	5,474 (47.0)	6,264 (44.3)	6,991 (41.2)	7,919 (38.3)	9,759 (31.9)	7,281 (38.7)
เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	128 (1.1)	195 (1.4)	241 (1.4)	314 (1.5)	378 (1.2)	251 (1.3)
ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ	93 (0.8)	124 (0.9)	134 (0.8)	158 (0.8)	128 (0.4)	127 (0.7)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	2,756 (23.7)	3,364 (23.8)	4,043 (23.9)	4,963 (24.0)	8,035 (26.3)	4,632 (24.6)
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	171 (1.5)	222 (1.6)	273 (1.6)	351 (1.7)	779 (2.5)	359 (1.9)
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	464 (4.0)	544 (3.8)	616 (3.6)	756 (3.7)	1,127 (3.7)	701 (3.7)
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	158 (1.4)	194 (1.4)	257 (1.5)	380 (1.8)	833 (2.7)	364 (1.9)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง	1,436 (12.3)	2,066 (14.6)	2,910 (17.2)	4,041 (19.5)	6,882 (22.5)	3,467 (18.4)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร	515 (4.4)	633 (4.5)	798 (4.7)	996 (4.8)	1,357 (4.4)	860 (4.6)
การศึกษา	144 (1.2)	194 (1.4)	286 (1.7)	413 (2.0)	650 (2.1)	337 (1.8)
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	174 (1.5)	226 (1.6)	270 (1.6)	306 (1.5)	507 (1.7)	297 (1.6)
ค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษ	129 (1.1)	129 (0.9)	133 (0.8)	100 (0.5)	134 (0.4)	125 (0.7)
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)	894	1,324	1,916	3,122	6,815	2,814

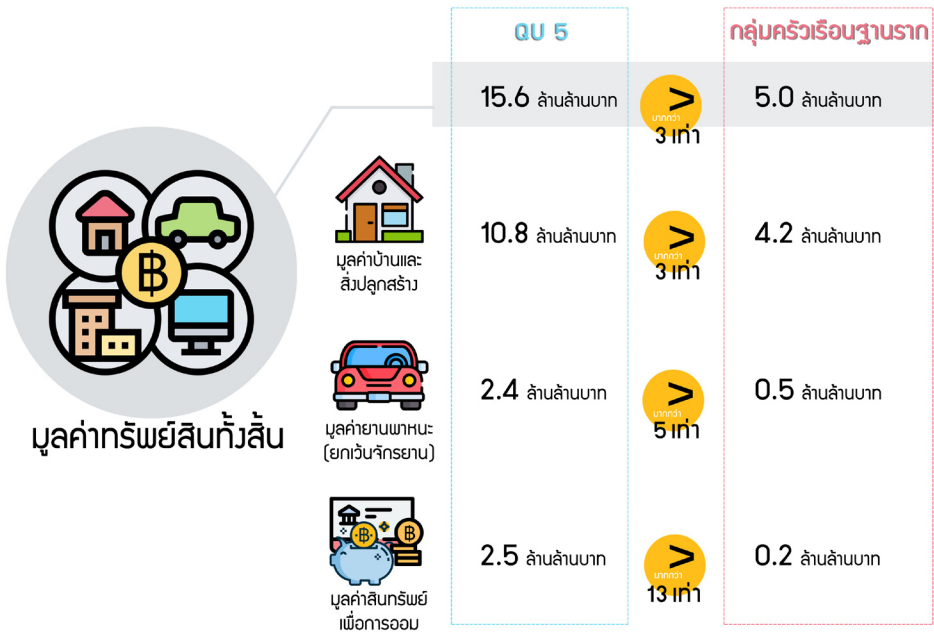
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ทรัพย์สินของครัวเรือน

เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนทั้งหมด พบว่าครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีทรัพย์สินทั้งหมด (15.6 ล้านล้านบาท) มากกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก (5 ล้านล้านบาท) กว่า 3 เท่า หากพิจารณาประเภททรัพย์สิน พบว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีมูลค่าบ้านที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (10.8 ล้านล้านบาท) มากกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก (4.2 ล้านล้านบาท) ประมาณ 3 เท่า มีมูลค่ายานพาหนะ (2.4 ล้านล้านบาท) มากกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก (0.5 ล้านล้านบาท) ประมาณ 5 เท่า และมีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม (2.5 ล้านล้านบาท) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (0.2 ล้านล้านบาท) ประมาณ 13 เท่า

ภาพ 11 มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564

ดู : ควินไทล์

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 8 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามทรัพย์สิน พ.ศ. 2564

	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั่วราชอาณาจักร
มูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด (ล้านบาท)	4,991,908	5,685,442	6,623,770	7,835,916	15,611,477	40,748,513
มูลค่าบ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง	4,247,714 (100.0)	4,710,761 (100.0)	5,238,883 (100.0)	5,935,092 (100.0)	10,765,528 (100.0)	30,897,978 (100.0)
ใช้เป็นที่อยู่อาศัย	1,960,462 (46.2)	2,457,095 (52.2)	3,041,154 (58.0)	4,077,345 (68.7)	7,831,916 (72.7)	19,367,972 (62.7)
ใช้ประกอบธุรกิจของ ครัวเรือนและอื่นๆ	2,287,252 (53.8)	2,253,666 (47.8)	2,197,729 (42.0)	1,857,747 (31.3)	2,933,612 (27.3)	11,530,006 (37.3)
มูลค่ายานพาหนะทุกประเภท (ยกเว้นจักรยาน)	548,694	717,098	976,847	1,310,959	2,381,849	5,935,448
มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน เพื่อการออม	195,500 (100.0)	257,583 (100.0)	408,039 (100.0)	589,865 (100.0)	2,464,099 (100.0)	3,915,087 (100.0)
สินทรัพย์ทางการเงิน	152,785 (78.2)	192,957 (74.9)	314,539 (77.1)	460,225 (78.0)	1,957,253 (79.4)	3,077,759 (78.6)
สินทรัพย์ทางการเงินเพื่อ การลงทุน	3,578 (1.8)	4,785 (1.9)	8,527 (2.1)	13,233 (2.3)	234,296 (9.5)	264,420 (6.8)
สินทรัพย์อื่นๆ	39,137 (20.0)	59,840 (23.2)	84,973 (20.8)	116,406 (19.7)	272,551 (11.1)	572,908 (14.6)

หมายเหตุ : สินทรัพย์ทางการเงิน เช่น บัญชีเงินฝาก สลากออมสิน/ธ.ก.ส. กบข. ฯลฯ

สินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการลงทุน เช่น พันธบัตร/หุ้นกู้ ฯลฯ

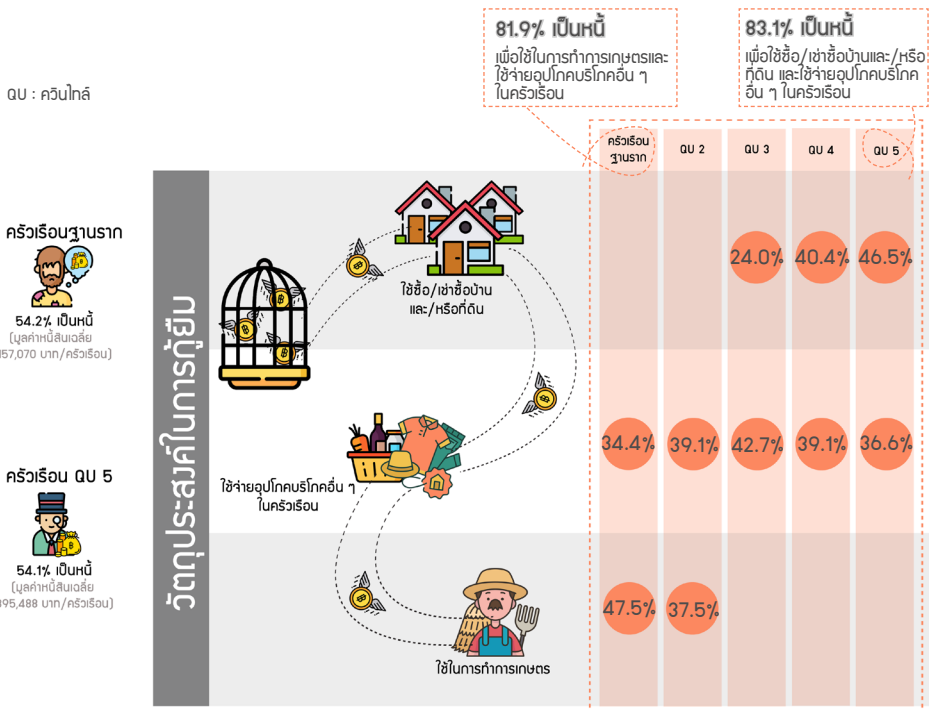
สินทรัพย์อื่นๆ เช่น ทอง อัญมณี ฯลฯ

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

หนี้สินของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก มีสัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้มากกว่าครัวเรือนในกลุ่มอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 54.2 แต่หากพิจารณามูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้ กลับพบว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ย (895,488 บาท/ครัวเรือน) มากกว่า ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์อื่น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม พบว่าครัวเรือนมากกว่าครึ่งหนึ่งในกลุ่มครัวเรือนฐานราก และควินไทล์ที่ 2 เป็นหนี้ เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนและใช้ในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 81.9 และ 76.6 ตามลำดับ ขณะที่ครัวเรือนมากกว่าครึ่งหนึ่งในกลุ่มควินไทล์ที่ 3 ควินไทล์ที่ 4 และควินไทล์ที่ 5 เป็นหนี้เพื่อนำเงินไปใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และที่ดิน และใช้จ่ายอุปโภคบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 66.7 79.5 และ 83.1 ตามลำดับ

ภาพ 12 หนี้สินของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2564

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 9 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามหนี้สิน พ.ศ. 2564

	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั้ราชอาณาจักร
สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	54.2	52.2	49.7	47.3	54.1	51.5
ครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ครัวเรือน)	2,451,841	2,363,238	2,248,803	2,139,868	2,445,521	11,649,272
มีหนี้ในระบบ อย่างเดียว	2,213,270 (90.3)	2,135,736 (90.4)	2,022,618 (89.9)	1,953,108 (91.3)	2,346,319 (95.9)	10,671,051 (91.6)
มีหนี้นอกระบบ อย่างเดียว	124,690 (5.1)	128,701 (5.4)	131,064 (5.8)	124,907 (5.8)	55,802 (2.3)	565,164 (4.9)
มีหนี้ทั้งในและ นอกระบบ	124,690 (4.6)	128,701 (4.2)	131,064 (4.2)	124,907 (2.9)	55,802 (1.8)	565,164 (3.5)
มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้ (บาท/ครัวเรือน)	157,070	202,901	272,521	460,760	895,488	399,455
ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และ/หรือที่ดิน	13,531 (8.6)	31,326 (15.4)	65,314 (24.0)	186,057 (40.4)	416,126 (46.5)	143,345 (35.9)
ใช้ในการศึกษา	2,133 (1.4)	3,438 (1.7)	6,823 (2.5)	7,540 (1.6)	10,847 (1.2)	6,126 (1.5)
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่นๆ ในครัวเรือน	53,998 (34.4)	79,319 (39.1)	116,492 (42.7)	180,386 (39.1)	327,738 (36.6)	151,881 (38.0)
ใช้ในการทำธุรกิจ (ที่ไม่ใช่การเกษตร)	11,954 (7.6)	11,385 (5.6)	18,990 (7.0)	33,278 (7.2)	89,038 (9.9)	33,296 (8.3)
ใช้ในการทำการเกษตร	74,549 (47.5)	76,159 (37.5)	61,824 (22.7)	52,433 (11.4)	48,475 (5.4)	62,883 (15.7)
อื่นๆ เช่น หนี้จากการค้า ประกัน หนี้ค่าปรับ ฯลฯ	905 (0.6)	1,274 (0.6)	3,078 (1.1)	1,065 (0.2)	3,264 (0.4)	1,924 (0.5)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

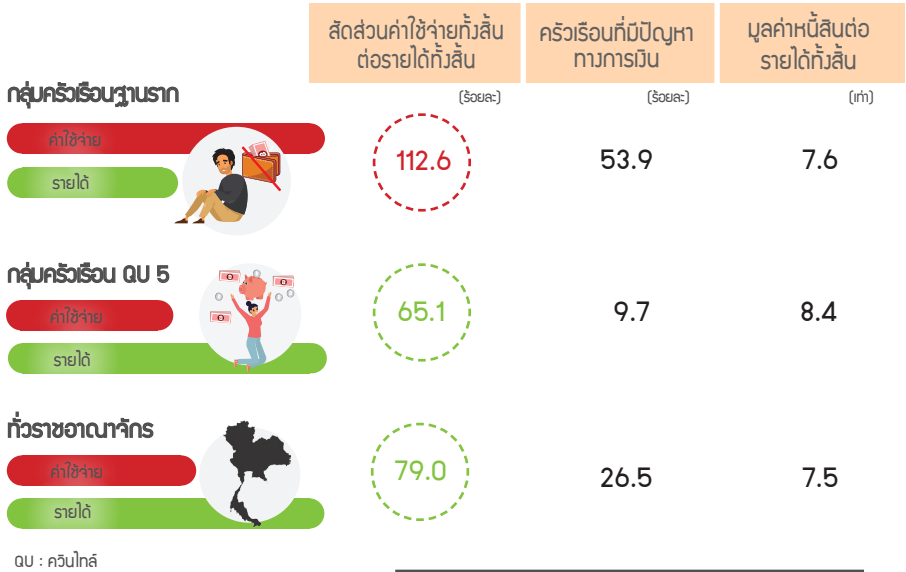
ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายกับรายได้ และหนี้สินกับรายได้

สัดส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อรายได้ทั้งสิ้น เป็นการพิจารณาสัดส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความเพียงพอของรายได้เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย ในที่นี้คำนวณออกมาในรูปร้อยละ หากสัดส่วนที่คำนวณได้เกิน 100% แสดงว่าค่าใช้จ่ายเกินรายได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย หากสัดส่วนนี้มีค่าเท่ากับ 100% แสดงว่า กลุ่มครัวเรือนนั้นหารายได้มาได้พอดีกับค่าใช้จ่าย และหากต่ำกว่า 100% แสดงว่ามีรายได้เพียงพอใช้จ่าย

จากสัดส่วนค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือนกลุ่มต่าง ๆ พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก เป็นครัวเรือนกลุ่มเดียวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 112.6) ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพิจารณาถึงจำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาทางการเงิน (ในที่นี้ หมายถึง ครัวเรือนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย) พบว่า กว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.9) ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีปัญหาทางการเงิน ซึ่งมากกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ และมากกว่าภาพรวมของครัวเรือนทั่วประเทศ

ทำนองเดียวกันกับการพิจารณาความสัมพันธ์ของมูลค่าหนี้สินกับรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน เป็นการพิจารณาว่าครัวเรือนมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ในระดับใด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มูลค่าหนี้สินที่ต้องชำระมีมากกว่ารายได้ที่รับได้เท่า โดยหากมูลค่าหนี้สินต่อรายได้ทั้งสิ้น มีสัดส่วนที่สูง แสดงว่าครัวเรือนมีภาระมากในการหารายได้เพื่อมาชำระหนี้ ในทางกลับกัน หากมีสัดส่วนที่ต่ำ แสดงว่าครัวเรือนมีภาระน้อยในการหารายได้เพื่อมาชำระหนี้ พบว่า ครัวเรือนฐานรากมีภาระหนี้สินคิดเป็น 7.6 เท่าของรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน ซึ่งสูงกว่าภาพรวมทั่วประเทศ

ภาพ 13 ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายกับรายได้ และหนี้สินกับรายได้ในกลุ่มครัวเรือน พ.ศ. 2564

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ตาราง 10 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายกับรายได้ และหนี้สินกับรายได้ พ.ศ. 2564

	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั่วราชอาณาจักร
สัดส่วนค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อรายได้ทั้งสิ้น (ร้อยละ)	112.6	91.9	85.4	81.5	65.1	79.0
สัดส่วนครัวเรือนที่มีปัญหาทางการเงิน (ร้อยละ)	53.9	30.5	21.5	17.1	9.7	26.5
มูลค่าหนี้สินต่อรายได้ทั้งสิ้น (เท่า)	7.6	6.3	6.1	7.5	8.4	7.5

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

การเปลี่ยนแปลงของ ครัวเรือนฐานราก ในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หรือสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในโลก ส่งผลกระทบต่อโดยตรงในวงกว้างต่อเศรษฐกิจของโลก และเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในแง่ของการปรับตัวและตั้งรับกับสถานการณ์ด้านสาธารณสุข ตลอดจนการขาดแคลนวัตถุดิบในระบอบอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการผลิตในหลายอุตสาหกรรมของไทยที่ยังต้องพึ่งพาทรัพยากรจากต่างประเทศ จึงมีผลกระทบต่อเนื่องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแง่เศรษฐกิจของกลุ่มครัวเรือนต่าง ๆ ในประเทศที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มครัวเรือนฐานราก ที่มีความเปราะบางและอ่อนไหวไปตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจมากที่สุด

ดังนั้น การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของครัวเรือนฐานราก จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการนำไปใช้วางแผนและกำหนดนโยบายเฉพาะกลุ่มได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นกำลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

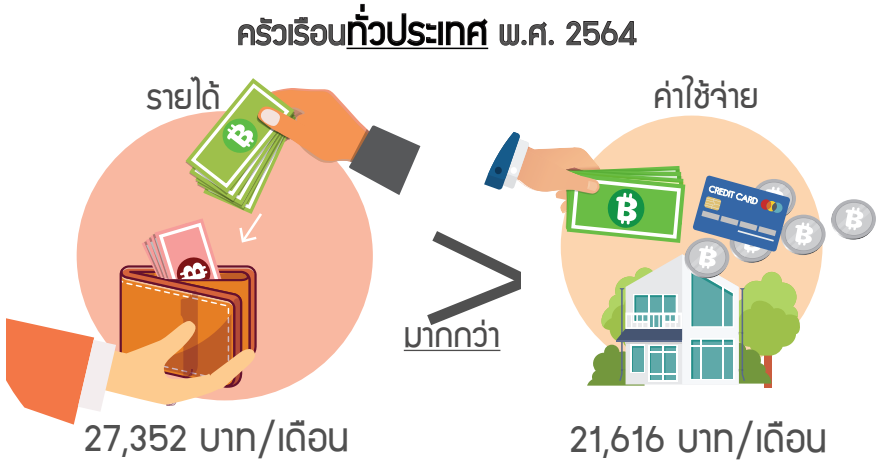
เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ฐานรากและความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้นำข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564 ซึ่งสะท้อนภาพของครัวเรือนทั้งหมด 22.6 ล้านครัวเรือน มาศึกษาวิเคราะห์ในมิติด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน การเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือจากภาครัฐ รวมถึงสภาวะความเป็นอยู่ในเชิงพื้นที่ ตลอดจนนำข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564 มาศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ข้างต้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการแบ่งครัวเรือนตามลำดับของรายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนจากน้อยไปมาก ออกเป็น 5 กลุ่ม เท่า ๆ กัน โดยแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนครัวเรือนเป็นร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า การแบ่งกลุ่มควินไทล์ตามรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน โดยกลุ่มครัวเรือน 20% แรกของครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ เป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด เรียกว่า **ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 (QU1) หรือ ต่อไปนี้จะเรียกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก** สำหรับกลุ่มครัวเรือน 20% ที่มีรายได้ในลำดับถัดไป เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 (QU2) ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 (QU3) ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 4 (QU4) ตามลำดับ จนไปถึง กลุ่มครัวเรือน 20% สุดท้าย ซึ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงที่สุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 (QU5) ทั้งนี้ ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานรากในส่วนนี้ ได้ใช้ข้อมูลที่มีการถ่วงค่าน้ำหนักจำนวนครัวเรือนในการประมวลผล

...แม้ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้จะลดลง แต่กลุ่มครัวเรือนฐานรากยังเป็นครัวเรือนกลุ่มเดียวที่มีภาระค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้...

จากการศึกษาพบว่า ในปี 2564 ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือน (27,352 บาท) สูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (21,616) และเมื่อพิจารณาการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการเปรียบเทียบรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุด (ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5: QU5) กับกลุ่มครัวเรือนฐานราก จะพบอีกว่า ในปี 2564 รายได้ของครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 (57,461 บาท) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (11,135 บาท) อยู่ 5 เท่า ซึ่งลดลงจาก 7 เท่าในปี 2554 ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่รายได้ของครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 เติบโตในช่วงปี 2554 - 2564 เฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.2 ต่อปี ซึ่งน้อยกว่าการเติบโตของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ซึ่งเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ต่อปี นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของการกระจายรายได้ จะพบเช่นเดียวกันว่าการกระจายรายได้ของครัวเรือนทั่วประเทศ เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ภาพ 14 ค่าใช้จ่ายและรายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือนทั่วประเทศ พ.ศ. 2564

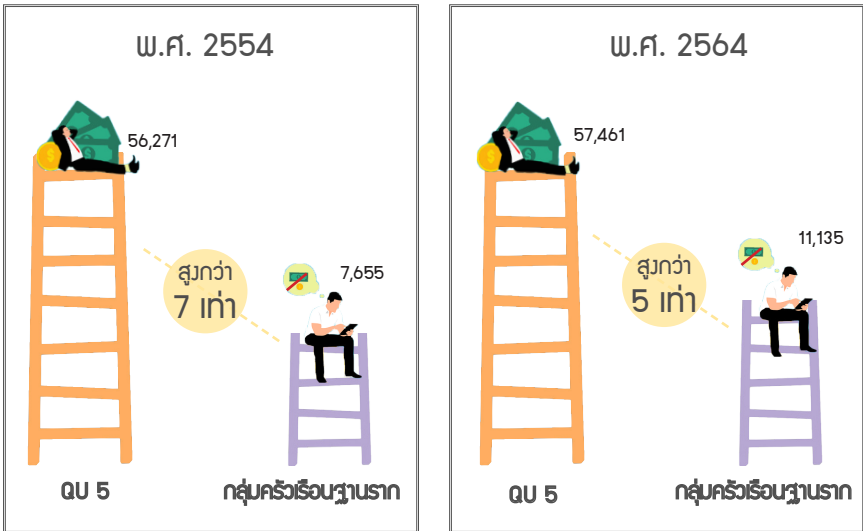

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ภาพ 15 รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564

หน่วย : บาท/เดือน/ครัวเรือน

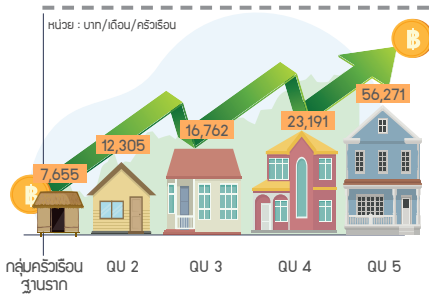
QU : คณิตศาสตร์

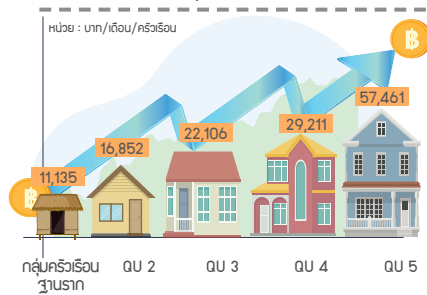
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ภาพ 16 รายได้ การเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ และสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ การกระจายรายได้ พ.ศ. 2554 - 2564

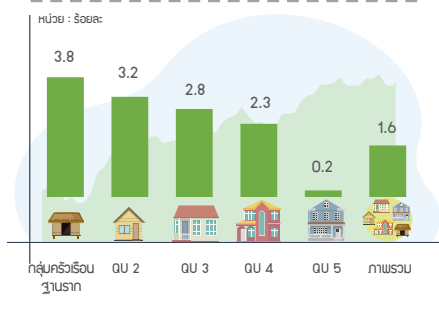
พ.ศ. 2554 กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุด มีรายได้มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก 7 เท่า

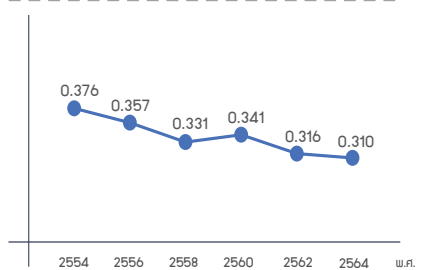
พ.ศ. 2564 กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มากที่สุด มีรายได้มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก 5 เท่า

การเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ในช่วง พ.ศ. 2554 - 2564

สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของ การกระจายรายได้ช่วง พ.ศ. 2554 - 2564

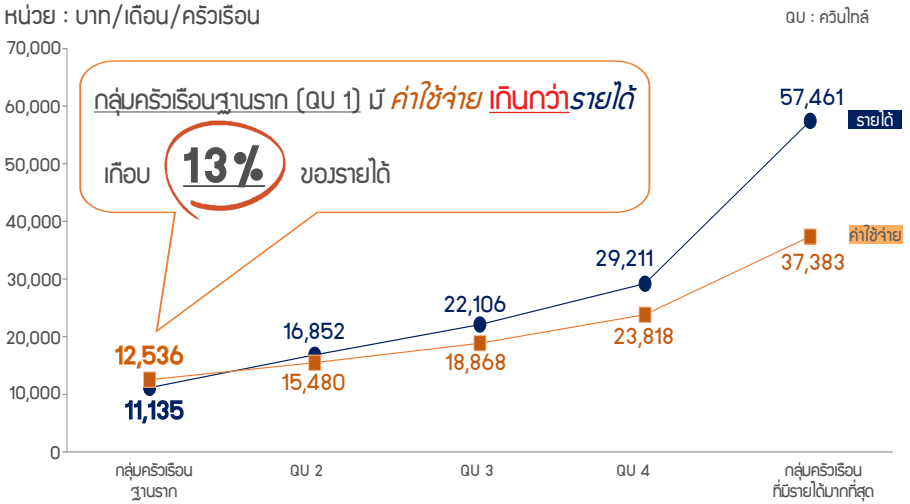
หมายเหตุ : การเติบโตของรายได้ คำนวณจากรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากรายได้ทั้งสิ้นต่อเดือนของครัวเรือนในปี 2554 และ 2564 พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การเติบโตของรายได้ในกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีอัตราการเติบโตสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนอื่นๆ ทั้งนี้อัตราการเติบโตของรายได้แปรผกผันกับกลุ่มครัวเรือน กล่าวคือรายได้เติบโตลดลงเมื่อกลุ่มครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เพราะกลุ่มครัวเรือนฐานรากและกลุ่มครัวเรือนควินไทล์ที่ 2 มีส่วนแบ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นกว่าในอดีต ส่งผลให้สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ในปี 2564 ลดลง (0.310) กล่าวคือครัวเรือนมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ลดลง

ถึงแม้การเติบโตของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยจะมีทิศทางที่ดีกว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้มาก แต่หากพิจารณาถึงมูลค่าของรายได้ทั้งสิ้นต่อเดือนของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากมีรายได้น้อยกว่ากลุ่มครัวเรือนควินไทล์ที่ 5 ถึง 5 เท่า อีกทั้งยังเป็นกลุ่มครัวเรือนเพียงกลุ่มเดียวในปี 2564 ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (12,536 บาท) เกินกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน (11,135 บาท) ประมาณ 13%

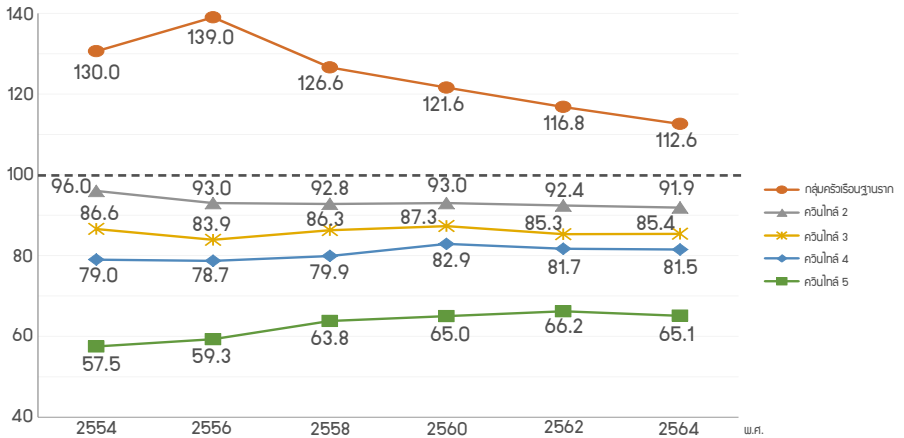
ภาพ 17 ค่าใช้จ่ายและรายได้ที่สิ้นของครัวเรือนกลุ่มต่าง ๆ พ.ศ. 2564

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

ภาพ 18 สัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ที่สิ้น พ.ศ. 2554 - 2564

10 ปีที่ผ่านมา (54 - 64) กลุ่มครัวเรือนฐานราก
เป็นกลุ่มเดียวที่มีการค่าใช้จ่ายเกินกว่ารายได้

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

... รายได้ - ค่าใช้จ่าย ของครัวเรือนฐานราก : กลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นครัวเรือนกลุ่มเดียวที่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ที่ได้รับมาตลอด 10 ปีที่ผ่านมา...

จากการพิจารณาสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นครัวเรือนกลุ่มเดียวที่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ที่ได้รับตลอด 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554 - 2564) โดยในปี 2564 ค่าใช้จ่ายเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต อย่างเช่นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 44.7) ขณะที่กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ใช้จ่ายส่วนนี้เพียงร้อยละ 27.1 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเท่านั้น

ภาพ 19 ค่าใช้จ่ายแต่ละหมวดของกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พ.ศ. 2564

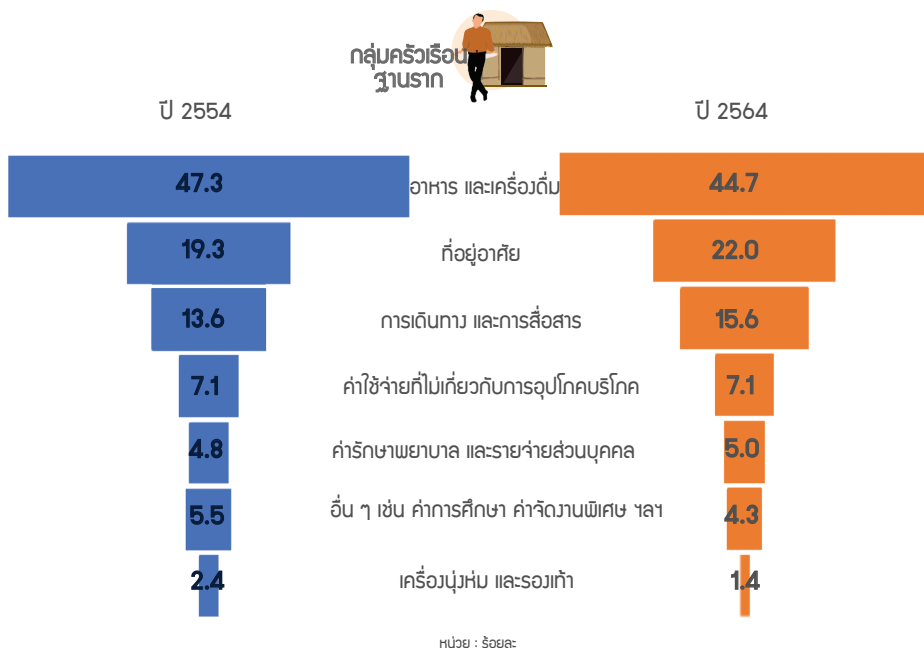
หน่วย : ร้อยละ
ณ : ควินไทล์

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

...มอวิตด้านค่าใช้จ่าย : ค่าใช้จ่ายเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือน
ฐานรากเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับบริโภค (ค่าอาหารและเครื่องดื่ม)...

จากการพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่ายของกลุ่มครัวเรือนฐานราก
แต่ละหมวดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554 – 2564) พบว่า กลุ่มครัวเรือน
ฐานรากยังมีค่าใช้จ่ายหลักเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ สำหรับ
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและการสื่อสาร ค่าใช้จ่าย
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและรายจ่ายส่วนบุคคล มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ในทาง
กลับกันค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา
การจัดงานพิเศษ และอื่น ๆ มีสัดส่วนที่ลดลง

ภาพ 20 ค่าใช้จ่ายแต่ละหมวดของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564

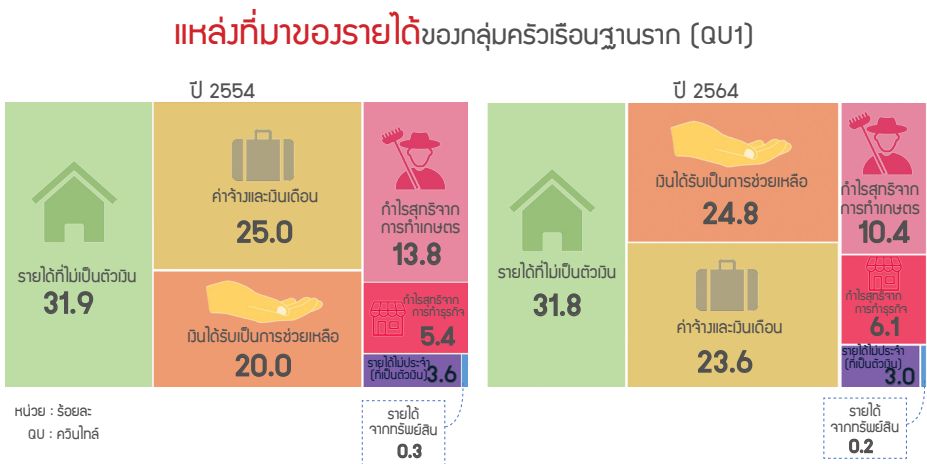
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

...แหล่งที่มาของรายได้ : เกือบ 1 ใน 3 ของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก เป็นรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน และ 10 ปีที่ผ่านมากลุ่มครัวเรือนฐานรากได้รับเงินช่วยเหลือในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น...

สำหรับมิติด้านรายได้ กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีแหล่งที่มาของรายได้จากรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นการประเมินมูลค่าเช่าที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งสินค้าบริการที่ได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ ในสัดส่วนเกือบ 1 ใน 3 ของรายได้ทั้งหมด (ร้อยละ 31.8) ทั้งนี้รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินครอบคลุมไปถึงความช่วยเหลือจากภาครัฐ ในโครงการต่าง ๆ ด้วย เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการคนละครึ่ง โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการชิมช้อปใช้ เป็นต้น นอกจากนี้แหล่งที่มาของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานรากยังมีที่มา จากอีกสองแหล่งใหญ่รองจากรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ รายได้จากเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ¹ (ร้อยละ 24.8) และค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 23.6) ตามลำดับ

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2554 - 2564) กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนรายได้จากเงินได้รับเป็นการช่วยเหลือที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.0 เป็นร้อยละ 24.8 ในขณะที่มีสัดส่วนรายได้จากค่าจ้างและเงินเดือนที่ลดลงจากร้อยละ 25.0 เป็นร้อยละ 23.6

ภาพ 21 แหล่งที่มาของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

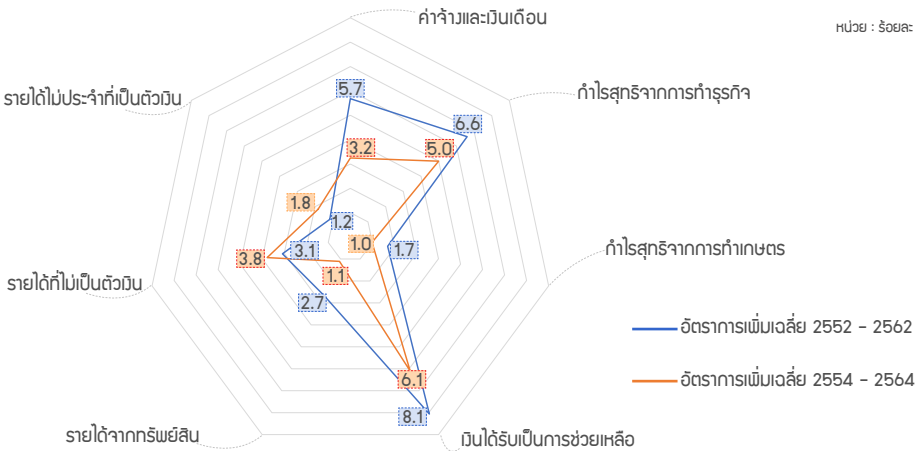
¹เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ เช่น บำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือจากบุคคลนอกครัวเรือน เงินช่วยเหลือจากรัฐ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานรากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2554 - 2564) พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีรายได้จากเงินช่วยเหลือสงเคราะห์ในอัตราการเพิ่มสูง คิดเป็นร้อยละ 6.1 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้จากแหล่งอื่น ๆ และเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มาจากค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 3.2) น้อยกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มาจากเงินได้รับการช่วยเหลือเกือบ 2 เท่า

และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานรากในสองทศวรรษ จะเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงรายได้เกือบทุกด้านในช่วงปี 2554 - 2564 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ต่ำกว่าการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี 2552 - 2562 เกือบทุกด้าน ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน และด้านรายได้ไม่ประจำที่เป็นตัวเงิน ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เห็นความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจนคือ การเปลี่ยนแปลงด้านค่าจ้างและเงินเดือน โดยช่วงปี 2554 - 2564 กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 3.2) ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 5.7) ในช่วงปี 2552 - 2562

ภาพ 22 อัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก

อัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ในช่วง 10 ปี

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

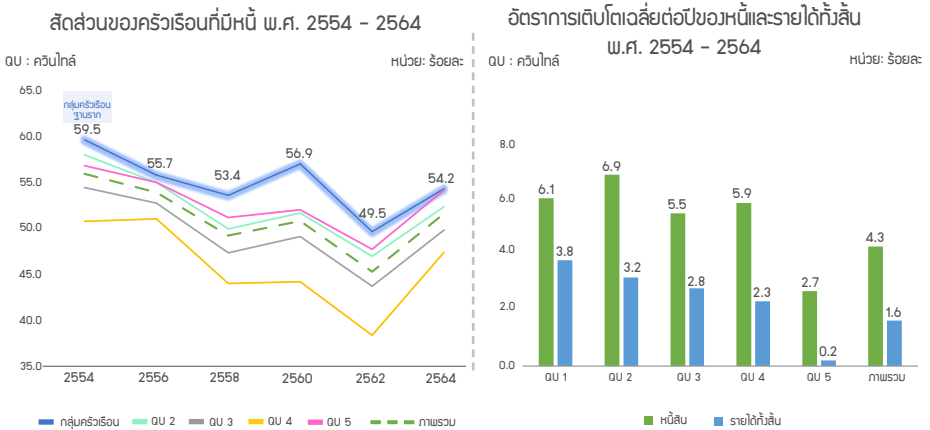

....มอมีติด้านหนี่สน : ในช่วง 10 ปี (2554 - 2564) กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี่มากที่สุด และม้ออัตราการเติบโตของหนี่สูงเป็นอันดับสองรองจากกลุ่มควินไทล์ที่ 2 อย่างไรก็ตาม ทุกกลุ่มครัวเรือนยังมีอัตราการเติบโตของหนี่สูงกว่ารายได้...

การที่ครัวเรือนไม่สามารถหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายทำให้ครัวเรือนต้องไปกู้ยืมเงินและประสบปัญหาหนี้สินในที่สุด ซึ่งจากการศึกษานี้ พบว่า ภาพรวมของสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ ในช่วง 10 ปี (2554 - 2564) มีความผันผวน แต่เป็นไปในทิศทางที่ลดลงในช่วงปี 2554 - 2562 และมีแนวโน้มกลับมาเพิ่มขึ้นจากปี 2562 - 2564 อย่างเห็นได้ชัด โดยในปี 2564 กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สินมากที่สุด (ร้อยละ 54.2 ต่อปี) ใกล้เคียงกับกลุ่มครัวเรือนควินไทล์ที่ 5 (ร้อยละ 54.1 ต่อปี) โดยเป็นที่สังเกตว่าเส้นแนวโน้มสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ของกลุ่มควินไทล์ที่ 5 สูงเกือบเท่ากับกลุ่มครัวเรือนฐานราก แม้ควินไทล์ที่ 5 จะเป็นควินไทล์ที่มีรายได้สูงที่สุดก็ตาม ในขณะที่ควินไทล์ที่ 4 เป็นควินไทล์ที่มีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ต่ำสุด

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเติบโตของหนี้ ซึ่งบ่งบอกถึงจำนวนหนี้สินของครัวเรือนที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีอัตราการเติบโตของหนี้ (ร้อยละ 6.1 ต่อปี) สูงเป็นอันดับสองรองจากควินไทล์ที่ 2 (ร้อยละ 6.9 ต่อปี) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการเติบโตของหนี้ เทียบกับรายได้ทั้งสิ้นจะเห็นว่า ทุกกลุ่มครัวเรือนยังคงมีอัตราการเติบโตของหนี้ที่สูงกว่ารายได้ อยู่ โดยกลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเติบโตของรายได้มากที่สุด ร้อยละ 3.8 ต่อปี

ภาพ 23 สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ และการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของหนี้เทียบกับรายได้ได้ทั้งสิ้น พ.ศ. 2554 - 2564

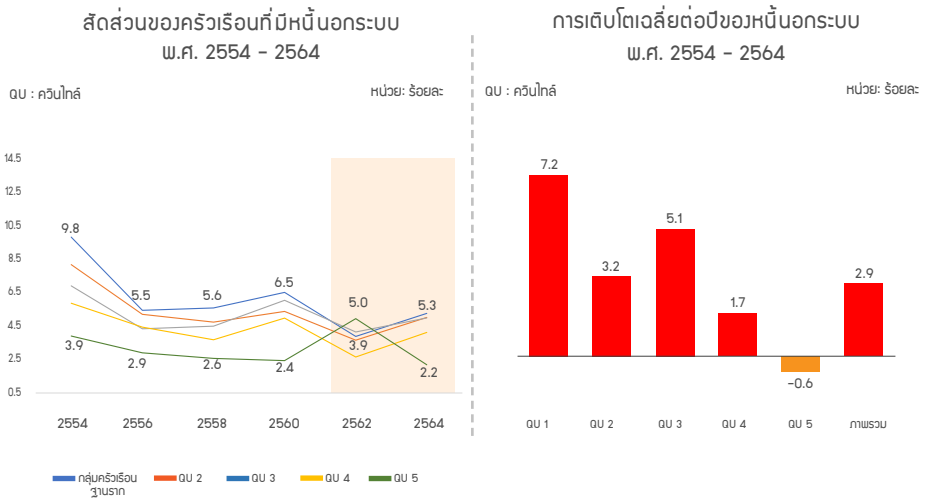
หมายเหตุ : การเติบโตของหนี้ คำนวณจากจำนวนหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

....ปัญหาหนี้ในระบบ : ในช่วง 10 ปี (2554 - 2564) กลุ่มควินไทล์ที่ 5 เป็นครัวเรือนกลุ่มเดียวที่มีการเติบโตของหนี้ในระบบลดลง ในขณะที่ครัวเรือนทุกกลุ่มมีการเติบโตที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มครัวเรือนฐานราก ...

เมื่อพิจารณาปัญหาการเป็นหนี้ในระบบที่ครัวเรือนฐานรากส่วนใหญ่ต้องเผชิญอยู่พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2554 - 2564) แม้ว่าสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบในกลุ่มครัวเรือนฐานราก จะลดลงจากร้อยละ 9.8 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 5.3 ในปี 2564 แต่ครัวเรือนกลุ่มนี้ยังคงตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก กล่าวคือ กลุ่มครัวเรือนฐานรากที่มีหนี้ในระบบ เป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีการเติบโตของมูลค่าหนี้ในระบบสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.2 ต่อปี รองลงมาคือควินไทล์ที่ 3 ควินไทล์ที่ 2 และควินไทล์ที่ 4 ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มควินไทล์ที่ 5 เป็นเพียงครัวเรือนกลุ่มเดียวที่มีอัตราการเติบโตของหนี้ในระบบลดลง

ภาพ 24 สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ และการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของหนี้ในระบบ พ.ศ. 2554 - 2564

หมายเหตุ : - สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบ คำนวณจากจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบต่อจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น

- การเติบโตเฉลี่ยต่อปีของหนี้ในระบบ คำนวณจากมูลค่าหนี้ในระบบเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบ

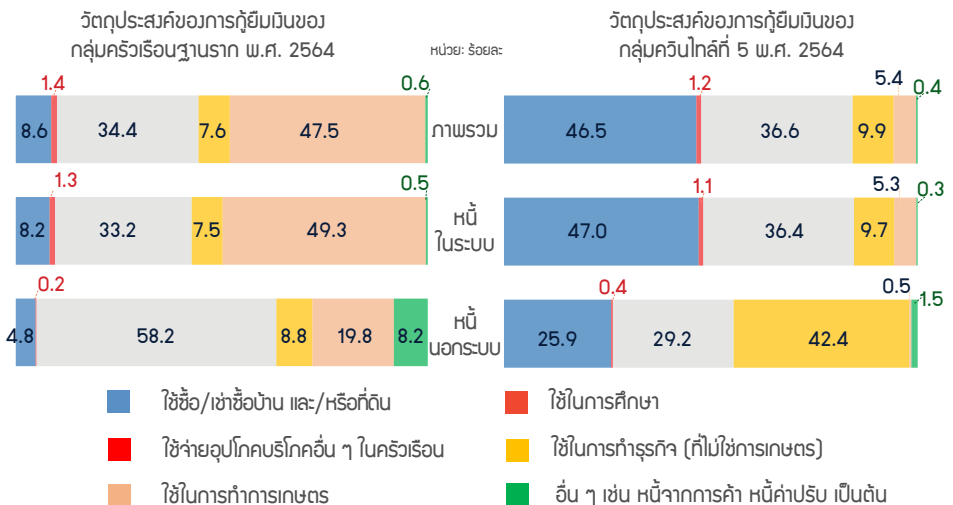
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

...วัตถุประสงค์ของการเป็นหนี้ : กลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นหนี้เพื่อใช้ใบ
การเกษตรเป็นหลัก หนี้ในระบบของกลุ่มครัวเรือนฐานรากเกือบ 60% เป็นหนี้
เพื่อใช้จ่ายอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ส่วนหนี้ในระบบเกือบ 50% เป็นหนี้เพื่อใช้
ใบในการทำเกษตร...

จากการพิจารณาสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในปี 2564 ข้างต้น จะเห็นว่า สัดส่วน
ครัวเรือนที่มีหนี้ของกลุ่มควินไทล์ที่ 5 สูงเกือบเท่ากับกลุ่มครัวเรือนฐานราก แต่หากพิจารณา
ถึงวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมในภาพรวมไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมในระบบหรือนอกระบบแล้ว
จะพบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากและกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมที่
แตกต่างกัน โดยกลุ่มครัวเรือนฐานรากกู้ยืมเพื่อใช้ในการทำการเกษตรเป็นหลัก (ร้อยละ 47.5
ของหนี้สินทั้งหมด) รองลงมากู้ยืมเพื่อใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่น ๆ (ร้อยละ 34.4 ของหนี้สิน
ทั้งหมด) ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนควินไทล์ที่ 5 กู้ยืมเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและหรือที่ดินเป็นหลัก
(ร้อยละ 46.5 ของหนี้สินทั้งหมด) รองลงมากู้ยืมเพื่อใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ในครัวเรือน
(ร้อยละ 36.6 ของหนี้สินทั้งหมด)

แต่หากพิจารณาแยกตามประเภทของการเป็นหนี้ พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก
เป็นหนี้ในระบบ เพื่อใช้ในการทำเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เป็นหนี้ในระบบ เพื่อใช้ใน
การอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่

ภาพ 25 วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินของกลุ่มครัวเรือนฐานราก และกลุ่มควินไทล์ที่ 5
พ.ศ. 2564

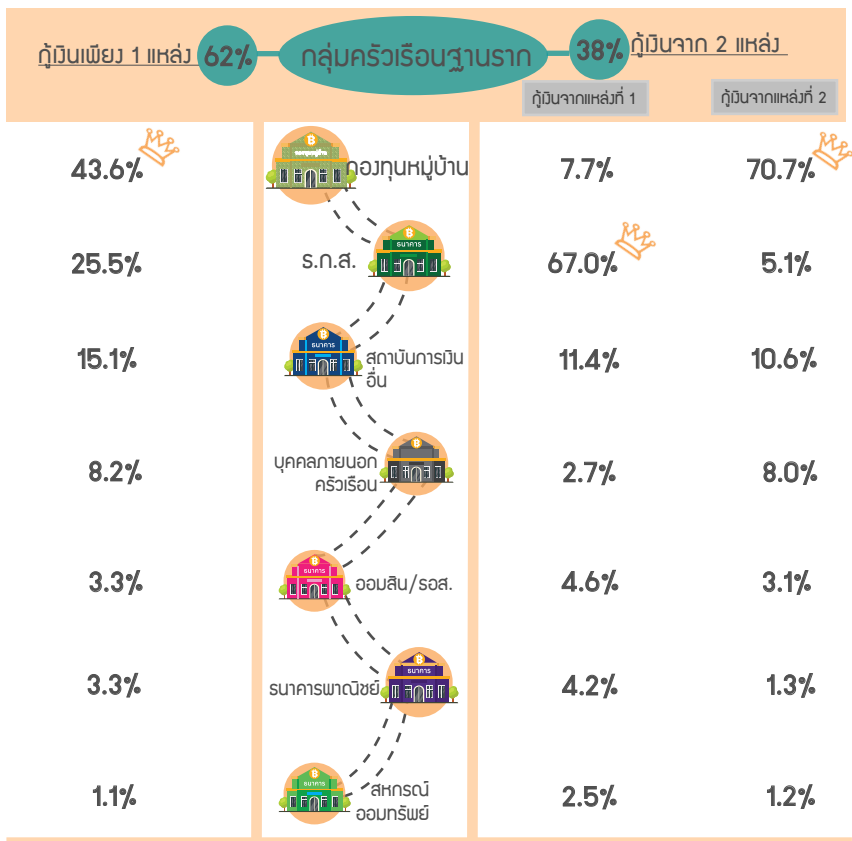

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

...แหล่งเงินทุน : กว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือนฐานรากที่มีหนี้ กู้เงินจากแหล่งเงินทุนเพียงแหล่งเดียว โดยเป็นการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นหลัก...

เมื่อพิจารณาแหล่งเงินกู้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พบว่า ร้อยละ 62 ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก กู้เงินเพียงแหล่งเดียว โดยแหล่งเงินกู้ที่มีสัดส่วนการกู้มากที่สุด คือ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ส่วนร้อยละ 38 ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก กู้เงินจาก 2 แหล่ง^{2/} โดยแหล่งเงินกู้แหล่งแรกที่มีสัดส่วนการกู้มากที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และแหล่งเงินกู้แหล่งที่สองที่มีสัดส่วนการกู้มากที่สุด คือ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง แสดงให้เห็นว่า กองทุนหมู่บ้าน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นแหล่งเงินกู้สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของกลุ่มครัวเรือนฐานรากให้มีความเข้มแข็ง

ภาพ 26 แหล่งเงินทุนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2564

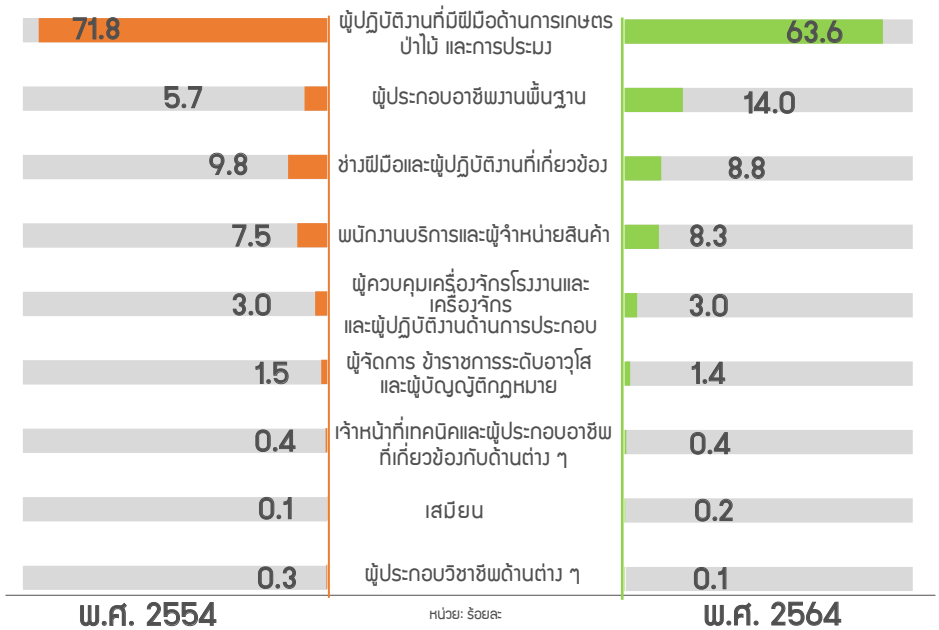
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

^{2/} การเก็บรวบรวมข้อมูลสำรวจฯ ในกรณีที่มีผู้เงินมากกว่า 2 แหล่ง จะบันทึกเพียงแหล่งเงินกู้หลัก ไม่เกิน 2 แหล่ง

...มองอาชีพของคนในครัวเรือน : ผู้ที่ทำงานในกลุ่มครัวเรือนฐานราก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรและประมง มาตลอดในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2554 - 2564)...

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จะเห็นว่าภาพรวมโครงสร้างอาชีพของคนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก แทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง โดยในปี 2564 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง (ร้อยละ 63.6) รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน (ร้อยละ 14.0) และ ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 8.8) โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนอาชีพของผู้ที่ทำงานในกลุ่มครัวเรือนฐานรากในปี 2554 และ ปี 2564 เป็นที่น่าสังเกตว่า สัดส่วนอาชีพของผู้ที่ทำงานในบางกลุ่มอาชีพเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยผู้ที่ทำงานในกลุ่มครัวเรือนฐานรากที่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 71.8 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 63.6 ในปี 2564 ขณะที่ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน³ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า จากร้อยละ 5.7 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 14.0 ในปี 2564

ภาพ 27 อาชีพของผู้ที่ทำงานในกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564

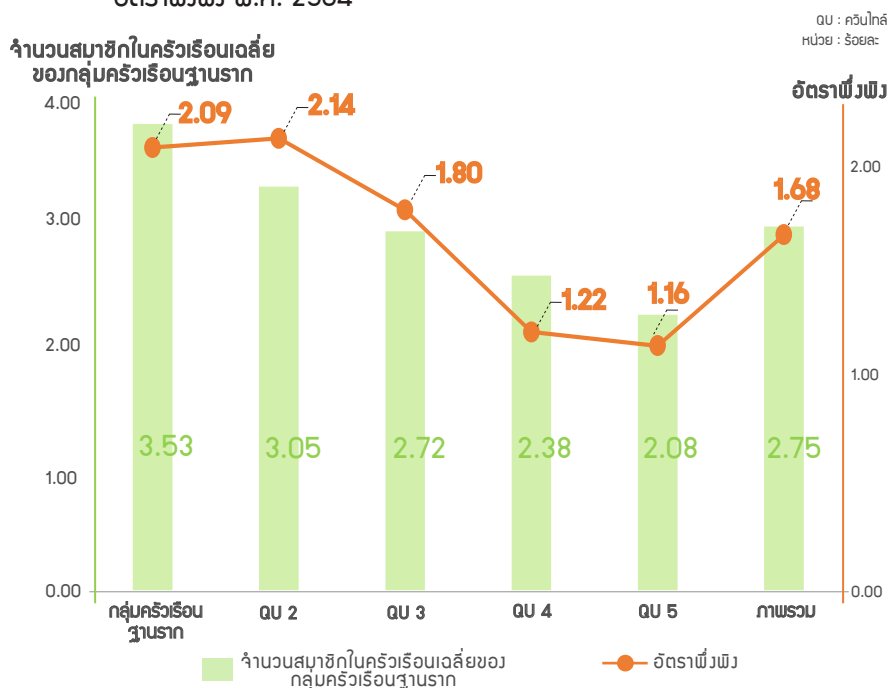
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

^{3/} ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน ได้แก่ คนงานและผู้ช่วยทำความสะอาด คนงานด้านการเกษตร ประมง และป่าไม้ คนงานเหมืองแร่ การก่อสร้าง การผลิต และการขนส่ง ผู้ช่วยประกอบอาหาร เจ้าหน้าที่ขายสินค้า และให้บริการตามถนนและสถานที่ที่คล้ายกัน ผู้ปฏิบัติงานด้านขยะและผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐานอื่น ๆ

...โครงสร้างครัวเรือน : กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนและอัตราพึ่งพิงสูงกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ...

หากพิจารณาถึงโครงสร้างครัวเรือนในปี 2564 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือนใหญ่กว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ โดยจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนฐานรากอยู่ที่ 3.53 คนต่อครัวเรือน ในขณะที่ครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 2 - 3 คนต่อครัวเรือน และเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างครัวเรือนในมิติด้านการพึ่งพิงของคนแต่ละช่วงวัยในครัวเรือน พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีอัตราพึ่งพิงอยู่ที่ 2.09 (กล่าวคือ มีจำนวนสมาชิกถึง 2 คน (เด็กและผู้สูงอายุ) ที่ต้องพึ่งพิงสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน 1 คน) ขณะที่กลุ่มครัวเรือนควินไทล์ที่ 5 มีอัตราพึ่งพิงเพียง 1.16 สะท้อนให้เห็นว่า วัยแรงงานในกลุ่มครัวเรือนฐานรากต้องรับภาระเลี้ยงดูเด็กและผู้สูงอายุ มากกว่าวัยแรงงานในกลุ่มควินไทล์ที่ 5

ภาพ 28 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยของกลุ่มครัวเรือนฐานราก และอัตราพึ่งพิง พ.ศ. 2564

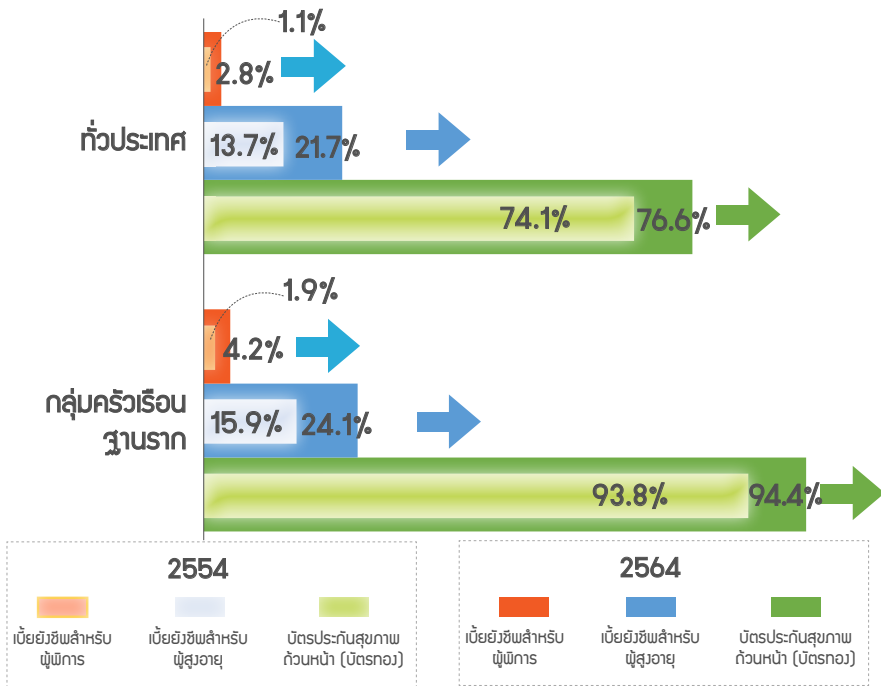
หมายเหตุ : อัตราพึ่งพิง คำนวณจาก อัตราส่วนของประชากรวัยเด็ก (0 - 14 ปี) รวมวัยผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ต่อประชากรวัยแรงงาน (15 - 59 ปี) โดยครัวเรือนที่ไม่มีวัยแรงงาน ถือเป็นครัวเรือนที่มีอัตราการพึ่งพิงสูงสุด

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

...สวัสดิการภาครัฐ : คนในกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีการเข้าถึงสวัสดิการ เบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการเพิ่มขึ้น และเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการใช้บัตร สวัสดิการแห่งรัฐสูงสุด...

ตามที่ภาครัฐได้มีนโยบายสนับสนุนสวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตให้กับประชาชน อาทิ สวัสดิการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่ช่วยประคับประคองกลุ่มครัวเรือนฐานรากได้ในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2554 – 2564) คนที่อยู่ในกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีการเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือของภาครัฐ ในส่วนของเงินสงเคราะห์สำหรับผู้พิการเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่า (จากร้อยละ 1.9 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 4.2 ในปี 2564) และเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว (จากร้อยละ 15.9 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 24.1 ในปี 2564) สำหรับบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีการเข้าถึงเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (จากร้อยละ 93.8 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 94.4 ในปี 2564) ทั้งนี้ การเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือของภาครัฐของกลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมครัวเรือนทั่วประเทศ

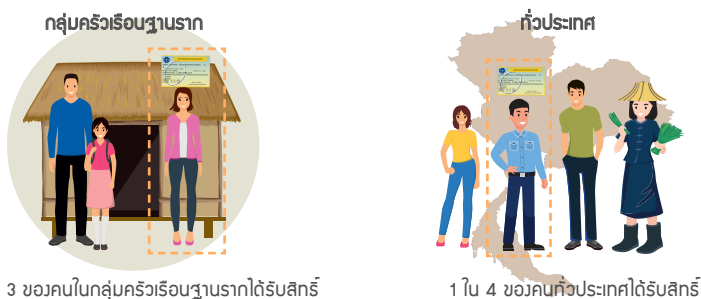
ภาพ 29 เปรียบเทียบการเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือจากภาครัฐในโครงการต่าง ๆ พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

กลุ่มครัวเรือนฐานรากเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีคนเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือของภาครัฐในส่วนของกรมการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสูงสุด โดยในปี 2564 มีสัดส่วนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทั่วประเทศอยู่ที่ร้อยละ 24.9 (ประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งสิ้น) โดยกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสัดส่วนสูงสุด อยู่ที่ร้อยละ 35.5 (ประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรในกลุ่มครัวเรือนฐานราก)

ภาพ 30 การเข้าถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พ.ศ. 2564

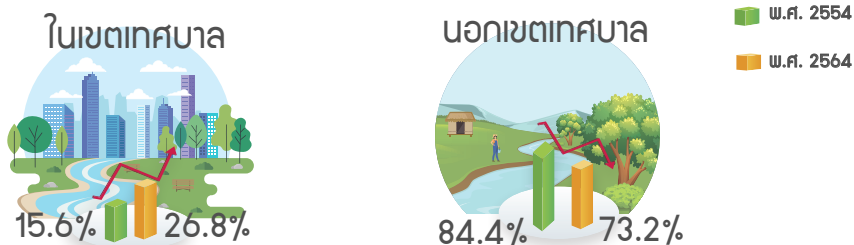

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

...การกระจายตัวของครัวเรือนเชิงพื้นที่ : กลุ่มครัวเรือนฐานรากอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเพิ่มขึ้น และอาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด...

หากพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือนในเชิงพื้นที่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2554 – 2564) จะพบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 15.6 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 26.8 ในปี 2564 ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของกลุ่มครัวเรือนฐานรากในเขตเทศบาล อาจเป็นเพราะมีครัวเรือนฐานรากย้ายเข้ามาอยู่จริง หรือไม่ได้ย้ายแต่ครัวเรือนจนลง หรืออาจเป็นเพราะพื้นที่นั้น ๆ ถูกยกระดับให้เป็นเขตเทศบาลก็เป็นได้

ภาพ 31 การกระจายตัวของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564

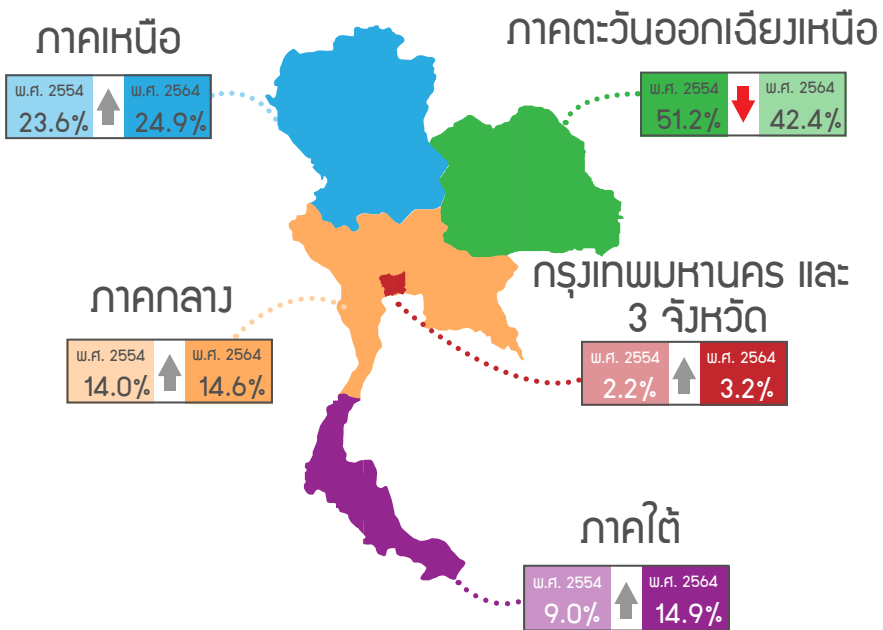

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

และเมื่อพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือนฐานรากในภูมิภาคต่าง ๆ จะพบว่า ในปี 2564 กลุ่มครัวเรือนฐานราก อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดตามลำดับ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ในปี 2564 สัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนที่ลดลงจากปี 2554 (ร้อยละ 51.2) ขณะที่สัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ที่อาศัยอยู่ในภาคอื่น ๆ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

ภาพ 32 เปรียบเทียบสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก และกลุ่มครัวเรือนทั่วประเทศ
ในแต่ละภาค พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564

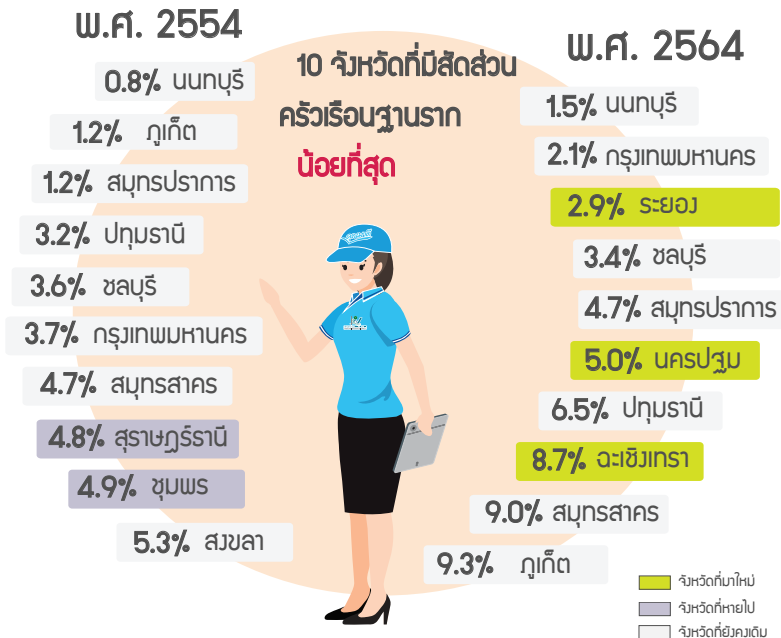
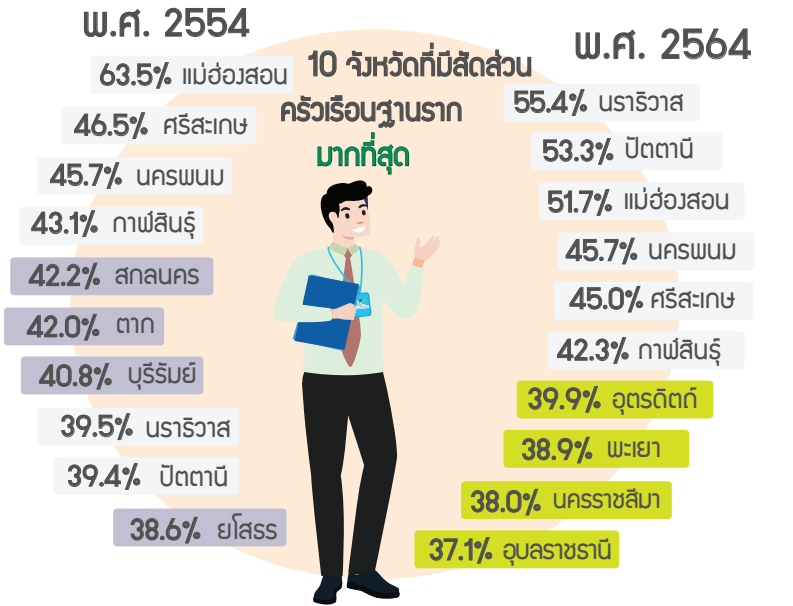
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

*...การกระจายตัวของครัวเรือนระดับจังหวัด : ปี 2564
จังหวัดนนทบุรีมีสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานรากน้อยที่สุด ในขณะที่
จังหวัดนราธิวาสมีกลุ่มครัวเรือนฐานรากมากที่สุด...*

หากพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือนในระดับจังหวัด โดยพิจารณาว่า จังหวัดใดมีสัดส่วนครัวเรือนฐานรากมากที่สุดและน้อยที่สุดใน 10 จังหวัดแรก พบว่า ในปี 2564 จังหวัดที่มีสัดส่วนกลุ่มครัวเรือนฐานรากมากที่สุด 10 อันดับ (จากมากไปน้อย) ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน นครพนม ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์ อุตรดิตถ์ พะเยา นครราชสีมา และอุบลราชธานี ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2554 เป็นที่น่าสังเกตว่า 6 ใน 10 จังหวัด (นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน นครพนม ศรีสะเกษ และกาฬสินธุ์) ยังคงเป็นจังหวัดเดิมที่ติดหนึ่งในสิบอันดับที่มีสัดส่วนครัวเรือนฐานรากมากที่สุด ในทางตรงกันข้าม จังหวัดที่มีสัดส่วนกลุ่มครัวเรือนฐานรากน้อยที่สุด 10 อันดับ (จากน้อยไปมาก) ได้แก่ นนทบุรี กรุงเทพมหานคร ระยอง ชลบุรี สมุทรปราการ นครปฐม ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา สมุทรสาคร และภูเก็ต ตามลำดับ ซึ่ง 7 ใน 10 จังหวัด (นนทบุรี กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร และภูเก็ต) ยังคงเป็นจังหวัดเดิมที่ติดหนึ่งในสิบอันดับที่มีสัดส่วนครัวเรือนฐานรากน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า 10 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในจังหวัดเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แม่ฮ่องสอน ยังเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนครัวเรือนฐานรากมากเป็นอันดับต้น ๆ ขณะที่ อุตรดิตถ์ พะเยา นครราชสีมา และอุบลราชธานี เป็นจังหวัดหน้าใหม่ที่มีสัดส่วนครัวเรือนฐานรากมากขึ้นจนติด 10 อันดับจังหวัดที่มีครัวเรือนฐานรากมากที่สุด และเมื่อพิจารณาจังหวัดที่มีสัดส่วนกลุ่มครัวเรือนฐานรากน้อยที่สุด 10 อันดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า ภูเก็ตมีสัดส่วนครัวเรือนฐานรากมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นผลจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ขยายตัวไปเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย

ภาพ 33 TOP 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนกลุ่มครัวเรือนฐานราก มากที่สุด และน้อยที่สุด

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2564

จากข้อมูลการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ฐานรากชี้ให้เห็นว่า ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2554 - 2564) กลุ่มครัวเรือนฐานรากยังคงเป็นกลุ่มเดียวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่งผลให้มีอัตราการเติบโตของหนี้สูงกว่าการเติบโตของรายได้ ทั้งนี้จากการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ ทำให้มีข้อสังเกตในเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ครัวเรือนฐานราก เป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ที่ได้รับ โดยค่าใช้จ่ายเกือบร้อยละ 50 เป็นค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องใช้ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาครัฐได้ช่วยเหลือบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายส่วนนี้ ผ่านโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ควรมีการกำหนดวงเงินแยกตามหมวดค่าใช้จ่ายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงเงินใช้จ่ายเพื่อการบริโภค เพื่อให้สามารถมุ่งเน้นความช่วยเหลือไปที่ค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องใช้ได้โดยตรง นอกจากนี้ ร้านที่รับชำระด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ควรมีสินค้าที่ครอบคลุมอาหารสด ผักและผลไม้ ด้วย อนึ่ง หากมีระบบที่สามารถเก็บข้อมูลได้นำบัตรสวัสดิการฯ ไปใช้จ่ายกับสินค้าประเภทไหนบ้าง ก็จะช่วยให้อาณาจารย์วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้มีสิทธิบัตรสวัสดิการฯ ได้ เพื่อนำมาวางแผนและปรับปรุงนโยบายความช่วยเหลือให้ครอบคลุมและตรงจุดมากยิ่งขึ้น

2. ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2554 - 2564) กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีรายได้จากเงินช่วยเหลือสงเคราะห์ในอัตราการเพิ่มที่สูง คิดเป็นร้อยละ 6.1 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้จากแหล่งอื่น ๆ และสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มาจากค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 3.2) เกือบ 2 เท่า รวมถึงเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มาจากค่าจ้างและเงินเดือนในสองทศวรรษ เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างและเงินเดือนในช่วงปี 2554 - 2564 (ร้อยละ 3.2) ซึ่งต่ำกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 5.7) ในช่วงปี 2552 - 2562 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ภาครัฐมีนโยบายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือกลุ่มครัวเรือนฐานรากเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่มาจากเงินช่วยเหลือสูงกว่ารายได้จากแหล่งอื่น ๆ โดยการให้ความช่วยเหลือนี้ย่อมถูกจัดสรรให้ตามสถานการณ์ที่ครัวเรือนฐานรากต้องการได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่ช่วยพยุงเศรษฐกิจของครัวเรือนฐานรากที่ดี แต่เป็นเพียงความช่วยเหลือในระยะสั้นเท่านั้น ทั้งนี้ ภาครัฐควรมุ่งเน้นและผลักดันนโยบายที่กระตุ้นรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานรากในด้านอื่น ๆ ที่ไม่เพียงเฉพาะด้านรายได้จากเงินช่วยเหลือ ให้มากขึ้นด้วย เพราะจะเป็นการช่วยลดการพึ่งพิงและเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวควบคู่ไปด้วย

การพัฒนานโยบายที่กระตุ้นรายได้ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเกษตรกรและ
ประมงซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในกลุ่มครัวเรือนฐานรากจึงเป็นสิ่งสำคัญเร่งด่วน พร้อม ๆ
กับการพัฒนามาตรการการลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารและที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่าย
หลักของกลุ่มครัวเรือนฐานราก เพื่อช่วยให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มดังกล่าว
ฟื้นวิกฤติได้จริง นอกจากนี้ การคงไว้ซึ่งนโยบายรัฐในการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อช่วยให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แม้ในยาม
ประสบภาวะความขัดสนทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนานโยบายที่ช่วยประคับประคอง
และยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนฐานราก เป็นการพัฒนาที่ทำให้ทุกคนสามารถ
เดินไปด้วยกันได้ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Leave No One Behind) และสะท้อนถึง
ความมุ่งมั่น และความพยายามของภาครัฐในการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับ
การพัฒนาที่ยั่งยืนและลดความเหลื่อมล้ำอย่างแท้จริง

คุณลักษณะ ครัวเรือนฐานราก ของประเทศไทย

คุณลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย

ครัวเรือนฐานราก หรือ ครัวเรือนควินไทล์ที่ 1 ซึ่งมีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งประเทศ เป็นครัวเรือนที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจสูง การศึกษาถึงคุณลักษณะของครัวเรือนฐานราก เพื่อค้นหาคุณลักษณะสำคัญที่อาจบ่งบอกถึงความเปราะบางของครัวเรือนฐานรากซึ่งมีความแตกต่างจากคุณลักษณะของครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ คุณลักษณะสำคัญนั้นอาจนำไปสู่กระบวนการให้ความช่วยเหลือ หรือให้การสนับสนุนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้จึงเป็นการศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญดังกล่าว โดยพิจารณาปัจจัย 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ปัจจัยด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ปัจจัยด้านการศึกษาและการทำงาน ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และปัจจัยด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

1. การเลือกตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษานี้ ได้เลือกตัวแปรที่สอดคล้องกับการจัดทำดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) สำหรับประเทศไทยเป็นหลัก นำมาจัดกลุ่มเพื่อพิจารณาเป็นปัจจัยด้านต่าง ๆ สำหรับการวิเคราะห์ โดยดัชนีความยากจนหลายมิตินี้จัดทำขึ้นโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรที่พิจารณาแล้วว่ามีผลต่อความขัดสนในการดำรงชีวิตของคนไทย นอกจากนั้นยังพิจารณาตัวแปรจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมาประกอบด้วย

ในการศึกษานี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 11 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย

ตัวแปร	ประเภทข้อมูลที่ใช้จัดทำตัวแปร	การวัด/ค่าจำกัดความ
ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน		
- ขนาดครัวเรือน	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกของครัวเรือน รวมลูกจ้างในธุรกิจของครัวเรือน และคนรับใช้
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
- ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่อจำนวนห้องนอน

ตาราง 11 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวแปร	ประเภทข้อมูลที่ ใช้จัดทำตัวแปร	การวัด/คำจำกัดความ
ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน (ต่อ)		
- อัตราพึ่งพิง	เชิงปริมาณ	อัตราส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) รวมวัยผู้สูงอายุ (อายุ 60 ขึ้นไป) ต่อ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี)
- สัดส่วนคนทำงานหารายได้	เชิงปริมาณ	จำนวนผู้ที่ทำงานหารายได้และผู้ช่วยธุรกิจ ในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง รวมลูกจ้างในธุรกิจของครัวเรือน และคนรับใช้ ต่อ จำนวนสมาชิกของครัวเรือนรวมลูกจ้างในธุรกิจของครัวเรือน และคนรับใช้
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน		
- สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่มีหรือเป็นเจ้าของรถยนต์, รถบรรทุกเล็ก/รถปิกอัพ/รถตู้, รถอีแต่น/รถอื่น ๆ ประเภทเดียวกันหรือ เรือยนต์
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่มีการออม	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ไม่มีบัญชีเงินฝากธนาคาร สลากออมสินหรือ ธ.ก.ส. เบี้ยประกันชีวิต พันธบัตร/หุ้นกู้ กองทุนรวม ทอง อัญมณี และลูกหนี้
- สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่มีหนี้สินที่กู้ยืมจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน นายทุนเงินกู้ พ่อค้าคนกลาง เป็นต้น โดยมีอัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งอาจจะเกินหรือไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้รวมถึงแชร์ที่เปียแล้วด้วย
- สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ)	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนที่ย้ายไปจากครัวเรือนหรือญาติ
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	เชิงปริมาณ	เงินหรือสิ่งของที่สมาชิกทุกคนในครัวเรือนได้รับมาจากการทำงาน และรายได้จากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่จากการทำงาน เช่น ค่าจ้าง/เงินเดือน (รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ) รายได้จาก การประกอบการเกษตร รายได้จากการประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรมหรือ และเงินวิชาชีพช่วยเหลือ เป็นต้น
- ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งของหรือบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการครองชีพที่ครัวเรือนต้องซื้อ/จ่ายด้วยเงิน หรือได้มาโดยไม่ได้อะไร/จ่าย ซึ่งประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค รวมกับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค

ตาราง 11 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวแปร	ประเภทข้อมูลที่ใช้จัดทำตัวแปร	การวัด/ค่าจำกัดความ
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน (ต่อ)		
- หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน	เชิงปริมาณ	จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมดของสมาชิกในครัวเรือนที่ค้างชำระทั้งจากสถาบันการเงินและบุคคลอื่นนอกครัวเรือน และหนี้สินเกิดจากการเช่าซื้อ การซื้อสินค้า เงินผ่อน/การซื้อเช่าสินค้า การจำนำ การจำนอง และ เงินส่งแชร์ตาย เป็นต้น
- มูลค่าทรัพย์สินทั้งสินเฉลี่ยต่อครัวเรือน	เชิงปริมาณ	มูลค่า (บ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง) ที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ มูลค่า (ยานพาหนะทุกประเภท) ที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ (ทั้งใช้ใน ครัวเรือนและใช้ทำธุรกิจ) และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน
การศึกษาและการทำงาน		
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบประถมศึกษา หรือต่ำกว่า
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)		
- หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	เชิงปริมาณ	อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เช่น ข้าว แป้ง และอาหารที่ทำจากแป้ง เนื้อสัตว์ นม เนย ไข่ น้ำมัน ผลไม้ ผัก น้ำตาล ขนมหวาน เครื่องปรุงรส อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา อาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ที่บริโภคทั้งที่บ้านและนอกบ้าน
- หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	เชิงปริมาณ	เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ เช่น เบียร์ เหล้า ไวน์ ฯลฯ ที่บริโภคทั้งที่บ้านและนอกบ้าน
- หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่น ๆ	เชิงปริมาณ	บุหรี่ยีการ์ ยาเส้น ยาตั้ง ยานัตถ์ หมาก พลุ ยาฉุน ยาจิต ฯลฯ
- หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น ค่าซ่อมแซมบ้าน เครื่องแต่งบ้านและบริภัณฑ์อื่น ๆ สิ่งทอสำหรับใช้ในบ้าน เครื่องใช้สอยเบ็ดเตล็ดในบ้าน ค่าเชื้อเพลิง แสงสว่าง การใช้น้ำ การทำความสะอาด เป็นต้น

ตาราง 11 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวแปร	ประเภทข้อมูลที่ใช้จัดทำตัวแปร	การวัด/คำจำกัดความ
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) (ต่อ)		
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผ้า เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย รองเท้า
- หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ประกอบด้วย ของใช้ส่วนบุคคล และค่าบริการส่วนบุคคล
- หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล	เชิงปริมาณ	ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล เช่น ค่าซื้อยา และเวชภัณฑ์ต่าง ๆ และคำปรึกษาพยาบาล
- หมวดการเดินทาง	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง เช่น ค่าซื้อยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งเดินทางปกติ และเดินทางโอกาสพิเศษและท่องเที่ยว
- หมวดการสื่อสาร	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น ค่าซื้อเครื่องโทรศัพท์ ค่าใช้บริการและค่าโทรค่าบริการอินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ
- หมวดการศึกษา	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ เครื่องเขียน ค่าเรียนพิเศษ และอื่น ๆ
- หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา เช่น ค่าซื้ออุปกรณ์การบันเทิงและกีฬา ค่าซื้อเครื่องเล่น สัตว์เลี้ยง ไม้ประดับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา/ลัทธิ ความเชื่อ
- หมวดการจัดงานพิเศษ	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษ เช่น ค่าจัดงานแต่งงาน งานวันเกิด งานบวช งานศพ และอื่น ๆ
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ		
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ตม้มน้ำไม่สะอาด	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ตม้มน้ำจากน้ำบ่อ/บาดาลภายในบ้าน หรือนอกบ้าน จากแม่น้ำลำธาร น้ำฝน อื่น ๆ
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

2. วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงอนุมานในการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ อันได้แก่ กลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนอื่น โดยการวิเคราะห์จะให้ความสำคัญกับกลุ่มควินไทล์ที่ใกล้เคียงกับครัวเรือนฐานรากเป็นหลัก ดังนั้นในการศึกษาจึงเริ่มจากการเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 2 ก่อน หากมีลักษณะของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ไม่แตกต่างกัน จึงจะทำการศึกษากลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 3 4 และ 5 ตามลำดับ โดยในการวิเคราะห์ให้ในแต่ละปัจจัยใช้สถิติ ดังนี้

- ตัวแปรเชิงกลุ่ม (Categorical Variable) ใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) หรือ Fisher's Exact test

- ตัวแปรเชิงปริมาณ ใช้สถิติทดสอบที (t-test)

สำหรับการศึกษาในส่วนนี้ ใช้ข้อมูลที่ไม่มีการถ่วงน้ำหนัก (Unweighted Data) มาทำการวิเคราะห์

3. การแปลผลการวิเคราะห์

ในการแปลผลการวิเคราะห์ สามารถพิจารณาได้ใน 2 กรณี ดังนี้

3.1 พิจารณาจากค่าระดับนัยสำคัญหรือค่า Sig.

- หากค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด แสดงว่า ครัวเรือนฐานรากมีปัจจัยนั้น ๆ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ (ควินไทล์ที่ 2 – ควินไทล์ที่ 5)

- หากค่า Sig. มีค่ามากกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด แสดงว่า ครัวเรือนฐานรากมีปัจจัยนั้น ๆ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ (ควินไทล์ที่ 2 – ควินไทล์ที่ 5)

3.2 พิจารณาจากตารางนำเสนอผลการวิเคราะห์

- พื้นที่ไฮไลต์สีเหลือง หมายถึง ครัวเรือนกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในโซนสีเดียวกัน มีปัจจัยเรื่องที่พิจารณาไม่แตกต่างกัน

- พื้นที่ไฮไลต์สีเหลือง หมายถึง ครัวเรือนในกลุ่มนั้น มีปัจจัยเรื่องที่พิจารณา ต่างจากครัวเรือนในกลุ่มก่อนหน้านี้

ข้อสังเกต :

1) ในการเปรียบเทียบ หากพบว่าครัวเรือนฐานรากคู่ใดแตกต่างกัน จะหยุดการทดสอบที่คู่นั้น ภายใต้ข้อสมมติว่า ครัวเรือนฐานรากน่าจะมีค่าแตกต่างจากครัวเรือนในคู่ถัดไปด้วยเช่นกัน

2) ถ้าครัวเรือนฐานรากแตกต่างจากควินไทล์ที่ 2 แสดงว่า ปัจจัยนั้นน่าจะบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในระดับหนึ่ง

3) ในที่นี้ พิจารณาเรื่องความเหลื่อมล้ำ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับ กลุ่มควินไทล์ที่ 5

หากผลการเปรียบเทียบมีค่ามากกว่า 1 หมายถึง ค่าเฉลี่ยหรือสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่ามากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5

หากผลการเปรียบเทียบมีค่าน้อยกว่า 1 หมายถึง ค่าเฉลี่ยหรือสัดส่วนของกลุ่มครัวเรือนฐานรากค่าน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5

4. ผลการวิเคราะห์

กัวราชอาณาจัก

การพิจารณาคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากในภาพรวมของประเทศ ตามปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ภายในแต่ละด้านแล้ว พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ สามารถอธิบายคุณลักษณะความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ กล่าวคือ ครัวเรือนฐานรากมีคุณลักษณะต่าง ๆ แตกต่างจากครัวเรือนที่ใกล้เคียงกัน (ควินไทล์ที่ 2) อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการพิจารณาคุณลักษณะแต่ละด้านมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานรากกัวราชอาณาจัก พ.ศ. 2564

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ^๑	3.554	3.020 (0.000)***	2.676	2.380	2.079	1.71
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ^๒	0.832	0.526 (0.000)***	0.366	0.257	0.151	5.50
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ^๓	0.903	0.821 (0.000)***	0.671	0.518	0.505	1.79
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ^๔	2.135	1.757 (0.000)***	1.559	1.408	1.183	1.80
อัตราพึ่งพิง ^๕	2.097	2.145 (0.175)	1.868 (0.000)***	1.403	1.374	1.53
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ^๖	0.470	0.537 (0.000)***	0.618	0.701	0.724	0.65
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^๗	0.340	0.398 (0.000)***	0.472	0.531	0.755	0.45
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^๘	0.079	0.062 (0.000)***	0.049	0.041	0.024	3.29
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ นอกกระทบ ^๙	0.053	0.046 (0.023)*	0.046	0.039	0.022	2.41
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^{๑๐}	0.403	0.417 (0.037)*	0.35	0.246	0.152	2.65
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^{๑๑}	11,215	16,636 (0.000)***	21,731	29,081	58,764	0.19
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^{๑๒}	12,585	15,237 (0.000)***	18,455	23,121	36,019	0.35
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^{๑๓}	83,518	100,519 (0.000)***	141,717	231,054	573,206	0.15
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^{๑๔}	1,054,777	1,227,517 (0.000)***	1,473,648	1,850,520	3,695,274	0.29

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่ราชอาณาจักร พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ^t	0.732	0.706 (0.000)***	0.618	0.439	0.189	3.87
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ^t	0.677	0.514 (0.000)***	0.370	0.212	0.133	5.09
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ^t	5,537	6,235 (0.000)***	6,868	7,711	9,319	0.59
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ^t	126	183 (0.000)***	231	292	377	0.33
หมวดยาสูบ หมาก ยาสูบ และอื่น ๆ ^t	95	116 (0.000)***	132	141	117	0.81
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ^t	2,765	3,307 (0.000)***	3,887	4,703	7,281	0.38
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ^t	173	222 (0.000)***	280	386	826	0.21
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ^t	464	533 (0.000)***	612	745	1,119	0.41
หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล ^t	160	201 (0.000)***	257	377	767	0.21
หมวดการเดินทาง ^t	1,436	2,027 (0.000)***	2,937	4,035	6,787	0.21
หมวดการสื่อสาร ^t	510	609 (0.000)***	761	940	1,292	0.39
หมวดการศึกษา ^t	146	183 (0.000)***	236	343	494	0.30
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ^t	176	226 (0.000)***	270	324	553	0.32
หมวดการจัดงานพิเศษ ^t	108	121 (0.459)	128 (0.248)	122 (0.468)	175 (0.003)**	0.62
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ^t	0.125	0.080 (0.000)***	0.055	0.025	0.015	8.33
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^t	0.241	0.253 (0.049)*	0.204	0.107	0.044	5.48

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

“กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีจำนวนเด็กในครัวเรือน มากกว่า กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ถึง 5.5 เท่า”

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ต่อจำนวนผู้อยู่ในวันแรงงาน) และสัดส่วนคนทำงานหารายได้

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะของคนในครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีอัตราพึ่งพิง ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ตึ๊ง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบความต่างสูงสุดคือ กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กมากกว่า กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ถึง 5.5 เท่า รองลงมาคือความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 1.80 เท่า และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ 1.79 เท่า

“ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน สามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปรที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ยกเว้นแต่ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้บอกระบบ และสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%”

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้บอกระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า ทุกตัวแปรของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ยกเว้นแต่ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้บอกระบบ และสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า ความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมที่ 3.29 เท่า รองลงมาคือสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ถึง 2.65 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้บอกระบบที่ 2.41 เท่า

*“ปัจจัยทางด้านการศึกษาและการทำงาน
สามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานราก
ได้ในทุก ๆ ตัวแปร ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%”*

ด้านการศึกษาและการทำงาน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านการศึกษาและการทำงานแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 กล่าวคือ ทั้งสองตัวแปรของปัจจัยทางด้านการศึกษาและการทำงานสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตรมีความต่าง 5.09 เท่า และ สัดส่วนครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความต่าง 3.87 เท่า

“ค่าใช้จ่ายในการจัดหาพิเศษ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก”

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่นๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา และหมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดการจัดงานพิเศษ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 3 และ 4 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีค่าใช้จ่ายในหมวดต่าง ๆ น้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 โดยความต่างต่ำสุดคือ ค่าใช้จ่ายหมวดหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่น ๆ ที่ 0.81 เท่า รองลงมา คือ ค่าใช้จ่ายหมวดการจัดงานพิเศษที่ 0.62 เท่า และค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ที่ 0.59 เท่า

*“ปัจจัยทางด้านลักษณะคริวเรืออื่น ๆ สามารถบ่งบอกถึงความเป็น
คริวเรือฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปรที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%
ยกเว้นแต่ สัดส่วนของคริวเรือที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ท สามารถบ่งบอก
ความเป็นคริวเรือฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%”*

ด้านลักษณะคริวเรืออื่น ๆ ประกอบด้วย สัดส่วนของคริวเรือที่ต็มน้ำไม่สะอาด
และสัดส่วนของคริวเรือที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ท

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของคริวเรือในประเด็นด้านลักษณะคริวเรืออื่น ๆ
แล้วจะเห็นว่า กลุ่มคริวเรือฐานรากมีสัดส่วนของคริวเรือที่ต็มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วน
ของคริวเรือที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ท แตกต่างจากคริวเรือกลุ่มควินไทล์ที่ 2 กล่าวคือ ทั้งสอง
ตัวแปรของปัจจัยทางด้านลักษณะคริวเรืออื่น ๆ สามารถบ่งบอกความเป็นคริวเรือฐานราก
ได้เหมือนกัน แต่สัดส่วนของคริวเรือที่ต็มน้ำไม่สะอาด บ่งบอกที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%
ขณะที่สัดส่วนของคริวเรือที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ท บ่งบอกที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้
เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มคริวเรือฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า
สัดส่วนของคริวเรือที่ต็มน้ำไม่สะอาดมีความต่าง 8.33 เท่า และสัดส่วนของคริวเรือที่ไม่ใช้
อินเทอร์เน็ทมีความต่าง 5.48 เท่า

ภาพ 34 สรุปลักษณะสำคัญของครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ที่ราชอาณาจักร พ.ศ. 2564

๕๑ ด้านการศึกษาและการทำงาน

- สามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปร ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ต่างจาก QU 5 ถึง **5 เท่า** (5.09 เท่า)
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ต่างจาก QU 5 **เกือบ 4 เท่า** (3.87 เท่า)

๕๒ ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

- ค่าใช้จ่ายหมวดการจัดงานพิเศษ **ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก**
- กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายในหมวดต่าง ๆ น้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 โดย 3 ลำดับแรกที่แตกต่างกัน QU 5 น้อยที่สุด คือ
  - (1) ค่าใช้จ่ายหมวดหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ ต่างจาก QU 5 **0.81 เท่า**
  - (2) ค่าใช้จ่ายหมวดการจัดงานพิเศษ ต่างจาก QU 5 **0.62 เท่า**
  - (3) ค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ต่างจาก QU 5 **0.59 เท่า**
- เป็นที่น่าสนใจที่ว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมี**ค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) น้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 โดยมีความแตกต่างเพียง 0.59 เท่า** เท่านั้น ในขณะที่มีรายได้**น้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ถึง 5 เท่า**

๕๓ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน

- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย > QU 5 **5.5 เท่า**
  - (2) ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน > QU 5 **1.8 เท่า**
  - (3) จำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนเฉลี่ย > QU 5 **เกือบ 2 เท่า** (1.79 เท่า)

๕๔ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

- สามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปรที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ยกเว้นแต่ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือนและสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ นอกเหนือ สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม > QU 5 **3.29 เท่า**
  - (2) สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) > QU 5 **2.65 เท่า**
  - (3) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ > QU 5 **2.41 เท่า**

๕๕ ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

- สามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปรที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ยกเว้นแต่ **สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช่อินเทอร์เน็ต** สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มไม่สะอาดต่างจาก QU 5 **ถึง 8 เท่า** (8.33 เท่า)
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช่อินเทอร์เน็ตต่างจาก QU 5 **ถึง 5 เท่า** (5.48 เท่า)

กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด

การพิจารณาคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากระดับภาค ในส่วนของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) ตามปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ โดยการพิจารณาคุณลักษณะแต่ละด้านมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด พ.ศ. 2564

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์5 (เท่า)
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	▼ 3.300	2.777 (0.000)***	2.369	2.200	2.088	▼ 1.58
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ²	▼ 0.619	0.306 (0.000)***	0.175	0.152	0.117	▼ 5.29
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ³	▼ 0.763	0.566 (0.000)***	0.442	0.462	0.467	▼ 1.63
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ⁴	▼ 2.062	1.655 (0.000)***	1.458	1.365	1.159	▼ 1.78
อัตราพึ่งพิง ⁵	▼ 1.668	1.224 (0.000)***	0.972	1.048	1.078	▲ 1.55
สัดส่วนคนทำงานหารายได้	▼ 0.442	0.604 (0.000)***	0.705	0.731	0.726	▼ 0.61
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ⁶	▼ 0.292	0.424 (0.000)***	0.455	0.513	0.745	▼ 0.39
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ⁷	▲ 0.147	0.090 (0.000)***	0.078	0.075	0.031	▲ 4.74
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกกระทบ ⁸	▲ 0.082	0.047 (0.002)**	0.050	0.039	0.011	▲ 7.45
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ⁹	▼ 0.229	0.162 (0.000)***	0.15	0.139	0.099	▼ 2.31
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹⁰	▲ 20,557	28,277 (0.000)***	32,338	39,820	76,286	▲ 0.27
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹¹	▲ 20,763	25,333 (0.000)***	27,385	32,526	52,490	▲ 0.40
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹²	▼ 82,251	132,588 (0.003)**	213,361	243,881	469,931	▲ 0.18
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹³	▼ 1,046,967	1,346,761 (0.012)*	1,661,448	2,181,657	5,017,130	▼ 0.21

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด
พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษา ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ¹	▼ 0.543	0.437 (0.000)***	0.349	0.222	0.067	▲ 8.10
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้า ครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ¹	▼ 0.028	0.019 (0.336)	0.011 (0.031)*	0.004	0.006	▼ 4.67
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ¹	▲ 8,140	9,059 (0.000)***	9,100	10,217	12,405	▲ 0.66
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ¹	▲ 161	269 (0.000)***	303	322	311	▲ 0.52
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และ อื่น ๆ ¹	▲ 145	139 (0.749)	160 (0.467)	158 (0.480)	94 (0.004)**	▲ 1.54
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ¹	▲ 5,273	6,013 (0.000)***	6,308	7,459	13,741	▲ 0.38
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ¹	▲ 216	268 (0.032)*	335	487	1,081	▼ 0.20
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ¹	▲ 736	813 (0.004)**	857	998	1,576	▲ 0.47
หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษา พยาบาล ¹	▲ 300	360 (0.114)	521 (0.013)*	568	1,578	▼ 0.19
หมวดการเดินทาง ¹	▲ 2,416	3,640 (0.000)***	4,108	5,282	8,911	▲ 0.27
หมวดการสื่อสาร ¹	▲ 1,030	1,177 (0.000)***	1,221	1,334	1,807	▲ 0.57
หมวดการศึกษา ¹	▲ 513	658 (0.029)*	673	662	1,216	▲ 0.42
หมวดการบันเทิง การอ่านและ กิจกรรมทางศาสนา ¹	▲ 251	250 (0.965)	289 (0.089)	360 (0.000)***	609	▲ 0.41
หมวดการจัดงานพิเศษ ¹	▼ 12	11 (0.904)	26 (0.292)	58 (0.067)	48 (0.015)*	▼ 0.25
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มไม่ สะอาด ¹	▼ 0.008	0.002 (0.108)	0.001 (0.070)	0.002 (0.179)	0.000 (0.008)**	N/A
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้ อินเทอร์เน็ต ¹	▼ 0.097	0.138 (0.000)***	0.040	0.032	0.017	▲ 5.71

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

N/A หมายถึง Not Applicable

▲ หมายถึง สูงกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ ▼ หมายถึง น้อยกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ

“กลุ่มครัวเรือนฐานรากใน กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีความเหลื่อมล้ำในตัวแปรอัตราพึ่งพิง สูงกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ”

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) และสัดส่วนคนทำงานหารายได้

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะของคนในครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบความต่างสูงสุดคือ กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กมากกว่า กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ถึง 5.29 เท่า รองลงมาคือความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 1.78 เท่า และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ 1.63 เท่า ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรีและสมุทรปราการ) ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั้งประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรอัตราพึ่งพิง ที่ความแตกต่างในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีค่าสูงกว่าความแตกต่างภาพรวมทั้งประเทศ

“ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน ใน กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด สามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปร ยกเว้นแต่ มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%”

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า ทุกตัวแปรของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ยกเว้นแต่ มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า ความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่มี หนี้นอกระบบที่ 7.45 เท่า รองลงมาคือสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมที่ 4.74 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ 2.31 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั้งประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้น ตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอก ครัวเรือน (ญาติ) และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ที่ความแตกต่างในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั้งประเทศ

*“แม้ว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด
จะมีสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
น้อยกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ แต่กลับพบว่ามีความเหลื่อมล้ำที่สูงกว่า”*

ด้านการศึกษาและการทำงาน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านการศึกษาและการทำงานแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ตื้นัก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความต่างถึง 8.10 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตรมีความต่าง 4.67 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั้งประเทศ สำหรับตัวแปรสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ในขณะที่ตัวแปรสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร กลับมีความแตกต่างในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด ที่ต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั้งประเทศ

*“ค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล หมวดการบันเทิงการอ่านและ
กิจกรรมทางศาสนา หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่นๆ และหมวดการจัดงานพิเศษ
ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐาน”*

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล

หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการ
บันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน
แล้วจะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม
(ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร และหมวดการศึกษา แตกต่างจาก
ครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีค่าใช้จ่าย
เฉลี่ยต่อเดือนในหมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2
และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ไม่แตกต่างจาก
ครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 รวมถึงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์
และอื่น ๆ และหมวดการจัดงานพิเศษ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 3 และ 4
นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย และสัดส่วนระหว่าง
กลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเกือบทุกหมวด
น้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ยกเว้นหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่น ๆ ที่กลุ่มครัวเรือนฐานรากมี
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 อยู่ 1.54 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5
ในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) สูงกว่าความแตกต่าง
ระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้น
ตัวแปรหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล และ หมวดการจัดงานพิเศษ
ที่ความแตกต่างในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ใน กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด”

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ ประกอบด้วย สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และ
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ แล้วจะเห็นว่า
กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2
นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีสัดส่วน
ของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 3 และ 4 นั่นคือไม่ได้บ่งบอก
ความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับ
กลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตมีความต่าง 5.71 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5
ในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) สำหรับตัวแปรสัดส่วนของ
ครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต อยู่ที่ 5.71 เท่า ซึ่งสูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับ
กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศที่ 5.48 เท่า

ภาพ 35 สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ของกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) พ.ศ. 2564

๕๑ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน

- มีความเหลื่อมล้ำในตัวแปรอัตราพึ่งพิงสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย > QU5 **5.29 เท่า**
  - (2) ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน > QU5 **1.78 เท่า**
  - (3) จำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนเฉลี่ย > QU5 เกือบ **2 เท่า** (1.63 เท่า)

๕๒ ด้านการศึกษาและการทำงาน

- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ต่างจาก QU5 ถึง **8 เท่า** (8.10 เท่า)
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ต่างจาก QU5 เกือบ **5 เท่า** (4.67 เท่า)

๕๓ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

- ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนสามารถบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในทุก ๆ ตัวแปร ยกเว้นแต่ **มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%**
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ระยะยาว > QU 5 **7.45 เท่า**
  - (2) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีารถยนต์ > QU 5 **4.74 เท่า**
  - (3) สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) > QU 5 **2.31 เท่า**

๕๔ ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

- ค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา หมวดยาสูบ/หมาก/ยานิตฤ์และอื่นๆ และหมวดการจัดงานพิเศษ **ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก**
- กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเกือบทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ยกเว้นหมวดยาสูบ/หมาก/ยานิตฤ์และอื่น ๆ ที่กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 อยู่ 1.54 เท่า

๕๕ ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

- **สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด** ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตต่างจาก QU 5 ถึง **5 เท่า** (5.71 เท่า)

๑๕๖
ภาคกลาง
๑๕๖

การพิจารณาคูณลักษณะครัวเรือนฐานรากระดับภาค ในส่วนของภาคกลาง ตามปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ โดยการพิจารณาคูณลักษณะแต่ละด้านมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์คูณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคกลาง พ.ศ. 2564

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ^๑	▼ 3.430	3.016 (0.000)***	2.624	2.326	1.995	▲ 1.72
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ^๒	▼ 0.756	0.496 (0.000)***	0.326	0.226	0.122	▲ 6.20
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ^๓	▲ 0.921	0.777 (0.000)***	0.582	0.464	0.455	▲ 2.02
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ^๔	▲ 2.190	1.809 (0.000)***	1.583	1.463	1.209	▲ 1.81
อัตราพึงพิง ^๕	▲ 2.236	1.924 (0.000)***	1.532	1.245	1.290	▲ 1.73
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ^๖	▼ 0.431	0.535 (0.000)***	0.654	0.740	0.737	▼ 0.58
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^๗	▼ 0.332	0.423 (0.000)***	0.472	0.539	0.766	▼ 0.43
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^๘	▼ 0.069	0.053 (0.021)*	0.042	0.034	0.022	▼ 3.14
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ^๙	▲ 0.075	0.071 (0.558)	0.054 (0.003)**	0.053	0.020	▲ 3.75
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^{๑๐}	▼ 0.377	0.341 (0.007)**	0.25	0.184	0.130	▲ 2.90
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^{๑๑}	▲ 12,401	19,515 (0.000)***	24,211	30,224	57,364	▲ 0.22
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^{๑๒}	▲ 13,979	17,550 (0.000)***	20,461	24,120	34,459	▲ 0.41
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^{๑๓}	▼ 73,316	94,275 (0.001)**	137,499	217,282	452,789	▲ 0.16
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^{๑๔}	▲ 1,084,020	1,173,470 (0.169)	1,371,071 (0.000)***	1,732,075	3,039,683	▲ 0.36

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคกลาง พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ¹	▼ 0.729	0.669 (0.000)***	0.561	0.428	0.206	▼ 3.54
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ¹	▼ 0.477	0.341 (0.000)***	0.229	0.168	0.128	▼ 3.73
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ¹	▲ 5,861	6,776 (0.000)***	7,292	7,754	9,005	▲ 0.65
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ¹	▲ 209	268 (0.002)**	294	360	420	▲ 0.50
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่น ๆ ¹	▲ 151	190 (0.002)**	182	191	144	▲ 1.05
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ¹	▲ 3,138	3,742 (0.000)***	4,179	4,678	6,749	▲ 0.46
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ¹	▼ 149	232 (0.000)***	312	399	732	▼ 0.20
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ¹	▲ 512	602 (0.000)***	666	755	1,047	▲ 0.49
หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล ¹	▲ 228	263 (0.321)	299	459	661	▲ 0.34
หมวดการเดินทาง ¹	▲ 1,729	2,512 (0.000)***	3,308	4,410	6,860	▲ 0.25
หมวดการสื่อสาร ¹	▲ 631	784 (0.000)***	900	1,007	1,285	▲ 0.49
หมวดการศึกษา ¹	▲ 179	216 (0.014)*	267	264	316	▲ 0.57
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ¹	▲ 204	289 (0.000)***	337	384	606	▲ 0.34
หมวดการจัดงานพิเศษ ¹	▼ 39	104 (0.019)*	128	127	148	▼ 0.26
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ¹	▲ 0.141	0.082 (0.000)***	0.043	0.024	0.012	▲ 11.75
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ¹	▼ 0.239	0.210 (0.013)*	0.164	0.105	0.040	▲ 5.98

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

▲ หมายถึง สูงกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ ▼ หมายถึง น้อยกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ

“กลุ่มครัวเรือนฐานรากในภาคกลาง มีความเหลื่อมล้ำในตัวแปร สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ต่ำกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ”

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0 - 14 ปี) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้อยู่ในวันแรงงาน) และสัดส่วนคนทำงานหารายได้

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะของคนในครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบความต่างสูงสุดคือ กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กมากกว่า กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ถึง 6.20 เท่า รองลงมาคือจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ 2.02 เท่า และ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 1.81 เท่า ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคกลาง สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนคนทำงานหารายได้ ที่ความแตกต่างในภาคกลาง มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

ในภาคกลาง “สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน อาจไม่ได้บ่งบอกความเป็นกลุ่มครัวเรือนฐานราก” และ “กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ มากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 เกือบ 4 เท่า

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในขณะที่มีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ และ มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ตึงนัก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า ความต่างสูงสุด

คือสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบที่ 3.75 เท่า รองลงมาคือสัดส่วน ครัวเรือน ที่ไม่มีการออม ที่ 3.14 เท่า และ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ 2.90 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคกลาง สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ และ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ที่ความแตกต่างในภาคกลาง มีค่าต่ำกว่าความแตกต่าง ภาพรวมทั่วประเทศ

“กลุ่มครัวเรือนฐานรากในภาคกลาง มีความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาและการทำงาน ต่ำกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ”

ด้านการศึกษาและการทำงาน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือน จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงาน ในภาคเกษตร

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านการศึกษาและการทำงานแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร แตกต่างจาก ครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับ กลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตรมีความ ต่าง 3.73 เท่า และ สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือ ต่ำกว่ามีความต่าง 3.54 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคกลาง ของทุกตัวแปร ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับ กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

“ค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคกลาง”

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และ อื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของ ครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดต่าง ๆ แตกต่าง จากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้

ยกเว้นมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล ที่ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ดีนัก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเกือบทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ยกเว้นหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ ที่กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 อยู่ 1.05 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคกลาง สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า และหมวดการจัดงานพิเศษ ที่ความแตกต่างในภาคกลาง มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“กลุ่มครัวเรือนฐานรากในภาคกลาง มีสัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาดมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ถึง 11.75 เท่า”

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ ประกอบด้วย สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ แล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ยกเว้นแต่สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาดมีความต่างถึง 11.75 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต มีความต่างที่ 5.98 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคกลาง ของทุกตัวแปร สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

ภาพ 36 สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ของภาคกลาง พ.ศ. 2564

๕๖ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน

- มีความเหลื่อมล้ำในตัวแปร **สัดส่วนคนทำงานหารายได้** ต่ำกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย > QU 5 **6.20** เท่า
  - (2) จำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนเฉลี่ย > QU 5 **2** เท่า (2.02 เท่า)
  - (3) ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน > QU 5 **1.81** เท่า

๕๖ ด้านการศึกษาและการทำงาน

- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ต่างจาก QU 5 **เกือบ 4** เท่า (3.73 เท่า)
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ต่างจาก QU 5 **3.54** เท่า

๕๖ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

- สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน อาจไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (4) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ > QU 5 **3.75** เท่า
  - (5) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม > QU 5 **3.14** เท่า
  - (6) สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) > QU 5 **2.90** เท่า

๕๖ ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

- ค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล **ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก**
- กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเกือบทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ยกเว้นหมวด ยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ ที่กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 อยู่ **1.05** เท่า

๕๖ ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

- สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ต่างจาก QU 5 **เกือบ 12** เท่า (11.75 เท่า)
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ต่างจาก QU 5 **เกือบ 6** เท่า (5.98 เท่า)

ภาคเหนือ

การพิจารณาคูณลักษณะครัวเรือนฐานรากระดับภาค ในส่วนของภาคเหนือ ตามปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ โดยการพิจารณาคูณลักษณะแต่ละด้านมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคเหนือ พ.ศ. 2564

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	▼ 3.351	2.907 (0.000)***	2.685	2.430	2.157	▼ 1.55
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ²	▼ 0.721	0.492 (0.000)***	0.384	0.292	0.185	▼ 3.90
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ³	▲ 1.001	0.975 (0.310)	0.844 (0.000)***	0.726	0.650	▼ 1.54
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ⁴	▼ 2.043	1.680 (0.000)***	1.527	1.340	1.161	▼ 1.76
อัตราพึงพิง ⁵	▲ 2.363	2.602 (0.005)**	2.424	2.178	1.826	▼ 1.29
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ⁶	▼ 0.456	0.493 (0.000)***	0.564	0.640	0.688	▲ 0.66
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ⁷	▲ 0.351	0.380 (0.054)	0.474 (0.000)***	0.542	0.743	▲ 0.47
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ⁸	▼ 0.074	0.048 (0.001)**	0.035	0.026	0.010	▲ 7.40
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ⁹	▼ 0.028	0.023 (0.241)	0.031 (0.586)	0.023 (0.289)	0.014 (0.000)***	▼ 2.00
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ¹⁰	▼ 0.401	0.474 (0.000)***	0.435	0.377	0.216	▼ 1.86
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹¹	▼ 9,396	13,363 (0.000)***	16,691	21,217	45,071	▲ 0.21
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹²	▼ 10,660	12,374 (0.000)***	14,386	17,181	27,820	▲ 0.38
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹³	▲ 86,429	93,829 (0.242)	116,644 (0.000)***	192,128	557,566	▲ 0.16
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹⁴	▼ 796,257	960,973 (0.000)***	1,184,908	1,620,547	3,100,697	▼ 0.26

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครวีเรือนฐานราก ขวงภาคเหนือ พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครวีเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์5 (เท่า)
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครวีเรือนที่หัวหน้าครวีเรือนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ¹	▼ 0.661	0.706 (0.002)**	0.700	0.578	0.292	▼ 2.26
สัดส่วนของครวีเรือนที่หัวหน้าครวีเรือนทำงานในภาคเกษตร ¹	▲ 0.763	0.583 (0.000)***	0.520	0.394	0.201	▼ 3.80
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครวีเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ¹	▼ 4,778	5,293 (0.000)***	5,818	6,340	7,777	▲ 0.61
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ¹	▼ 125	155 (0.012)*	215	240	334	▲ 0.37
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่น ๆ ¹	▼ 58	74 (0.039)*	80	84	70	▲ 0.83
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ¹	▼ 2,405	2,791 (0.000)***	3,101	3,531	5,346	▲ 0.45
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ¹	▼ 115	152 (0.001)**	195	264	626	▼ 0.18
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ¹	▼ 401	459 (0.000)***	503	574	934	▲ 0.43
หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล ¹	▼ 123	160 (0.051)	183 (0.000)***	251	491	▲ 0.25
หมวดการเดินทาง ¹	▼ 1,054	1,360 (0.000)***	1,832	2,737	4,841	▲ 0.22
หมวดการสื่อสาร ¹	▼ 432	476 (0.001)**	566	677	1,018	▲ 0.42
หมวดการศึกษา ¹	▼ 131	141 (0.409)	192 (0.000)***	223	328	▲ 0.40
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ¹	▼ 123	157 (0.000)***	189	218	434	▼ 0.28
หมวดการจัดงานพิเศษ ¹	▼ 102	119 (0.640)	136 (0.380)	188 (0.038)*	189	▼ 0.54
ลักษณะครวีเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครวีเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ¹	▲ 0.156	0.112 (0.000)***	0.082	0.054	0.023	▼ 6.78
สัดส่วนของครวีเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ¹	▲ 0.307	0.310 (0.815)	0.285 (0.135)	0.219 (0.000)***	0.083	▼ 3.70

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

▲ หมายถึง สูงกว่าครวีเรือนฐานรากทั่วประเทศ ▼ หมายถึง น้อยกว่าครวีเรือนฐานรากทั่วประเทศ

*“จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ไม่ได้บ่งบอกความเป็น
ครัวเรือนฐานรากในภาคเหนือ อีกรัตต์ัวแปรสัดส่วนคนทำงานหารายได้
มีความเหลือล้ำสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ”*

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้อยู่ในวันแรงงาน) และสัดส่วนคนทำงานหารายได้

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะของคนในครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ในขณะที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างจากครัวเรือน กลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ตึนัก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบความต่างสูงสุดคือ กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ที่ 3.90 เท่า รองลงมาคือความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 1.76 เท่า และขนาดครัวเรือนที่ 1.55 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคเหนือ ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั้งประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนคนทำงานหารายได้ ที่ความแตกต่างในภาคเหนือ มีค่าสูงกว่าความแตกต่างภาพรวมทั้งประเทศ

*“สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ หนีสินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และ
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคเหนือได้”*

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนีสินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแล้วจะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ หนีสินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 รวมถึงมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ไม่แตกต่างจากครัวเรือน กลุ่มควินไทล์ที่ 2 3 และ 4 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า ความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ถึง 7.40 เท่า รองลงมาคือ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบที่ 2.00 เท่า และ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ 1.86 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคเหนือ สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ที่ความแตกต่างในภาคเหนือ มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“กลุ่มครัวเรือนฐานรากในภาคเหนือ มีความเหลื่อมล้ำ ด้านการศึกษาและการทำงาน ต่ำกว่าภาพรวมทั่วประเทศ”

ด้านการศึกษาและการทำงาน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านการศึกษาและการทำงานแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ยกเว้นแต่ สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตรมีความต่าง 3.80 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความต่างถึง 2.26 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคเหนือ ของทุกตัวแปร ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

“ค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล หมวดการศึกษา และหมวดการจัดงานพิเศษ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคเหนือ”

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร และหมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาลและหมวดการศึกษา ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 รวมถึงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดการจัดงานพิเศษ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคเหนือ สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และ หมวดการจัดงานพิเศษ ที่ความแตกต่างในภาคเหนือ มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคเหนือ”

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ ประกอบด้วย สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ แล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด มีความต่างที่ 6.78 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต มีความต่าง ที่ 3.70 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคเหนือ ของทุกตัวแปร ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

ภาพ 37 สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ภาคเหนือ พ.ศ. 2564

๕๑ ด้านการศึกษาและการทำงาน

- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ต่างจาก QU5 **เกือบ 4 เท่า** (3.80 เท่า)
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ต่างจาก QU5 **2.26 เท่า**

๕๒ ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

- ค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล หมวดการศึกษา และหมวดการจับจ่ายพิเศษ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเกือบทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินิลที่ 5

๕๓ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน

- มีความเหลื่อมล้ำในตัวแปร **สัดส่วนคนทำงานหารายได้** สูงกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย > QU5 **3.90 เท่า**
  - (2) ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อหัวนอน > QU5 **1.76 เท่า**
  - (3) ขนาดครัวเรือน > QU5 **1.55 เท่า**

๕๔ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

- สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม > QU 5 **7.40 เท่า**
  - (2) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ > QU 5 **2.00 เท่า**
  - (3) สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) > QU 5 **1.86 เท่า**

๕๕ ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ต่างจาก QU 5 **6.78 เท่า**
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ต่างจาก QU 5 **3.70 เท่า**

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การพิจารณาคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากระดับภาค ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ โดยการพิจารณาคุณลักษณะแต่ละด้านมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ขวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2564

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	▲ 3.801	3.305 (0.000)***	2.876	2.495	2.222	▲ 1.71
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ²	▲ 0.923	0.645 (0.000)***	0.459	0.318	0.236	▼ 3.91
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ³	▲ 0.948	0.915 (0.184)	0.791 (0.000)***	0.663	0.513	▲ 1.85
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ⁴	▲ 2.184	1.898 (0.000)***	1.649	1.448	1.249	▼ 1.75
อัตราพึ่งพิง ⁵	▼ 1.960	2.102 (0.048)*	2.137	2.092	1.461	▼ 1.34
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ⁶	▲ 0.522	0.541 (0.033)*	0.600	0.636	0.712	▲ 0.73
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ⁷	▲ 0.380	0.393 (0.399)	0.423 (0.003)**	0.493	0.714	▲ 0.53
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ⁸	▲ 0.112	0.082 (0.001)**	0.075	0.058	0.034	▲ 3.29
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ นอกกระทบ ⁹	▼ 0.035	0.029 (0.276)	0.026 (0.088)	0.025 (0.047)*	0.023	▼ 1.52
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ¹⁰	▲ 0.469	0.518 (0.001)**	0.51	0.491	0.296	▼ 1.58
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹¹	▼ 10,405	14,184 (0.000)***	16,967	20,860	47,481	▲ 0.22
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹²	▼ 12,421	13,714 (0.000)***	15,208	17,087	28,435	▲ 0.44
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹³	▲ 92,800	105,028 (0.044)*	114,376	160,182	615,297	▲ 0.15
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹⁴	▲ 1,250,828	1,426,290 (0.000)***	1,497,359	1,787,955	3,090,400	▲ 0.40

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	▲ 0.845	0.813 (0.004)**	0.793	0.693	0.328	▼ 2.58
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร	▲ 0.816	0.703 (0.000)***	0.618	0.481	0.227	▼ 3.59
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ¹	▼ 5,534	5,925 (0.000)***	6,121	6,327	7,918	▲ 0.70
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	▼ 122	152 (0.011)*	198	231	395	▼ 0.31
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่น ๆ ¹	▼ 77	92 (0.008)**	98	109	112	▼ 0.69
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	▼ 2,664	2,870 (0.000)***	3,238	3,550	5,021	▲ 0.53
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	▲ 192	221 (0.037)*	240	297	655	▲ 0.29
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	▲ 482	494 (0.271)	527 (0.000)***	573	950	▲ 0.51
หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล	▼ 121	161 (0.004)**	160	197	417	▲ 0.29
หมวดการเดินทาง	▼ 1,338	1,666 (0.000)***	2,216	2,910	5,843	▲ 0.23
หมวดการสื่อสาร	▼ 484	498 (0.229)	535 (0.000)***	609	995	▲ 0.49
หมวดการศึกษา	▼ 114	120 (0.465)	111 (0.782)	146 (0.002)**	276	▲ 0.41
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	▲ 214	265 (0.000)***	288	310	485	▲ 0.44
หมวดการจัดงานพิเศษ	▲ 174	186 (0.803)	206 (0.518)	145 (0.500)	245 (0.184)	▲ 0.71
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มไม่สะอาด	▼ 0.080	0.068 (0.144)	0.054 (0.001)**	0.045	0.019	▼ 4.21
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต	▼ 0.209	0.265 (0.000)***	0.301	0.268	0.102	▼ 2.05

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

▲ หมายถึง สูงกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ ▼ หมายถึง น้อยกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ

“จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ

ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่เป็นเด็ก (อายุ 0 - 14 ปี) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) และสัดส่วนคนทำงานหารายได้

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะของคนในครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ตึ้นัก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบความต่างสูงสุดคือ กลุ่มครัวเรือนฐานราก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กมากกว่า กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ที่ 3.91 เท่า รองลงมาคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ 1.85 เท่า และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 1.75 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคเหนือ ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ ที่ความแตกต่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าสูงกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ และ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 รวมถึงมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ ไม่แตกต่างจากครัวเรือน

กลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า ความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ถึง 3.29 เท่า รองลงมาคือ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ 1.58 เท่า และ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบที่ 1.52 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ และ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ความแตกต่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“กลุ่มครัวเรือนฐานรากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาและการทำงาน ต่ำกว่าภาพรวมทั่วประเทศ”

ด้านการศึกษาและการทำงาน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านการศึกษาและการทำงานแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ยกเว้นแต่ สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.0% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตรมีความต่าง 3.59 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความต่างถึง 2.58 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของทุกตัวแปร ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

“หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา และหมวดการจ้างงานพิเศษ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง และหมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล และหมวดการสื่อสาร ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดการศึกษา ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 รวมถึงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดการจัดงานพิเศษ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มใดเลย นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั้งประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และหมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ที่ความแตกต่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั้งประเทศ

“สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ ประกอบด้วย สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ แล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด มีความต่างที่ 4.21 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต มีความต่างที่ 2.05 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของทุกตัวแปรต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั้งประเทศ

ภาพ 38 สรุปคุณลักษณะ-ครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2564

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๕๖ ด้านการศึกษาและการทำาน

- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำานในภาคเกษตร ต่างจาก QU5 **3.59 เท่า**
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ต่างจาก QU5 **2.58 เท่า**

๕๗ ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

- ค่าใช้จ่ายในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา และหมวดการจัดงานพิเศษ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินโทล์ 5

๕๘ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย > QU5 **3.91 เท่า**
  - (2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ > QU5 **1.85 เท่า**
  - (3) ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน > QU5 **1.75 เท่า**

๕๙ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

- สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ และสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม > QU 5 **3.29 เท่า**
  - (2) สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) > QU 5 **1.58 เท่า**
  - (3) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ > QU 5 **1.52 เท่า**

๖๐ ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

- สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาดต่างจาก QU 5 **4.21 เท่า**
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตต่างจาก QU 5 **2.05 เท่า**

ภาคใต้

การพิจารณาคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากระดับภาค ในส่วนของภาคใต้ ตามปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านการศึกษาและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ โดยการพิจารณาคุณลักษณะแต่ละด้านมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคใต้ พ.ศ. 2564

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์ 5 (เท่า)
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	▲ 4.124	3,345 (0.000)***	2,925	2,458	2,165	▲ 1.90
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	▲ 1.220	0.691 (0.000)***	0.502	0.341	0.207	▲ 5.89
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	▼ 0.624	0.645 (0.469)	0.612 (0.670)	0.481 (0.000)***	0.506	▼ 1.23
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	▲ 2.504	1.900 (0.000)***	1.679	1.446	1.154	▲ 2.17
อัตราพึ่งพิง ¹	▼ 1.505	1.641 (0.088)	1.594 (0.276)	1.397 (0.182)	1.434 (0.384)	▼ 0.00
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	▼ 0.427	0.523 (0.000)***	0.602	0.691	0.727	▼ 0.59
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ¹	▼ 0.251	0.314 (0.000)***	0.429	0.467	0.724	▼ 0.35
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ¹	▼ 0.057	0.050 (0.462)	0.039 (0.031)*	0.034	0.012	▲ 4.75
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ดอกเบี้ย ¹	▲ 0.122	0.080 (0.000)***	0.067	0.051	0.028	▲ 4.36
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ¹	▼ 0.219	0.258 (0.014)*	0.256	0.220	0.169	▼ 1.30
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹	▲ 12,152	16,723 (0.000)***	21,231	26,506	56,310	▲ 0.22
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹	▲ 13,553	15,706 (0.000)***	18,993	21,625	34,469	▲ 0.39
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹	▼ 66,444	84,229 (0.052)	125,432 (0.000)***	198,718	492,365	▼ 0.13
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹	▼ 884,867	1,106,829 (0.000)***	1,440,972	1,722,149	4,284,363	▼ 0.21

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะครัวเรือนฐานราก ของภาคใต้ พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 1/ ควินไทล์5 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	▼ 0.613	0.613 (1.000)*	0.544 (0.000)***	0.450	0.224	▼ 2.74
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร	▼ 0.564	0.541 (0.314)	0.415 (0.000)***	0.337	0.265	▼ 2.13
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	▲ 6,184	6,650 (0.000)***	7,283	7,566	8,961	▲ 0.69
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	▼ 32	77 (0.000)***	121	156	266	▼ 0.12
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่น ๆ	▲ 134	119 (0.109)	132 (0.839)	125 (0.384)	122 (0.289)	▲ 1.10
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	▲ 2,877	3,371 (0.000)***	3,894	4,222	6,491	▲ 0.44
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	▲ 226	281 (0.004)**	353	444	942	▲ 0.24
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	▲ 472	524 (0.001)**	591	665	1,032	▲ 0.46
หมวดเวชภัณฑ์และคำปรึกษาพยาบาล	▲ 169	230 (0.000)***	313	325	900	▼ 0.19
หมวดการเดินทาง	▲ 1,750	2,135 (0.000)***	3,182	3,954	6,701	▲ 0.26
หมวดการสื่อสาร	▲ 578	638 (0.001)**	762	831	1,185	▲ 0.49
หมวดการศึกษา	▲ 205	213 (0.656)	203 (0.904)	296 (0.000)***	550	▲ 0.37
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	▼ 109	148 (0.001)**	189	259	495	▼ 0.22
หมวดการจัดงานพิเศษ	▼ 60	28 (0.008)**	93	82	183	▼ 0.33
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด	▲ 0.185	0.100 (0.000)***	0.083	0.050	0.035	▼ 5.29
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต	▼ 0.142	0.173 (0.023)*	0.153	0.104	0.044	▼ 3.23

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

▲ หมายถึง สูงกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ ▼ หมายถึง น้อยกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ

“จำนวนสมาชิกในครัวเรือนก็เป็นผู้สูงอายุ และ อัตราพึ่งพิง ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคใต้”

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0 - 14 ปี) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้อยู่ในวันแรงงาน) และสัดส่วนคนทำงานหารายได้

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านลักษณะของคนในครัวเรือนแล้วจะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ในขณะที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 รวมถึงมีอัตราพึ่งพิง ที่ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มใดเลย นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ดีนัก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบความต่างสูงสุดคือ กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กมากกว่า กลุ่มควินไทล์ที่ 5 ที่ 5.89 เท่า รองลงมา คือ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 2.17 เท่า และขนาดครัวเรือนที่ 1.90 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคใต้ ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ที่ความแตกต่างในภาคใต้มีค่าสูงกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม และ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคใต้”

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า ความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมที่ 4.75 เท่า รองลงมาคือ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบที่ 4.36 เท่า และ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ 1.30 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคใต้ สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนและมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ที่ความแตกต่างในภาคใต้ มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“ปัจจัยด้านการศึกษาและการทำมา ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคใต้”

ด้านการศึกษาและการทำมา ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือน จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือน ทำงานในภาคเกษตร

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของครัวเรือนในประเด็นด้านการศึกษาและการทำมาแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีความต่างที่ 2.74 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร มีความต่าง 2.13 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคใต้ ของทุกตัวแปร ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

“หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ และหมวดการศึกษา ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานรากในภาคใต้”

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหาร และเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการศึกษา หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของคร้วเรือนในประเด็นด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของคร้วเรือนแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มคร้วเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดเวชภัณฑ์ และค่ารักษาพยาบาล หมวดการเดินทาง หมวดการสื่อสาร หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และ หมวดการจัดงานพิเศษ แตกต่างจากคร้วเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นคร้วเรือนฐานรากได้ ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดการศึกษา ไม่แตกต่างจากคร้วเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 และ 3 รวมถึงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์ และอื่น ๆ ไม่แตกต่างจากคร้วเรือนกลุ่มใดเลย นั่นคือไม่ได้บ่งบอกความเป็นคร้วเรือนฐานราก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มคร้วเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า กลุ่มคร้วเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเกือบทุกหมวดน้อยกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 ยกเว้นหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ ที่กลุ่มคร้วเรือนฐานรากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ากลุ่มควินไทล์ที่ 5 อยู่ 1.10 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคร้วเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคใต้ สูงกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มคร้วเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ เกือบทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา และหมวดการจัดงานพิเศษ ที่ความแตกต่างในภาคใต้ มีค่าต่ำกว่าความแตกต่างภาพรวมทั่วประเทศ

“กลุ่มคร้วเรือนฐานรากในภาคใต้ มีความเหลื่อมล้ำในตัวแปรสัดส่วนของคร้วเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของคร้วเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ต่ำกว่าภาพรวมทั่วประเทศ”

ด้านลักษณะคร้วเรือนอื่น ๆ ประกอบด้วย สัดส่วนของคร้วเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของคร้วเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต

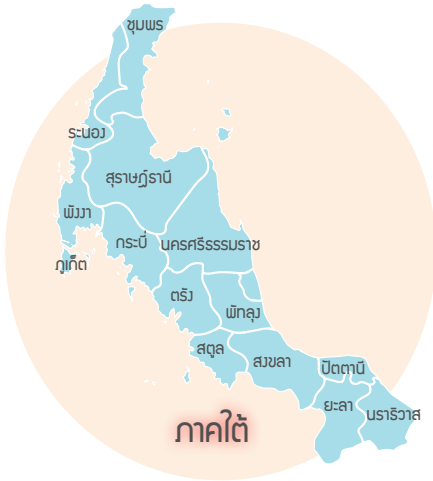
เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของคร้วเรือนในประเด็นด้านลักษณะคร้วเรือนอื่น ๆ แล้วจะเห็นว่า กลุ่มคร้วเรือนฐานรากมีสัดส่วนของคร้วเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด และสัดส่วนของคร้วเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต แตกต่างจากคร้วเรือนกลุ่มควินไทล์ที่ 2 นั่นคือสามารถบ่งบอกความเป็นคร้วเรือนฐานรากได้ ยกเว้นแต่ สัดส่วนของคร้วเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต สามารถบ่งบอกความเป็นคร้วเรือนฐานรากได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและสัดส่วนระหว่างกลุ่มคร้วเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนของคร้วเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด มีความต่างที่ 5.29 เท่า และสัดส่วนของคร้วเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตมีความต่างที่ 3.23 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคร้วเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาคใต้ ของทุกตัวแปร ต่ำกว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มคร้วเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ในภาพรวมทั่วประเทศ

ภาพ 39 สรุปคุณลักษณะครัวเรือนฐานรากที่สำคัญ 5 ด้าน ภาคใต้ พ.ศ. 2564

๕๖ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ และอัตราพึ่งพิง ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย > QU 5 **5.89** เท่า
  - (2) ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน > QU 5 **2.17** เท่า
  - (3) ขนาดครัวเรือน > QU 5 **1.90** เท่า

๕๗ ด้านการศึกษาและการทำงาน

- ปัจจัยด้านการศึกษาและการทำงาน ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ต่างจาก QU 5 **2.74** เท่า
- สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ต่างจาก QU 5 **2.13** เท่า

๕๘ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

- สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- 3 ลำดับแรก ที่ต่างจาก QU 5 มากที่สุด
  - (1) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม > QU 5 **4.75** เท่า
  - (2) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ > QU 5 **4.36** เท่า
  - (3) สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) > QU 5 **1.30** เท่า

๕๙ ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

- ค่าใช้จ่ายในหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ และหมวดการศึกษา ไม่ได้บ่งบอกความเป็นครัวเรือนฐานราก
- ค่าใช้จ่ายในหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่น ๆ ต่างจาก QU 5 มากที่สุด ที่ **1.10** เท่า

๖๐ ด้านลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ

- สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ต่างจาก QU 5 **5.29** เท่า
- สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ต่างจาก QU 5 **3.23** เท่า

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มควินไทล์ที่ 5
จำแนกตามภาค และคุณลักษณะสำคัญ

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน ของ กลุ่มควินไทล์ 1/ควินไทล์ 5					(หน่วย: เท่า)
	กทม. และ 3 จังหวัด	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ทั่วประเทศ
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	▼ 1.58	▲ 1.72	▼ 1.55	▲ 1.71	▲ 1.90	1.71
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ²	▼ 5.29	▲ 6.20	▼ 3.90	▼ 3.91	▲ 5.89	5.50
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ³	▼ 1.63	▲ 2.02	▼ 1.54	▲ 1.85	▼ 1.23	1.79
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ⁴	▼ 1.78	▲ 1.81	▼ 1.76	▼ 1.75	▲ 2.17	1.80
อัตราพึ่งพิง ⁵	▲ 1.55	▲ 1.73	▼ 1.29	▼ 1.34	▼ 0.00	1.53
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ⁶	▼ 0.61	▼ 0.58	▲ 0.66	▲ 0.73	▼ 0.59	0.65
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ⁷	▼ 0.39	▼ 0.43	▲ 0.47	▲ 0.53	▼ 0.35	0.45
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ⁸	▲ 4.74	▼ 3.14	▲ 7.40	▲ 3.29	▲ 4.75	3.29
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ⁹	▲ 7.45	▲ 3.75	▼ 2.00	▼ 1.52	▲ 4.36	2.41
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ¹⁰	▼ 2.31	▲ 2.90	▼ 1.86	▼ 1.58	▼ 1.30	2.65
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹¹	▲ 0.27	▲ 0.22	▲ 0.21	▲ 0.22	▲ 0.22	0.19
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ¹²	▲ 0.40	▲ 0.41	▲ 0.38	▲ 0.44	▲ 0.39	0.35
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹³	▲ 0.18	▲ 0.16	▲ 0.16	▲ 0.15	▼ 0.13	0.15
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹⁴	▼ 0.21	▲ 0.36	▼ 0.26	▲ 0.40	▼ 0.21	0.29

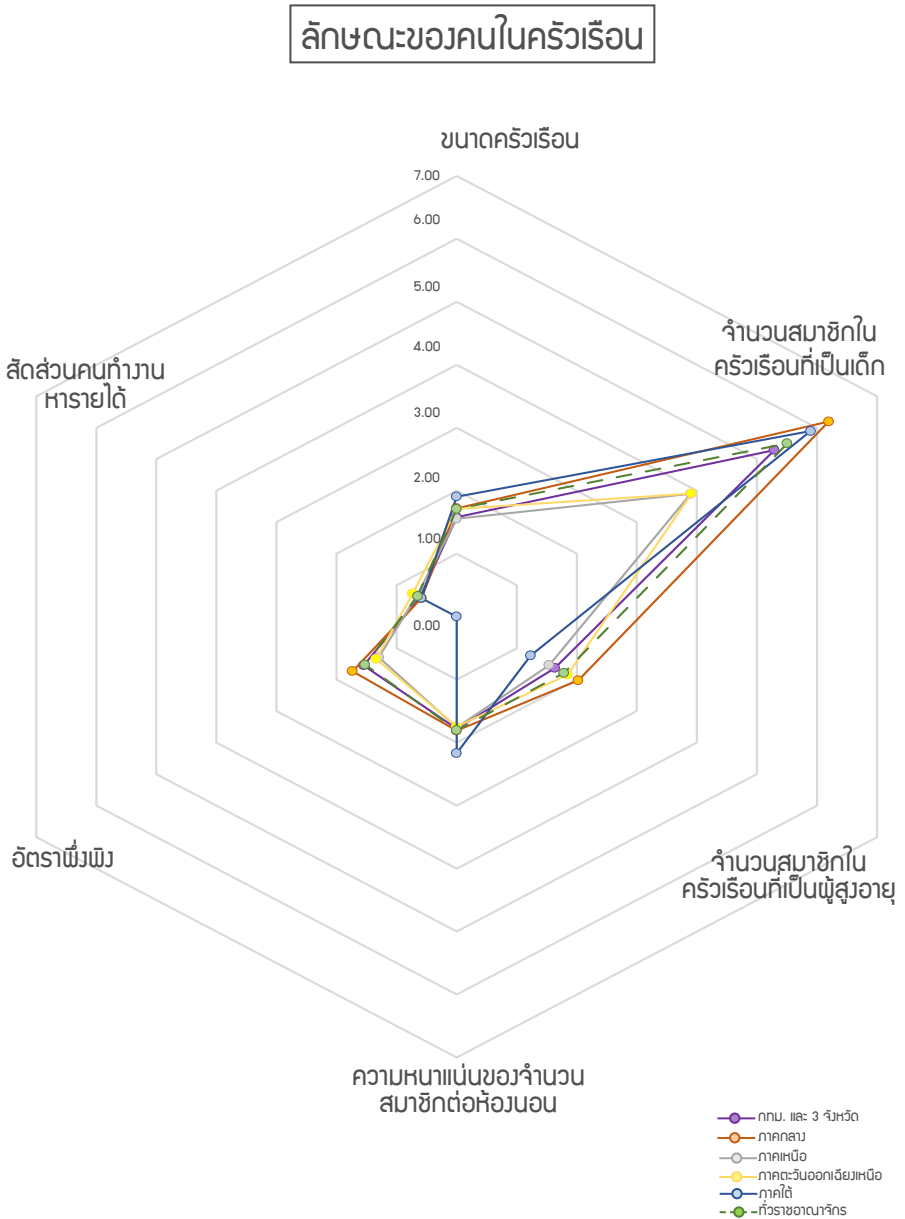
ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยหรือสัดส่วนระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 จำแนกตามภาค และคุณลักษณะสำคัญ (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน ของ กลุ่มควินไทล์ 1/ควินไทล์ 5					(หน่วย: เท่า)
	กทม. และ 3 จังหวัด	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ทั่วประเทศ
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ¹	▲ 0.66	▲ 0.65	▲ 0.61	▲ 0.70	▲ 0.69	0.59
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ¹	▲ 0.52	▲ 0.50	▲ 0.37	▼ 0.31	▼ 0.12	0.33
หมวดवासุม หมาก ยานัตถุ์ และอื่น ๆ ¹	▲ 1.54	▲ 1.05	▲ 0.83	▼ 0.69	▲ 1.10	0.81
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ¹	▲ 0.38	▲ 0.46	▲ 0.45	▲ 0.53	▲ 0.44	0.38
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ¹	▼ 0.20	▼ 0.20	▼ 0.18	▲ 0.29	▲ 0.24	0.21
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ¹	▲ 0.47	▲ 0.49	▲ 0.43	▲ 0.51	▲ 0.46	0.41
หมวดเวชภัณฑ์และคำรักษาพยาบาล ¹	▼ 0.19	▲ 0.34	▲ 0.25	▲ 0.29	▼ 0.19	0.21
หมวดการเดินทาง ¹	▲ 0.27	▲ 0.25	▲ 0.22	▲ 0.23	▲ 0.26	0.21
หมวดการสื่อสาร ¹	▲ 0.57	▲ 0.49	▲ 0.42	▲ 0.49	▲ 0.49	0.39
หมวดการศึกษา ¹	▲ 0.42	▲ 0.57	▲ 0.40	▲ 0.41	▲ 0.37	0.30
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ¹	▲ 0.41	▲ 0.34	▼ 0.28	▲ 0.44	▼ 0.22	0.32
หมวดการจัดงานพิเศษ ¹	▼ 0.25	▼ 0.26	▼ 0.54	▲ 0.71	▼ 0.33	0.62
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ¹	▲ 8.10	▼ 3.54	▼ 2.26	▼ 2.58	▼ 2.74	3.87
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ¹	▼ 4.67	▼ 3.73	▼ 3.80	▼ 3.59	▼ 2.13	5.09
ลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ¹	N/A	▲ 11.75	▼ 6.78	▼ 4.21	▼ 5.29	8.33
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ¹	▲ 5.71	▲ 5.98	▼ 3.70	▼ 2.05	▼ 3.23	5.48

หมายเหตุ : t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square
N/A หมายถึง Not Applicable

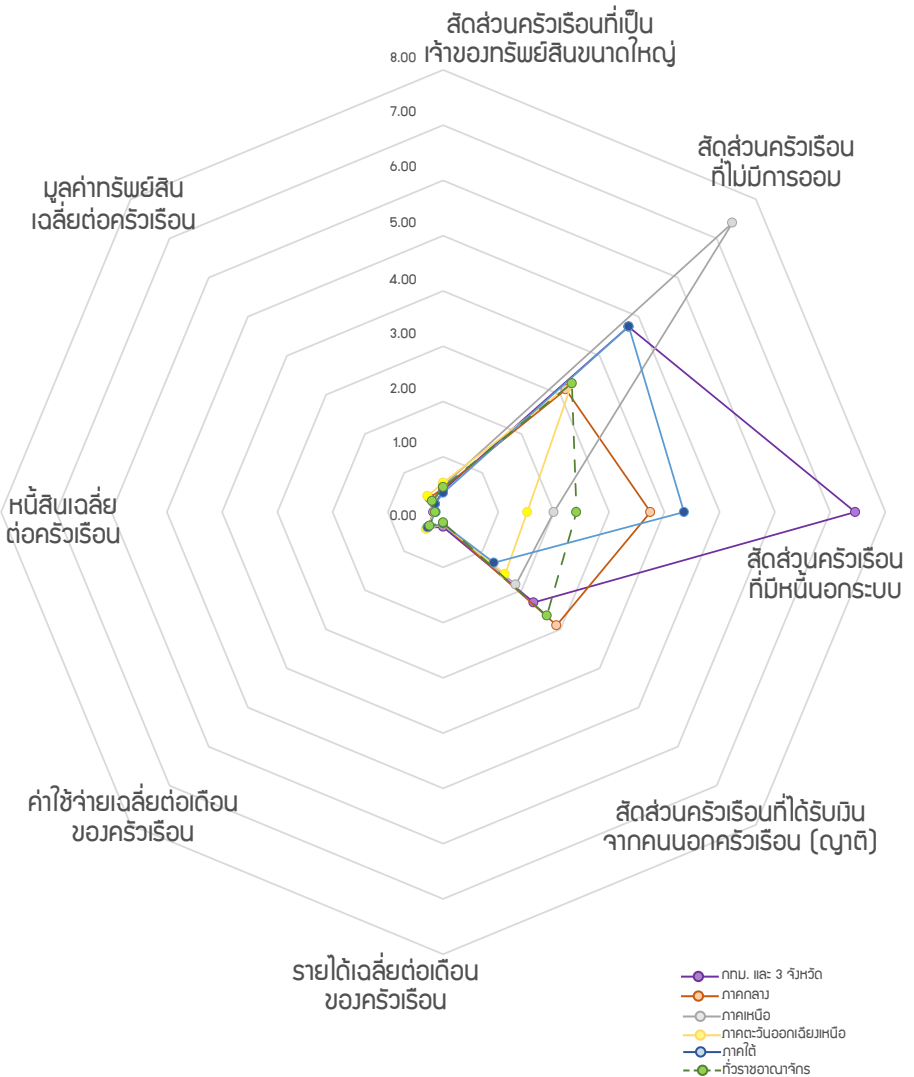
▲ หมายถึง สูงกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ ▼ หมายถึง น้อยกว่าครัวเรือนฐานรากทั่วประเทศ

ภาพ 40 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มครัวเรือนที่ 5 ตามคุณลักษณะครัวเรือนที่สำคัญ

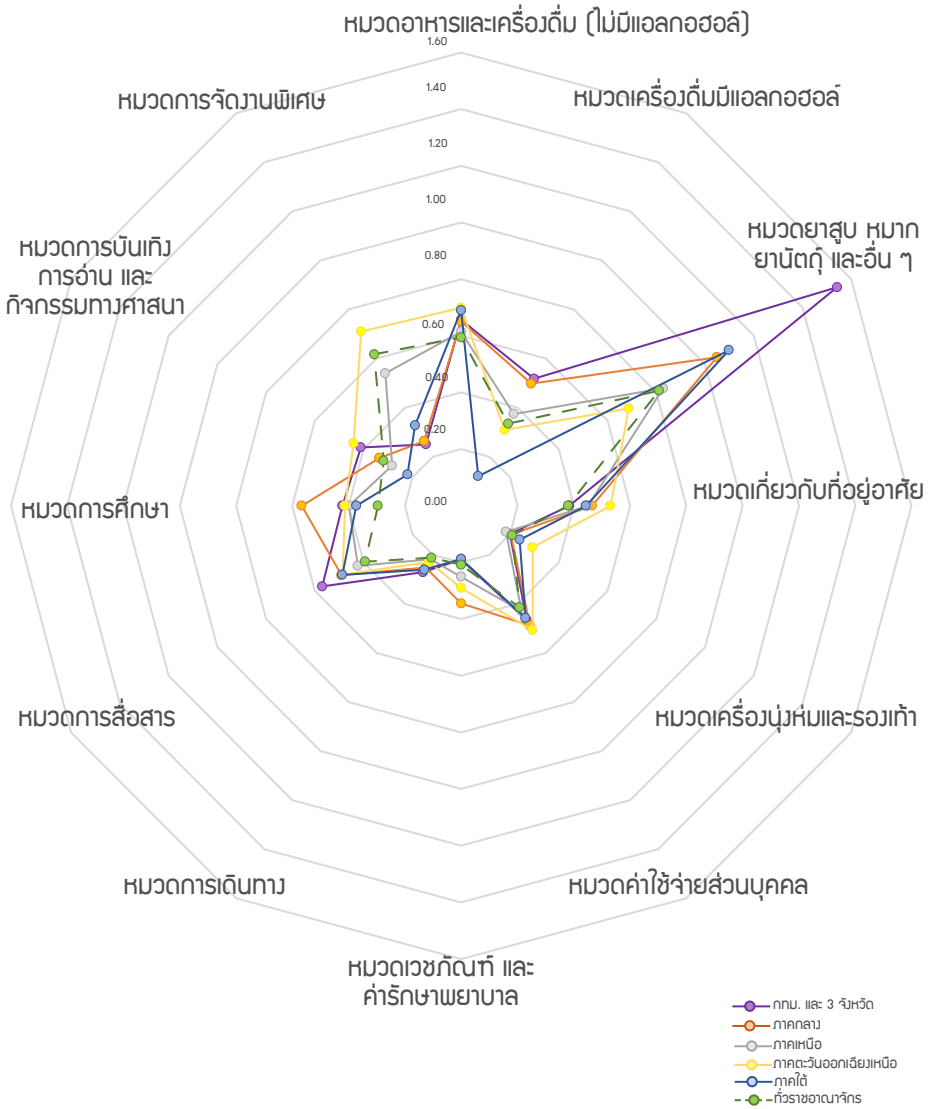
ภาพ 40 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ตามคุณลักษณะครัวเรือนที่สำคัญ (ต่อ)

สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

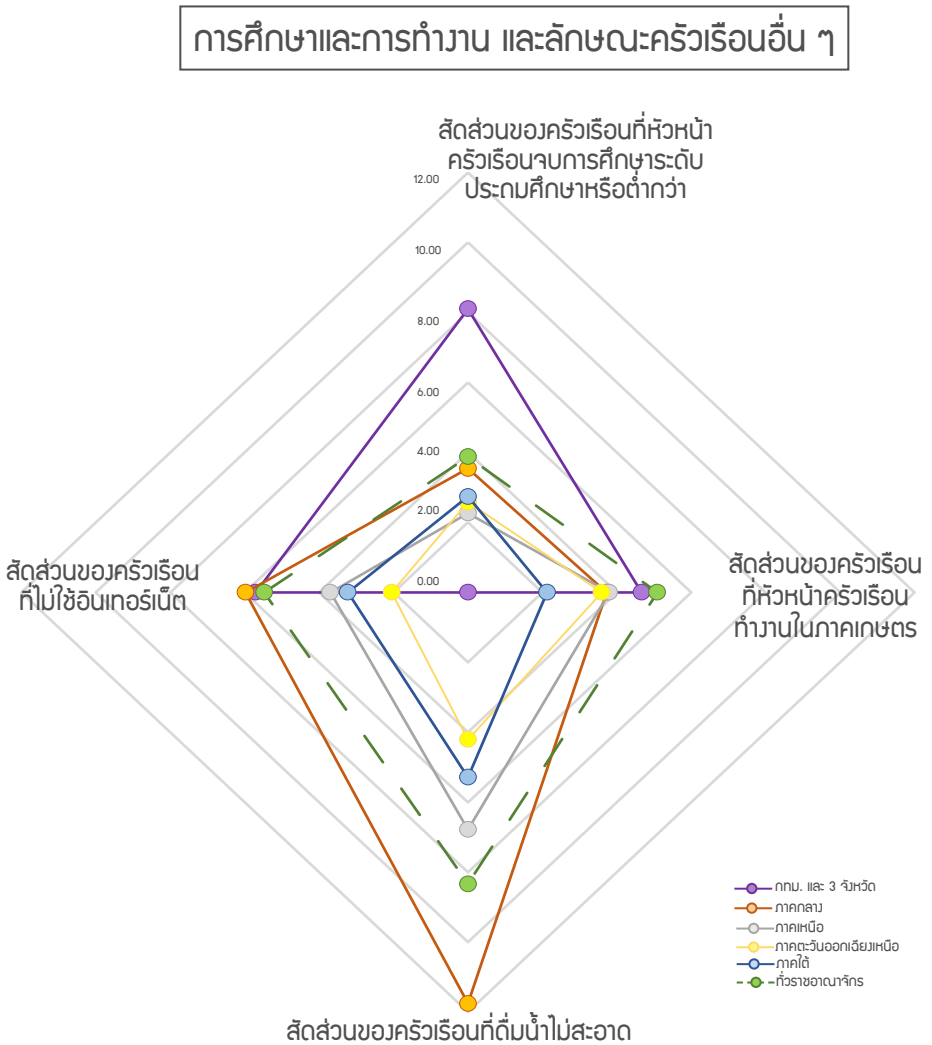

ภาพ 40 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ตามคุณลักษณะครัวเรือนที่สำคัญ (ต่อ)

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)

ภาพ 40 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ตามคุณลักษณะครัวเรือนที่สำคัญ (ต่อ)

หากพิจารณาความเหลื่อมล้ำของครัวเรือน จากความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ตามคุณลักษณะครัวเรือนที่สำคัญแต่ละด้านแล้ว จะสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่พบในแต่ละคุณลักษณะครัวเรือน ได้ดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน พบว่า

1. ภาคกลางมีความเหลื่อมล้ำในมิติจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก สูงที่สุด ที่ 6.20 เท่า ขณะที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำต่ำที่สุด ประมาณ 3.90 เท่า
2. ภาคใต้แทบไม่มีความเหลื่อมล้ำในมิติอัตราการพึ่งพิง (0.001 เท่า) ขณะที่ภาคกลางมีความเหลื่อมล้ำสูงที่สุด ที่ 1.73 เท่า
3. ภาคใต้มีความเหลื่อมล้ำในมิติความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนสูงที่สุด ที่ 2.17 เท่า ขณะที่ภาคอื่น ๆ มีความเหลื่อมล้ำ ประมาณ 1.7 เท่า
4. ภาคกลางมีความเหลื่อมล้ำในมิติจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุสูงที่สุด ที่ 2.02 เท่า ขณะที่ภาคใต้มีความเหลื่อมล้ำต่ำที่สุด ที่ 1.23 เท่า

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่า

1. ภาคเหนือมีความเหลื่อมล้ำในมิติสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สูงที่สุด ที่ 7.40 เท่า ซึ่งสูงกว่า กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด และภาคใต้ประมาณ 1.5 เท่า และสูงกว่าภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือกว่า 2 เท่า
2. กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีความเหลื่อมล้ำในมิติสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบสูงที่สุด ที่ 7.45 เท่า ขณะที่ภาคอื่น ๆ มีความเหลื่อมล้ำ ประมาณ 3 เท่า

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) พบว่า

1. ภาคใต้มีความเหลื่อมล้ำในมิติค่าใช้จ่ายหมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ต่ำที่สุด ที่ 0.12 เท่า
2. กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีความเหลื่อมล้ำในมิติค่าใช้จ่ายหมวดยาสูบหมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ สูงที่สุด ที่ 1.54 เท่า และเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก และกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีค่าใช้จ่ายในหมวดยาสูบหมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ และหมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ในแต่ละภาคแตกต่างกันอย่างชัดเจน

การศึกษาและการทำงาน และลักษณะครัวเรือนอื่น ๆ พบว่า

1. กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด มีความเหลื่อมล้ำในมิติสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สูงที่สุด ที่ 8.10 เท่า ขณะที่ภาคอื่น ๆ มีความเหลื่อมล้ำ ประมาณ 3 เท่า
2. ภาคกลางมีความเหลื่อมล้ำในมิติสัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด สูงสุดที่ 11.75 เท่า ขณะที่ภาคอื่น ๆ มีความเหลื่อมล้ำ ประมาณ 6 เท่า

ពាក្យស្នាក់

ตาราง ผ1 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และพื้นที่ พ.ศ. 2554 - 2564

พื้นที่	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือน ประเภทอื่น	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ 5	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ มากกว่า 5	ครัวเรือน ประเภทอื่น	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ 5	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ มากกว่า 5	ครัวเรือน ประเภทอื่น	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ 5	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ มากกว่า 5	ครัวเรือน ประเภทอื่น	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ 5	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ มากกว่า 5	ครัวเรือน ประเภทอื่น	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ 5	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ มากกว่า 5	ครัวเรือน ประเภทอื่น	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ 5	ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ มากกว่า 5
ภาค	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	2.2	30.4	14.7	1.5	33.4	14.6	2.4	42.2	21.9	2.4	43.1	21.1	2.0	43.4	21.3	3.2	43.1	21.4
ภาคกลาง	14.0	19.2	19.7	11.0	25.0	19.8	15.3	22.6	21.6	14.2	23.1	22.0	16.2	24.6	22.6	14.6	24.4	22.5
ภาคเหนือ	23.6	12.9	19.7	23.8	11.5	19.6	23.7	8.8	17.9	24.9	9.3	18.0	24.5	9.1	17.7	24.9	9.6	17.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51.2	19.4	32.4	53.3	15.3	32.4	45.0	13.6	25.9	45.1	13.2	26.1	42.3	12.5	25.6	42.4	12.9	25.8
ภาคใต้	9.0	18.1	13.5	10.4	14.8	13.6	13.6	12.8	12.7	13.4	11.3	12.8	15.0	10.4	12.8	14.9	10.0	12.8
เขตการปกครอง	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ในเขตเทศบาล	15.6	60.7	36.2	17.1	58.1	36.1	25.1	71.1	47.5	24.7	69.2	46.7	24.4	69.2	46.7	26.8	66.9	46.6
นอกเขตเทศบาล	84.4	39.3	63.8	82.9	41.9	63.9	74.9	28.9	52.5	75.3	30.8	53.3	75.6	30.8	53.3	73.2	33.1	53.4

ตาราง ผ2 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554 – 2564

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือนฐานราคา	ควินไทล์ที่ 5	หัวราคาตามอาชีพการ	ครัวเรือนฐานราคา	ควินไทล์ที่ 5	หัวราคาตามอาชีพการ	ครัวเรือนฐานราคา	ควินไทล์ที่ 5	หัวราคาตามอาชีพการ	ครัวเรือนฐานราคา	ควินไทล์ที่ 5	หัวราคาตามอาชีพการ	ครัวเรือนฐานราคา	ควินไทล์ที่ 5	หัวราคาตามอาชีพการ	ครัวเรือนฐานราคา	ควินไทล์ที่ 5	หัวราคาตามอาชีพการ
ผู้ถือครองทำการเกษตร	32.6	13.8	21.5	35.7	12.3	22.4	30.6	6.4	16.3	26.6	5.6	14.3	24.5	4.9	13.1	20.7	6.4	13.0
ผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	9.5	19.9	17.0	8.6	19.3	16.6	10.0	18.3	17.6	9.8	17.0	16.8	9.2	18.8	16.9	10.0	15.7	16.0
ผู้จัดการ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ เสริมชน พนังงานชาย และให้บริการ	8.7	45.6	24.9	11.3	45.3	25.8	7.8	50.1	25.5	8.0	49.2	26.6	7.4	50.3	26.6	8.1	49.3	26.5
ผู้ปฏิบัติงานในการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่ คมนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง	17.5	7.0	15.4	13.4	10.1	14.4	19.9	12.3	20.1	19.8	13.1	19.5	18.8	11.3	19.4	19.7	12.7	19.0
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	31.7	13.7	21.2	31.0	13.0	20.8	31.7	12.9	20.5	35.8	15.1	22.8	40.1	14.7	24.0	41.5	16.0	25.5

ตาราง ผ3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และโครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564

โครงสร้างทั่วไป ของครัวเรือน	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ประชากรวัย เด็ก 5 ปีขึ้นไป	เด็ก 5 ปีขึ้นไป	ประชากร วัย แรงงาน	ประชากรวัย เด็ก 5 ปีขึ้นไป	เด็ก 5 ปีขึ้นไป	ประชากร วัย แรงงาน	ประชากรวัย เด็ก 5 ปีขึ้นไป	เด็ก 5 ปีขึ้นไป	ประชากร วัย แรงงาน	ประชากรวัย เด็ก 5 ปีขึ้นไป	เด็ก 5 ปีขึ้นไป	ประชากร วัย แรงงาน	ประชากรวัย เด็ก 5 ปีขึ้นไป	เด็ก 5 ปีขึ้นไป	ประชากร วัย แรงงาน	ประชากรวัย เด็ก 5 ปีขึ้นไป	เด็ก 5 ปีขึ้นไป	ประชากร วัย แรงงาน
สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	3.89	2.54	3.17	3.76	2.37	3.04	3.63	3.15	2.88	3.60	2.24	2.84	3.45	2.99	2.72	3.53	2.08	2.75
เด็กในครัวเรือนเฉลี่ย	1.13	0.27	0.65	1.04	0.24	0.59	0.96	0.19	0.50	0.92	0.19	0.49	0.84	0.16	0.45	0.82	0.15	0.43
สมาชิกที่อยู่ในวัยกำลัง แรงงานเฉลี่ย	2.07	1.88	1.99	1.99	1.78	1.92	1.91	1.70	1.83	1.86	1.64	1.77	1.71	1.46	1.63	1.81	1.49	1.67
ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ย	0.69	0.39	0.53	0.73	0.35	0.53	0.75	0.38	0.55	0.82	0.42	0.59	0.87	0.47	0.66	0.90	0.45	0.66
สมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน หารายได้โดยเฉลี่ย	1.89	1.70	1.82	1.85	1.63	1.77	1.77	1.56	1.69	1.74	1.50	1.65	1.59	1.41	1.56	1.66	1.43	1.59
สมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงาน หารายได้โดยเฉลี่ย	0.89	0.58	0.71	0.88	0.51	0.68	0.91	0.52	0.69	1.74	0.72	1.14	1.78	0.68	1.15	1.86	0.65	1.17
สมาชิกในครัวเรือนกำลังเรียน หนังสือโดยเฉลี่ย	1.02	0.39	0.67	0.97	0.35	0.64	0.92	0.28	0.55	0.89	0.28	0.54	0.84	0.21	0.50	0.86	0.21	0.49

ตาราง ผ4 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน พ.ศ. 2554 - 2564

ลักษณะทางประชากร ของหัวหน้าครัวเรือน	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือน 5	ครัวเรือนขนาดกลาง	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือน 5	ครัวเรือนขนาดกลาง	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือน 5	ครัวเรือนขนาดกลาง	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือน 5	ครัวเรือนขนาดกลาง	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือน 5	ครัวเรือนขนาดกลาง	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือน 5	ครัวเรือนขนาดกลาง
เพศของหัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ชาย	67.0	67.4	66.3	66.2	63.0	64.1	64.3	63.1	63.0	63.6	62.9	61.7	63.1	61.8	61.1	59.4	60.3	58.9
หญิง	33.0	32.6	33.7	33.8	37.0	35.9	35.7	36.9	37.0	36.4	37.1	38.3	36.9	38.2	38.9	40.6	39.7	41.1
สถานภาพสมรสของ หัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
โสด	3.0	16.1	8.2	3.0	20.1	9.7	3.9	22.7	11.7	3.6	23.7	11.5	3.9	23.9	12.3	4.3	25.2	12.6
สมรส	72.5	66.6	69.1	72.5	63.4	67.2	70.8	61.5	65.3	72.0	58.6	64.1	69.7	58.2	62.6	68.9	57.4	61.5
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	24.5	17.3	22.7	24.5	16.4	23.1	25.3	15.8	23.0	24.4	17.7	24.4	26.4	17.9	25.1	26.8	17.4	25.8
ระดับการศึกษาสูงสุดของ หัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ประถมศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา	79.0	32.6	63.8	78.0	28.4	28.7	77.9	22.0	57.4	77.4	22.1	57.2	76.1	20.8	56.1	74.6	18.6	54.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	5.3	11.0	9.4	4.9	10.3	10.4	6.1	10.4	10.6	6.8	10.8	10.7	7.6	10.6	11.2	7.8	10.3	11.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2.9	9.6	6.7	3.3	12.1	12.7	3.8	11.9	8.6	4.3	12.9	8.9	4.4	13.5	9.3	5.5	13.5	10.0
อนุปริญญา	0.7	12.1	5.5	1.0	12.6	12.3	1.4	15.2	6.7	1.3	14.7	7.0	1.6	14.9	6.7	1.9	14.0	7.1
อุดมศึกษา	0.5	33.0	8.7	0.6	35.4	35.8	0.7	39.4	11.3	0.7	38.6	11.1	0.9	39.2	11.5	1.1	42.8	12.9
อื่นๆ	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.2	0.2	0.1	0.3	0.1	0.0	0.3	0.1	0.1	0.3
ไม่ทราบ/ไม่ระบุ	11.4	1.6	5.8	12.1	1.1	0.0	10.0	1.1	5.2	9.2	0.8	4.8	9.3	1.0	4.9	9.0	0.6	4.5

ตาราง ผ5 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน พ.ศ. 2554 – 2564

ลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	แบบครัวเรือนเดี่ยว	5 ครัวเรือน	รวมครัวเรือน	แบบครัวเรือนเดี่ยว	5 ครัวเรือน	รวมครัวเรือน	แบบครัวเรือนเดี่ยว	5 ครัวเรือน	รวมครัวเรือน	แบบครัวเรือนเดี่ยว	5 ครัวเรือน	รวมครัวเรือน	แบบครัวเรือนเดี่ยว	5 ครัวเรือน	รวมครัวเรือน	แบบครัวเรือนเดี่ยว	5 ครัวเรือน	รวมครัวเรือน
การมีงานทำของหัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เป็นผู้มีงานทำ	71.6	82.0	77.3	71.1	83.3	76.7	69.8	81.8	75.7	68.3	78.2	73.4	63.9	79.7	72.1	65.4	79.1	72.1
เป็นผู้ไม่ทำงานหารายได้	28.4	18.0	22.7	28.9	16.7	23.3	30.1	18.2	24.2	31.7	21.8	26.6	36.1	20.3	27.9	34.6	20.9	27.9
สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
นายจ้างและการรวมกลุ่ม	2.4	11.1	5.3	3.7	9.7	5.7	2.7	9.4	4.8	2.0	8.9	4.2	2.8	7.9	4.1	2.0	7.2	3.8
ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง	71.3	31.7	51.8	70.8	29.2	51.0	69.1	21.6	46.2	70.9	22.5	46.6	68.9	23.4	45.8	69.7	22.7	46.7
ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง	4.0	1.5	2.7	5.3	1.5	3.0	4.6	0.8	2.6	5.3	0.7	2.6	4.8	0.9	2.6	4.8	0.9	2.8
ลูกจ้างรัฐบาล	2.1	23.6	9.8	2.2	20.9	9.0	2.3	21.3	9.0	2.3	19.1	8.6	2.6	20.0	8.7	1.7	19.0	8.3
ลูกจ้างเอกชน/รัฐวิสาหกิจ	20.2	32.1	30.4	18.0	38.6	31.3	21.3	46.9	37.4	19.6	48.8	38.0	21.0	47.7	38.7	21.7	50.3	38.5
ลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ทำงานนอกภาคเกษตร	27.8	80.7	57.9	23.8	83.1	56.7	28.1	90.4	65.1	26.7	90.7	64.6	27.0	91.3	65.4	29.9	89.8	64.3
ทำงานในภาคเกษตร	72.2	19.3	42.1	76.2	16.9	43.3	71.9	9.6	34.9	73.3	9.3	35.4	73.0	8.7	34.6	70.1	10.2	35.7

ตาราง ผ6 ร้อยละของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของรายได้ พ.ศ. 2554 – 2564

ประเภทของรายได้	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนที่ 5	หัวรวมอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนที่ 5	หัวรวมอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนที่ 5	หัวรวมอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนที่ 5	หัวรวมอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนที่ 5	หัวรวมอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนที่ 5	หัวรวมอาณาจักร
ส่วนแบ่งของรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	6.6	48.4	100.0	6.1	46.6	100.0	7.1	44.3	100.0	7.3	44.8	100.0	7.9	42.6	100.0	8.1	42.0	100.0
รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
รายได้ประจำ	96.5	99.0	98.4	97.0	99.0	98.6	97.2	99.1	98.5	96.5	99.3	98.7	97.4	99.1	98.8	97.0	99.3	98.8
รายได้ที่เป็นตัวเงิน	64.5	90.5	84.8	63.2	90.6	85.6	67.5	89.6	85.1	67.0	89.9	84.9	68.2	89.4	84.7	65.2	87.4	81.8
รายได้จากการทำงาน	44.2	78.3	71.9	40.1	80.7	73.8	46.0	78.9	73.0	44.7	77.3	71.8	43.9	77.3	71.1	40.2	73.8	66.7
ค่าจ้างและเงินเดือน	25.0	42.0	38.5	27.4	45.8	40.8	26.1	50.3	44.5	25.4	50.4	45.1	24.2	50.4	44.9	23.6	49.3	42.5
กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ	5.4	24.3	20.1	-6.5	22.9	18.4	3.5	21.5	18.9	6.2	20.2	18.1	7.8	20.2	18.1	6.2	17.1	15.8
กำไรสุทธิจากการทำเกษตร	13.8	12.1	13.4	19.2	12.0	14.5	16.4	7.1	9.6	13.0	6.8	8.6	11.9	6.7	8.1	10.4	7.4	8.4
เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ	19.9	8.8	10.9	22.8	7.9	10.5	21.0	8.3	10.6	22.0	10.2	11.6	24.1	10.6	12.8	24.8	12.1	14.1
รายได้จากทรัพย์สิน	0.3	3.4	2.0	0.3	2.0	1.3	0.5	2.4	1.5	0.3	2.3	1.4	0.3	1.4	0.9	0.2	1.5	0.9
รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน	32.0	8.7	13.6	33.7	8.5	13.0	29.7	9.5	13.4	29.5	9.4	13.8	29.2	9.7	14.1	31.8	11.9	17.0
รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน)	3.6	0.9	1.6	3.1	1.0	1.4	2.8	0.9	1.5	3.5	0.7	1.3	2.6	0.9	1.2	3.0	0.7	1.2

ตาราง น7 ร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของค่าใช้จ่าย พ.ศ. 2554 - 2564

ประเภทของค่าใช้จ่าย	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือน ประเภท A	5 กลุ่ม รายได้	ครัวเรือน ประเภท B	ครัวเรือน ประเภท A	5 กลุ่ม รายได้	ครัวเรือน ประเภท B	ครัวเรือน ประเภท A	5 กลุ่ม รายได้	ครัวเรือน ประเภท B	ครัวเรือน ประเภท A	5 กลุ่ม รายได้	ครัวเรือน ประเภท B	ครัวเรือน ประเภท A	5 กลุ่ม รายได้	ครัวเรือน ประเภท B	ครัวเรือน ประเภท A	5 กลุ่ม รายได้	ครัวเรือน ประเภท B
ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	11.5	37.2	100.0	11.2	36.5	100.0	11.5	35.9	100.0	11.1	36.6	100.0	11.5	35.3	100.0	11.6	34.6	100.0
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	93.7	83.4	88.0	93.3	83.6	88.1	93.0	82.6	87.1	92.2	83.0	87.0	92.9	81.4	86.5	92.9	81.8	87.0
อาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	51.3	24.7	36.9	48.9	28.0	37.2	50.5	27.2	37.4	30.5	38.3	38.3	49.8	28.6	38.0	47.0	31.9	38.7
เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	0.6	0.6	0.6	1.2	1.1	1.2	0.6	0.8	0.8	1.3	1.4	1.4	0.6	0.7	0.7	1.1	1.2	1.3
ยาสูบ หมาก ยามัตถุ์ และ อื่นๆ	0.7	0.4	0.6	0.7	0.4	0.7	0.6	0.3	0.5	0.4	0.7	0.7	0.5	0.3	0.5	0.8	0.4	0.7
ที่อยู่อาศัย	20.6	25.6	23.2	20.9	23.0	21.8	22.0	25.1	23.4	24.5	23.4	23.4	23.2	25.4	24.3	23.7	26.3	24.6
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	2.6	4.1	3.2	2.6	3.5	2.9	2.3	3.9	2.9	3.2	2.5	2.5	1.7	3.6	2.6	1.5	2.5	1.9
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	3.3	4.1	3.7	3.4	3.5	3.4	3.5	4.5	4.0	3.5	3.4	3.4	3.9	4.6	4.2	4.0	3.7	3.7
เวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	1.2	2.4	1.7	1.2	2.0	1.7	1.2	2.2	1.6	2.3	1.8	1.8	1.1	2.0	1.5	1.4	2.7	1.9
การเดินทาง	12.7	28.6	21.5	14.3	29.4	22.7	12.6	26.9	21.1	25.3	20.0	20.0	11.9	26.2	20.0	12.3	22.5	18.4
การสื่อสาร	2.6	4.1	3.6	2.7	3.9	3.5	2.9	4.2	3.8	3.9	3.9	3.9	3.4	4.4	4.2	4.4	4.4	4.6
การศึกษา	1.3	2.2	1.8	1.3	2.2	1.9	1.2	2.5	1.9	2.6	2.0	2.0	1.2	1.9	1.7	1.2	2.1	1.8
การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา	1.4	2.2	1.9	1.7	2.2	2.0	1.6	2.0	1.8	1.9	1.8	1.8	1.5	1.8	1.6	1.5	1.8	1.6
การจัดงานพิเศษ	1.7	1.0	1.3	1.1	0.9	1.1	1.0	0.5	0.8	0.5	0.8	0.8	1.1	0.4	0.7	1.1	0.4	0.7
ค่าใช้จ่ายไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค	6.8	19.8	13.5	6.7	16.4	11.9	7.0	17.4	12.9	7.8	17.0	13.0	7.1	18.6	13.5	7.1	18.6	13.5

ตาราง ผ8 ทรัพย์สินทั้งหมดของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของทรัพย์สิน พ.ศ. 2554 - 2564

ประเภทของทรัพย์สิน	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือนฐานราคา	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนกลางจักร	ครัวเรือนฐานราคา	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนกลางจักร	ครัวเรือนฐานราคา	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนกลางจักร	ครัวเรือนฐานราคา	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนกลางจักร	ครัวเรือนฐานราคา	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนกลางจักร	ครัวเรือนฐานราคา	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนกลางจักร
มูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด (ล้านบาท)	2,345,721	10,281,706	23,165,660	3,044,003	12,733,208	30,063,612	4,333,102	16,589,144	36,399,830	4,474,139	14,344,842	36,540,927	4,504,077	14,212,543	35,807,988	4,991,908	15,611,477	40,748,513
มูลค่าบ้าน ที่ดิน และ สิ่งปลูกสร้าง	2,087,530	8,353,311	19,326,951	2,550,936	8,777,986	22,373,072	3,898,718	11,877,604	28,709,290	3,859,661	9,802,297	27,681,105	3,908,089	9,991,804	27,235,545	4,247,714	10,765,528	30,897,978
ใช้เป็นที่อยู่อาศัย	1,090,986	5,675,830	11,960,300	1,262,435	5,486,998	12,641,170	1,601,235	7,684,720	16,831,501	1,679,424	7,238,993	17,113,448	1,801,481	7,417,293	17,423,549	1,960,462	7,831,916	19,367,972
ใช้ประกอบธุรกิจของครัวเรือนและอื่นๆ	996,544	2,677,481	7,366,650	1,288,501	3,290,988	9,731,902	2,097,483	4,192,884	11,877,789	2,180,237	2,563,304	10,567,657	2,106,608	2,574,511	9,811,997	2,287,252	2,933,612	11,530,006
มูลค่ายานพาหนะทุกประเภท (ยกเว้นจักรยาน)	258,192	1,928,395	3,838,710	328,315	2,054,938	4,549,418	399,101	2,371,398	4,549,418	430,293	2,270,170	5,235,491	420,289	2,197,043	5,197,999	548,694	2,381,849	5,935,448
มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม	N/A	N/A	N/A	164,752	1,900,283	3,141,123	235,282	2,340,143	3,141,123	184,185	2,272,375	3,624,332	175,699	2,023,696	3,374,444	195,500	2,464,099	3,915,087
สินทรัพย์ทางการเงิน	N/A	N/A	N/A	115,898	1,434,075	2,328,259	175,250	1,838,178	2,328,259	145,322	1,767,415	2,807,289	140,027	1,656,189	2,703,412	152,785	1,957,253	3,077,759
สินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการลงทุน	N/A	N/A	N/A	1,494	158,119	174,823	2,383	163,354	174,823	910	233,402	266,075	936	119,356	137,752	3,579	234,296	264,420
สินทรัพย์อื่นๆ	N/A	N/A	N/A	47,361	308,089	638,041	57,650	338,610	638,041	37,954	271,558	550,968	34,736	248,151	533,281	39,137	272,551	572,908

หมายเหตุ : N/A เนื่องจาก ข้อมูลที่เก็บจากแบบสอบถาม เป็นข้อมูลเชิงกลุ่ม

ตาราง ผ9 ร้อยละของหนี้สินของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของหนี้สิน พ.ศ. 2554 - 2564

ประเภทของหนี้สิน	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	แบรพหฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	5 ฐฐฐฐฐฐ	ฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	แบรพหฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	5 ฐฐฐฐฐฐ	ฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	แบรพหฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	5 ฐฐฐฐฐฐ	ฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	แบรพหฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	5 ฐฐฐฐฐฐ	ฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	แบรพหฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	5 ฐฐฐฐฐฐ	ฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	แบรพหฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ	5 ฐฐฐฐฐฐ	ฐฐฐฐฐฐฐฐฐฐ
สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	59.5	56.7	55.8	55.7	54.9	53.8	53.4	51.1	49.1	56.9	51.1	50.7	49.5	47.6	45.2	54.2	54.1	51.5
ครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ครัวเรือน)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
มีหนี้ในระบบอย่างเดียว	83.5	93.1	87.5	90.2	94.7	91.7	89.5	95.0	91.4	88.5	95.3	90.0	91.6	93.3	91.8	90.3	95.9	91.6
มีหนี้นอกระบบอย่างเดียว	7.3	3.6	6.1	5.5	2.5	4.6	6.2	2.4	4.9	6.4	2.5	5.8	4.8	3.2	4.7	5.1	2.3	4.9
มีหนี้ทั้งในและนอกระบบ	9.2	3.3	6.4	4.3	2.8	3.7	4.3	2.6	3.7	5.1	2.2	4.2	3.6	3.5	3.5	4.6	1.8	3.5
มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ครัวเรือน)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และ/หรือที่ดิน	10.0	43.0	34.0	8.5	48.6	36.8	7.6	43.5	32.4	6.8	48.8	36.3	6.8	46.6	35.2	8.6	46.5	35.9
ใช้ในการศึกษา	2.4	1.8	2.0	1.3	1.0	1.5	1.4	1.0	1.2	1.7	1.2	1.6	1.4	1.0	1.4	1.4	1.2	1.5
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่นๆ ในครัวเรือน	32.2	37.3	37.8	35.4	33.0	36.7	34.0	38.6	41.4	33.2	37.3	39.0	35.8	34.9	37.2	34.4	36.6	38.0
ใช้ในการทำธุรกิจ (ที่ไม่ใช่การเกษตร)	9.1	11.2	10.3	7.8	11.6	10.5	6.5	11.4	10.2	8.3	8.4	8.5	9.9	12.8	11.0	7.6	9.9	8.3
ใช้ในการทำการเกษตร	43.9	5.3	14.4	44.5	5.0	13.5	50.1	4.9	14.3	49.0	3.8	14.0	45.3	4.2	14.6	47.5	5.4	15.7
อื่นๆ เช่น หนี้จากการค้า หนี้ค่าปรับ ฯลฯ	2.4	1.4	1.5	2.5	0.8	1.0	0.4	0.5	0.5	1.0	0.5	0.6	0.8	0.5	0.6	0.6	0.4	0.5

ตาราง พ10 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และประเภทของสวัสดิการภาครัฐ พ.ศ. 2554 - 2564

ประเภทของสวัสดิการ	2554			2556			2558			2560			2562			2564		
	ครัวเรือนฐานราก	คิงโกลด์ 5	ท่าราชอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	คิงโกลด์ 5	ท่าราชอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	คิงโกลด์ 5	ท่าราชอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	คิงโกลด์ 5	ท่าราชอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	คิงโกลด์ 5	ท่าราชอาณาจักร	ครัวเรือนฐานราก	คิงโกลด์ 5	ท่าราชอาณาจักร
สมาชิกที่ได้รับบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่ได้รับ	5.5	57.0	27.2	5.8	61.2	27.1	2.5	52.1	20.0	2.5	51.9	18.9	2.1	53.7	20.2	2.3	55.7	20.0
ได้รับ	94.5	43.0	72.8	94.2	38.8	72.9	97.5	47.9	80.0	97.5	48.1	81.1	97.9	46.3	79.8	97.7	44.3	80.0
สมาชิกได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยารักษาสำหรับผู้สูงอายุ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่ได้รับ	62.6	86.9	73.6	61.1	88.4	73.2	52.4	82.8	65.9	49.0	82.1	63.5	45.5	80.8	61.6	42.7	79.6	58.0
ได้รับ	37.4	13.1	26.4	38.9	11.6	26.8	47.6	17.2	34.1	51.0	17.9	36.5	54.5	19.2	38.4	57.3	20.4	42.0
สมาชิกได้รับเงินสงเคราะห์สำหรับผู้พิการ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่ได้รับ	97.7	99.6	98.8	96.9	99.7	98.4	91.1	99.3	96.2	88.7	99.0	94.5	88.7	99.0	94.7	87.4	98.7	93.5
ได้รับ	2.3	0.4	1.2	3.1	0.3	1.6	8.9	0.7	3.8	11.3	1.0	5.5	11.3	1.0	5.3	12.6	1.3	6.5
สมาชิกได้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน/กองทุนชุมชนเมือง	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่ได้รับ	73.6	92.1	81.8	75.3	93.4	82.6	65.1	94.1	80.3	63.1	94.6	79.7	68.6	95.3	82.0	69.1	95.8	82.4
ได้รับ	26.4	7.9	18.2	24.7	6.6	17.4	34.9	5.9	19.7	36.9	5.4	20.3	31.4	4.7	18.0	30.9	4.2	17.6
สมาชิกที่ได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ไม่ได้รับ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	34.3	95.0	65.2	27.2	92.7	59.0
ได้รับ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	65.7	5.0	34.8	72.8	7.3	41.0

หมายเหตุ : N/A เนื่องจาก ไม่มีข้อความในแบบสอบถาม

ตาราง ผ11 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และจังหวัด พ.ศ. 2554 - 2564

จังหวัด	2554		2556		2558		2560		2562		2564	
	ประชากรวัยผู้ใหญ่ 5 ปีขึ้นไป	5 ปีขึ้นไป	ประชากรวัยผู้ใหญ่ 5 ปีขึ้นไป	5 ปีขึ้นไป	ประชากรวัยผู้ใหญ่ 5 ปีขึ้นไป	5 ปีขึ้นไป	ประชากรวัยผู้ใหญ่ 5 ปีขึ้นไป	5 ปีขึ้นไป	ประชากรวัยผู้ใหญ่ 5 ปีขึ้นไป	5 ปีขึ้นไป	ประชากรวัยผู้ใหญ่ 5 ปีขึ้นไป	5 ปีขึ้นไป
กรุงเทพมหานคร	3.7	46.4	2.4	49.3	2.5	44.8	3.1	38.8	1.6	44.3	2.1	42.2
สมุทรปราการ	1.1	23.5	2.6	36.1	2.3	21.3	2.6	29.0	2.6	24.8	4.7	35.0
นนทบุรี	0.8	51.4	0.7	39.7	1.6	42.1	3.4	34.6	2.1	40.6	1.5	43.1
ปทุมธานี	3.2	19.3	0.8	39.5	1.2	23.1	2.2	32.6	2.5	42.5	6.5	34.1
พระนครศรีอยุธยา	7.4	22.5	5.5	30.2	10.5	23.5	12.4	19.8	12.8	22.5	10.9	25.1
อ่างทอง	14.6	20.0	17.4	21.1	27.2	15.1	29.4	14.2	28.5	15.6	26.3	15.6
ลพบุรี	19.5	12.1	15.2	17.5	21.6	14.8	28.3	8.4	25.6	13.9	14.6	18.2
สิงห์บุรี	14.9	21.7	8.4	23.0	23.4	14.7	25.7	11.6	21.3	14.8	22.1	12.1
ชัยนาท	23.3	15.6	17.6	16.8	32.4	13.5	38.2	11.1	32.6	12.5	25.6	13.2
สระบุรี	7.5	21.9	10.0	30.1	12.7	22.1	11.3	21.1	10.6	23.7	10.9	19.6
ชลบุรี	3.6	32.5	0.6	52.6	3.7	38.5	5.3	24.4	4.4	41.9	3.4	36.7
ระยอง	9.3	25.2	4.9	39.5	6.1	35.2	7.6	23.9	5.5	34.4	2.9	36.7
จันทบุรี	16.2	20.8	14.0	18.6	16.4	19.3	21.1	20.3	12.3	18.7	13.9	21.0
ตราด	14.1	20.2	16.6	18.8	17.0	19.2	16.9	14.1	20.1	13.8	16.1	15.7
ฉะเชิงเทรา	5.9	22.0	4.0	35.4	9.6	17.8	9.9	18.4	8.5	19.1	8.7	25.9
ปราจีนบุรี	10.4	29.4	16.9	25.2	12.1	18.3	20.2	12.4	17.5	22.6	10.9	21.3
นครนายก	11.9	13.9	14.8	20.6	15.3	16.8	19.3	9.7	18.3	13.8	15.1	19.5
สระแก้ว	34.3	12.4	27.0	18.0	26.9	16.9	38.9	8.4	34.4	13.1	34.5	10.3
นครราชสีมา	23.4	14.6	28.5	13.6	26.7	14.1	32.2	11.4	33.0	12.0	38.0	10.6
บุรีรัมย์	40.8	10.3	43.1	5.8	45.6	10.1	51.0	4.3	46.8	5.8	36.1	9.4

ตาราง ผ11 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และจังหวัด พ.ศ. 2554 - 2564 (ต่อ)

จังหวัด	2554		2556		2558		2560		2562		2564	
	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนใต้ที่ 5	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนใต้ที่ 5	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนใต้ที่ 5	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนใต้ที่ 5	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนใต้ที่ 5	ครัวเรือนฐานราก	ครัวเรือนใต้ที่ 5
สุรินทร์	38.5	10.9	28.6	10.1	33.7	8.2	51.2	5.2	37.9	9.4	29.6	11.6
ศรีสะเกษ	46.5	6.1	44.7	7.5	40.1	5.7	52.5	3.5	51.1	6.8	45.0	5.2
อุบลราชธานี	22.0	15.2	27.0	11.1	31.3	10.6	36.2	11.7	32.8	8.2	37.1	12.0
ยโสธร	38.6	10.0	38.7	5.2	41.2	8.3	45.0	5.2	29.1	9.9	22.6	8.1
ชัยภูมิ	35.5	8.4	34.7	8.5	31.8	14.5	31.0	12.0	32.3	8.4	33.8	8.9
อำนาจเจริญ	33.1	10.3	39.9	6.8	39.2	7.9	52.7	3.9	30.9	9.7	33.3	6.2
บึงกาฬ	N/A	N/A	20.5	6.2	28.2	13.4	36.5	5.2	25.6	7.6	28.2	8.6
หนองบัวลำภู	38.5	10.2	47.4	3.6	29.6	9.6	47.5	7.1	40.2	7.7	35.7	12.6
ขอนแก่น	19.1	10.5	16.3	11.0	25.0	14.7	23.5	10.4	13.8	15.9	16.0	12.1
อุดรธานี	30.1	17.5	30.3	13.1	36.8	10.1	43.3	6.6	28.5	9.3	35.5	8.7
เลย	29.3	11.4	33.8	5.1	43.4	9.0	44.0	4.9	30.9	12.1	22.3	13.1
หนองคาย	30.8	12.0	27.8	8.6	33.5	9.6	35.4	7.1	29.9	11.7	32.9	8.9
มหาสารคาม	18.6	13.9	22.2	12.7	29.1	10.4	38.1	6.9	23.0	11.8	20.4	13.6
ร้อยเอ็ด	21.2	14.2	25.7	12.5	32.2	11.3	42.2	7.0	30.2	7.6	36.3	8.7
กาฬสินธุ์	43.1	10.5	55.0	4.8	54.3	4.0	60.4	4.0	43.3	7.8	42.3	8.6
สกลนคร	42.5	12.0	41.5	7.4	39.9	6.9	48.1	6.2	33.9	6.5	31.3	9.2
นครพนม	45.5	8.4	40.4	5.5	45.7	6.2	61.3	5.5	40.0	10.8	45.7	8.3
มุกดาหาร	34.3	10.8	47.6	8.5	44.8	10.3	46.0	4.2	39.0	11.2	32.8	7.0
เชียงใหม่	14.5	17.4	28.3	7.5	19.4	9.8	25.0	8.9	24.1	10.4	21.4	14.0
ลำพูน	21.2	14.9	16.5	16.7	17.6	21.3	18.9	12.4	16.9	10.5	17.4	15.4

ตาราง ผ11 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และจังหวัด พ.ศ. 2554 - 2564 (ต่อ)

จังหวัด	2554		2556		2558		2560		2562		2564	
	ครัวเรือนที่ยังมี ประธานเรือนอยู่	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ยังมี ประธานเรือนอยู่	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ยังมี ประธานเรือนอยู่	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ยังมี ประธานเรือนอยู่	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ยังมี ประธานเรือนอยู่	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ยังมี ประธานเรือนอยู่	ครัวเรือนที่ 5
ลำปาง	20.0	14.9	23.1	11.6	30.7	12.7	35.7	10.2	25.3	14.1	30.0	9.9
อุตรดิตถ์	27.4	15.3	26.0	11.1	31.3	11.2	35.0	9.6	30.6	14.3	39.9	11.9
แพร่	19.0	13.2	24.1	12.3	27.0	13.6	36.0	8.6	25.9	10.8	30.4	9.8
น่าน	34.4	11.5	33.4	11.3	38.3	8.2	46.8	7.3	36.8	8.8	30.4	11.5
พะเยา	20.9	9.2	26.5	8.2	35.1	6.8	47.0	6.0	35.9	6.5	38.9	6.8
เชียงราย	29.8	11.9	28.8	7.2	38.4	4.8	39.1	2.8	29.9	6.5	33.7	6.8
แม่ฮ่องสอน	63.5	6.0	70.5	6.4	50.9	9.4	61.1	7.7	54.3	8.5	51.7	9.0
นครสวรรค์	20.2	14.5	22.7	14.7	17.7	10.5	30.3	8.9	24.6	11.1	28.1	13.7
อุทัยธานี	24.2	14.6	22.1	16.7	30.3	9.8	36.4	12.7	25.9	12.8	35.5	9.1
กำแพงเพชร	15.4	12.2	14.5	9.8	21.0	3.1	32.4	4.4	21.3	3.9	19.8	4.6
ตาก	42.0	9.2	35.7	11.7	33.9	12.2	49.2	5.0	38.5	11.0	28.7	13.8
สุโขทัย	21.9	13.1	20.0	19.3	27.2	10.6	35.4	10.1	27.6	12.6	30.3	10.7
พิษณุโลก	22.9	12.9	15.3	20.2	29.9	9.5	31.0	8.1	30.5	13.6	29.9	9.9
พิจิตร	20.4	12.7	11.7	15.8	20.4	10.2	31.3	6.8	23.0	13.2	20.6	10.1
เพชรบูรณ์	32.3	9.8	19.2	7.7	19.1	10.5	25.1	7.9	27.9	9.3	28.8	14.9
ราชบุรี	19.5	16.3	17.5	17.9	21.3	11.2	16.2	16.8	18.3	17.5	19.0	15.9
กาญจนบุรี	32.0	11.0	18.0	15.7	31.9	11.4	28.4	8.5	28.7	11.2	25.4	15.7
สุพรรณบุรี	17.6	11.2	12.3	11.0	26.3	6.7	20.8	6.8	26.2	6.6	22.2	5.8
นครปฐม	8.7	23.8	4.4	29.8	3.7	27.2	10.9	11.5	3.6	28.7	5.0	25.3
สมุทรสาคร	4.9	16.6	2.1	18.3	2.9	16.7	3.5	12.5	4.7	15.6	9.0	16.0

ตาราง พ11 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มครัวเรือน และจังหวัด พ.ศ. 2554 - 2564 (ต่อ)

จังหวัด	2554		2556		2558		2560		2562		2564	
	ครัวเรือนฐานราคา ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนฐานราคา ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนฐานราคา ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนฐานราคา ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนฐานราคา ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนฐานราคา ครัวเรือนที่ 5	ครัวเรือนที่ 5
สมุทรสงคราม	22.2	10.4	20.6	10.2	18.0	8.3	10.0	13.5	12.1	14.9	14.4	10.1
เพชรบุรี	9.6	15.6	14.2	15.0	13.7	17.0	20.2	12.2	11.8	17.9	13.2	18.0
ประจวบคีรีขันธ์	24.5	15.7	16.2	20.1	20.6	20.0	22.1	11.3	18.2	18.0	17.3	17.2
นครศรีธรรมราช	17.3	23.6	16.0	19.0	25.4	12.7	26.1	12.3	24.8	16.1	24.1	12.5
กระบี่	7.1	34.4	12.2	18.9	14.0	21.7	16.6	13.5	17.8	14.9	19.7	16.7
พังงา	7.4	26.8	10.4	19.1	17.7	21.5	22.4	10.6	18.7	13.7	20.5	18.4
ภูเก็ต	1.2	44.2	0.4	41.5	2.4	40.0	3.2	30.8	3.4	36.4	9.3	23.2
สุราษฎร์ธานี	5.1	40.0	3.0	38.1	9.4	29.1	15.0	18.7	10.1	20.3	10.8	23.4
ระนอง	14.9	24.7	16.5	20.4	23.6	13.4	29.4	11.2	28.4	12.7	30.0	12.8
ชุมพร	4.9	29.5	8.2	21.0	17.0	19.7	18.1	14.5	15.5	20.6	17.5	20.1
สงขลา	5.3	31.3	5.6	25.8	9.6	31.5	13.7	16.0	17.8	18.9	14.2	19.5
สตูล	11.9	11.7	16.5	15.3	30.9	9.4	39.3	6.4	34.1	11.1	31.5	11.2
ตรัง	7.5	30.6	13.7	19.7	24.9	13.4	27.6	7.7	23.4	14.4	21.8	13.7
พัทลุง	11.6	27.4	15.8	13.4	26.2	11.2	31.7	7.4	28.9	9.1	23.5	13.4
ปัตตานี	39.0	7.7	41.5	12.6	46.3	4.6	58.2	5.1	50.1	7.0	53.3	7.1
ยะลา	10.1	25.0	16.0	18.5	31.0	9.3	35.1	3.9	29.7	7.3	35.2	8.6
นราธิวาส	40.3	8.6	47.8	7.8	55.2	10.7	70.7	4.7	55.0	7.5	55.4	5.2

หมายเหตุ : N/A เนื่องจาก ยังไม่มีการจัดตั้งเป็นจังหวัดบึงกาฬ

บรรณานุกรม

- กอบศักดิ์ ภูตระกูล.(2556).*คุณภาพของการเจริญเติบโตจากมิติของการกระจายรายได้: ปัญหาและทางออก*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจากhttps://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/SymposiumDocument/Paper4_2556.pdf
- ฉวีวรรณ กาบขาว, และชिरศักดิ์ ททรัพย์โรบล. (2561).*ปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อกำเนิดภาคครัวเรือน*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2 (หน้า 934-945). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- นิตยา ปะอินทร์, และปรีชา วิจิตรธรรมรส. (2562).*ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนเปรียบเทียบกับครัวเรือนรวย*. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2019” (หน้า 845-854). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วรชิต รุ่งพรหมประทาน. (2561). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนฐานะทางเศรษฐกิจในประเทศไทย*. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออมหนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อกำเนิดและความต้องการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตรกร*. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3oUc2LN>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *ภาวะความยากจนของครัวเรือนเกษตรกรปีเพาะปลูก 2556/57*. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2LVRuno>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ความยากจนหลายมิติ*. สืบค้นจาก <http://www.nesdc.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2562*, สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม, 1-2.
- องอาจ รุกขวัฒน์กุล. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของประชาชนในพื้นที่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย มุกดาหาร แม่สอด*. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- A. E. A. Fadipe, A. H. Adenuga, A. Lawa. (2014). *Analysis of income determinants among rural Households in Kwara State, Nigeria*. Trakia Journal of Sciences, (4), 400-404.
- Asrol, A., & Ahmad, H. (2018). *Analysis of factors that affect poverty in Indonesia.*, 39(45), 14. from Revista ESPACIOS .

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Biyase M., & Zwane, T.t. (2018). *An Empirical Analysis of the Determinants of Poverty and Household Welfare in South Africa*. The Journal of developing Area., 52(1), 116-130, from ResearchGate.
- Källestål, C., Zelaya, E.B., Peña R., Pérez W., Contreras M., Persson L.A., et al. (2019). Predicting poverty. *Data mining approaches to the health and demographic surveillance system in Cuatro Santos, Nicaragua*. International journal for Equity in Health, 165(18), from National Center for Biotechnology information.
- Majeed, M.T., & Malik, M.N. (2014). *Determinants of Household Poverty: Empirical Evidence from Pakistan*. Munich Personal Repec Archive paper.
- Maloma, I. (2016). *The Socioeconomic Determinants of Household Poverty Status in a low-income settlement in south Africa*. International Journal of Social Sciences and Humanity Studies, 8(2), 123-131.
- Ranathunga, S.P.B., & Gibson, J. (2015). *The factors determine household-poverty in the estate sector in Sri Lanka*. Global Business and Economics Research Journal, 4(1), 17-30.
- Teka, A.M., Woldu, G.T., & Fre, Z. (2019). *Status and determinants of poverty and income inequality in pastoral and agro-pastoral communities: Household-based evidence from Afar Regional State, Ethiopia*. World Development Perspectives,15,1-16. from ELSVIER.
- Tuyen, T.Q. (2015). *Socio-Economic Determinants of Household Income among Ethnic Minorities in the North-West Mountains, Vietnam*. Croatian Economic Survey, 17(1), 139-159.

www.nso.go.th